BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
27 B
29

X. 10. 40.
GG-24.

8-6-A-29
~~1-12-S-43~~

Digitized by Google

Digitized by Google

IDÆA,

SIVE

DE IACOBI

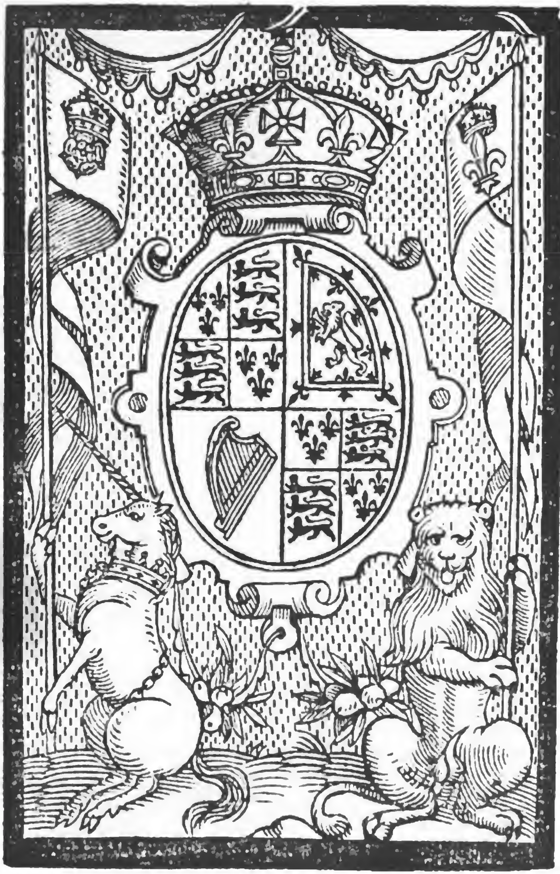
MAGNÆ BRITANNIÆ, GALLIÆ ET HYBERNIÆ, præſtantiſſimi & auguſtiſſimi Regis, virtutibus & ornamentis, dilucida Enarratio, eiuſque cum laudatiſſimis veterum Regibus, Monarchis, & Imperatoribus, comparatio exacta & enucleata.

Authore THOMA ROSA
Scoto-britanno.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

LONDINI,
Excudebat IOHANNES NORTON,
Sereniſſimæ Regiæ Maieſtati in
Latinis, Græcis, & Hebraicis
Typographus.
1608.

Digitized by Google

Digitized by Google

IACOBO MAGNÆ BRITANNIÆ, Franciæ, & Hyberniæ Regi, *pio, auguſto, inuicto.*

NOn ſum neſcius, (Princeps omnium quotquot ſunt, fuerunt, aut erunt, niſi fallunt fata, longè maxime, & velint nolint, omniũ optime) *Alexandrum Magnum* edicto cauiſſe, ne quis illum præter *Apellem* pingeret, præter *Pyrgotelem* ſculperet, præter *Lyſippum* ære duceret; eamq́ue ob rem non iniuria mirari te poſſe qua fronte, qua fiduciâ ad ſacratiſſimos

Digitized by Google

Maieſtatis tuæ vultus, manus illotas, profanas, ineptas, admouerim: etenim non eſt mihi tanta caligo ob oculos, vt non videam tanto me *Apelle*, *Pyrgotele*, *Lyſippo* artificem minorem, peiorem, quanto te *Alexandro Magno* maiorem, meliorem Principem omnes agnoſcunt,& admirantur. Sed excuſabit hoc ſiue crimen ſiue errorem, ſi non ſtudium in te meum,certè facilitas tua, & auguſta benignitas in omnes. Hos ego vultus priuatim mihi finxi domeſtica religione reuerentiaque adorandos, non etiam habendos in propatulo: ſed quid facias? Dij diu latere non poſſunt,etiam tacita Maieſtate ſua produntur. Familiares aliquot mei Lararium meum ingreſſi,inter alia agnouere effigiem perfectiſſimi Principis,& conati ſunt mihi perſuadere, fore, vt non leuiter gratificarer bonis omnibus, ſi proponerem eam orbi terrarum ad imitandum: ego licèt non eſſem adeò hebes, vt ignorarem

Digitized by Google

norarem multa ei deeſſe, quæ non paterentur eam expectare laudem perfecti & conſummati operis; quinimò veniam potiùs iuberent ſperare, quàm gloriam: quia tamen certus eram me eâ fide vſum fuiſſe, vt non vllus in ea eſſet, ne leuiſſimus quidem tractus aut lineamētum, quod ex animi mei ſententiâ iuratus non auderem affirmare iure tuum eſſe, ſuſtinui exorari. Et ecce iam ampliùs mea non eſt, oculi omnium publicè eam vendicant, neque vereor ne inueniatur cui placeat; immò ne ſit æterna: ſcilicet vtrumq; tibi debebit, neque ſanctius aut ſecurius fuerit Ancile per *Martem*, per *Mineruam* Palladium, quàm hæc tabula religione & patrocinio nominis tui. Vale longùm & fœliciter viue, lateque regna.

Maieſtatis tuæ obſeruantiſſimus,

T. R.

Digitized by Google

REgem Roſſa *meum ſuo libello*
Pingit regibus omnibus priorem,
Qui ſunt, qui fuerant, erunt, priorem;
Pingit regibus eminentiorem,
Quantum ſunt teneris cedri ſalictis,
Pratis celſius aut iugum Pyrenes,
Aut conuallibus infimis niuoſæ
Alpes: ſic niueus coruſcat orbis
Arctoi populis ocellus orbis.

Ar. Gord.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO

Digitized by Google

Digitized by Google

DE IACOBI, MAGNÆ BRITANNIÆ, GALLIÆ, ET HYBERNIÆ, &c. præſtantiſſimi & auguſtiſſimi Regis,

Virtutibus, & ornamentis, dilucida Enarratio, eiuſq; cum laudatiſſimis veterum Regibus, Monarchis, & Imperatoribus, comparatio exacta & enucleata.

BRITANNIA omnium Inſularum totius orbis, & æquoris clariſſima, omnibuſque quibus gentes celebrari ſolent nominibus, longè ſpectatiſſima, occidui maris ſinu vndique concluſa, vt ijſdem terminis, eiuſdem-

q́ue ſpatij ambitu circumſepta fuerit, iam inde tamen à remotiſſimæ memoriæ primordijs, geminis ſceptris & Regibus parere conſueuit. Eius Septentrionalem Scoti tractum tenuere, meridianus Anglis obtigit: hi à Saxonibus, illi à veterum Ægyptiorum ſtirpe, & origine procreati: vtrique armorum, corporumq́ue vi & robore, iuxtà ac animorum, ingeniorumq́ue ſolertiâ ac ſagacitate, rerumq́ue geſtarum gloriâ & fulgore, cumprimis conſpicui. Eius incolæ, vt linguis conſoni, ſic legibus, & populorum conſuetudine & ritu, inter ſe diſſoni, multis annorum centurijs permanſerunt: & vt fluminis lapſu terræ, ſic faſcium iure, & poteſtate, à ſe inuicem gentes diſſidebant.

Duo præcipua Britanniæ Regna eorumque ſitus & limites.

Quatuor Scotiæ prærogatiuæ præ reliquis mundi Regnis.

Quarum altera, quippe Scotia, centum & octo Regibus acerrimis & præpotentibus regnata, varijs reliqua mundi regna titulis ſupereminet, eorumq́ue laudes multis ſtadijs & paraſangis

ſangis antegreditur; Natio, purâ & incorruptâ Euangelicæ lucis, & veritatis prædicatione; Regni illæſâ, & illibatâ, & per omnium ætatum decurſus conſeruatâ, libertate; Et incolarum adamantinis ſtomachis, ferreis laminis, & triplici munitis ære: Denique antiquitate dominatus, non modernis modò, ſed & omnibus quæ à mũdi cunabulis exſtitere ſolijs, anteponenda; alijs etiam priuilegijs nulli ſecunda: vt ſequentium filum & ſeriem, intentâ mentis acie ſigillatim perpendenti, in promptu & procliui erit, liquidò perſpicere. Qui inter ſeptem candelabra aurea ambulat, & præcinctus ad mamillas zonâ aureâ, illic intentiſſimi vultus ſui coruſcãtes radios, quaſi meridiano tempore diffundit; & qui ex ore eius prodit gladius anceps, pertingitq; ad diuiſionem animæ ſimul & ſpiritus, compagumque, & medullarum, vigorem & penetrabilem ſuam vim, non reconditus va-

1. Sincera euãgelij promulgatio.

Apoc. 1.

In epiſt. ad Heb.

2. Libertas Regni. ginâ, incredibili more, exerit. Libertate, quam ſartam tectam ſemper retinuit, tantâ commendatur, vt Romani rerum domini, genſq; togata, neque conſilijs, neque militari virtute, aut violentiâ, eam adigere potuerint, vt ſua ſubiret iura: Qui opimis orientis ſpolijs onuſti redierãt, qui tot Reges, tot populos triumphali curru ouantes vecti, captiuos & catenatos traduxerant, quibus nulla propugnacula, nullæ machinæ reſtitere, eam neque opprimere, neque ſub iuga mittere potuerint: adeò vt hoc titulo ſola glorietur, quòd à pueritiâ, alienæ ſeruitutis ignara, nullas vnquam externas leges ſibi præſcribi pertulerit. Robore & fortitudine bellicâ tantâ pollet, vt incolæ ab ineunte ætate, belli munijs & excubijs ſint edocti, ſicut olim *Parthi* ſagittis, & *Baleares* fundis, à prima infantiâ & cunis, ſcopum ferire didicerant. Verùm non tangenda, neque irritanda, aut inuadenda

3. Robur incolarum.

Scoto-

Digitized by Google

Scotorum pectora, his *Maronis* verſibus deſcribi puta; vbi priſcos Latinos penicillo ſuo graphicè depingit, multo autem veriùs ſi de *Scotis* loquutus eſſet.

Venatu inuigilant pueri, ſyluaſq́ fatigant, *In Æneide.*
Flectere ludus equos, & ſpicula tēdere cornu:
At patiens operum, paruoq́ aſſueta iuuentus,
Aut raſtris terram domat, aut quatit oppida bello:
Omne æuum ferro teritur, verſâq́ iuuencûm
Terga fatigamus haſtâ; nec tarda ſenectus
Debilitat vires animi, mutatq́ vigorem:
Caniciem galeâ premimus.

Poſtremò de vetuſtate *Caledoniæ*, paulo prolixiùs ediſſeremus, quâ tantâ gaudet, vt memorabilis ille Scotorum Rex *Ferguſius*, regni fundamenta iecerit, ipſiuſque moderamen fauſtis auſpicijs ſuſceperit, quo tempore *Alexander* Babylonem expugnauit, ante Iesv Christi Sermonis & Immanuelis, (cui omnium Regum ſuperbiſſima genua flectuntur) incarnationem, annis 338. id eſt, omnino *4. Antiquitas Regni.* *Scotiæ Regnū reliquis antiquius, inductione declaratur.*

vſque ad præſentem annum à partu beatæ Virginis 1608, annis mille nongentis triginta quinque, vt annalium irrefragabili fide memoriæ proditum eſt. Quâ prærogatiuâ quæ gentium cum ea contendat, & in certamen deſcendat? cui laudem hanc non præripit? Regnum populi Dei ab introitu *Saulis*, Iiſraelis Regis primi, vſque ad Iehojacinem, nouiſſimum Iudæ Regum, euectum, quingentis & duodeuiginti annis aut circiter durauit: poſt ſeptuaginta captiuitatis annos elapſos, ad excidium vrbis Hieroſolymitanæ, terrarum floris & gemmæ, anni interceſſerunt quingenti viginti ſeptem: à ſchiſmate & dilaceratione decem tribuum, ad vtriuſque populi deportationem, breuiores temporis periodi effluxerunt, & prædictarum primâ etiam comprehenſæ. Ante *Saulem*, ab exitu ex ergaſtulo Ægyptiaco, & lege latâ, pauciores quadringentis annis præterierunt; qui omnes iuſtâ

Antiquitas & periodi regni Iiſraelis & Iudæ

&

& arithmeticâ ſupputatione connexi, ad commemoratos noſtræ antiquitatis annos non aſcendunt.

Aſſyriorum imperium quandiu floruerit, & quæ ſint eius epochæ, anxiè contrauertitur. In hoc concinunt omnes, ſpatium à *Nymrodo* primo eius authore, ad *Sardanapalum* (cuius regnum *Arbaci*, & *Belocho* ceſſit) annorum mille quadringentorum octuaginta nouem ſpatium non exceſſiſſe; quo tempore Aſſyrij cum Medis ancipiti marte diu dimicarunt, ſed priſtinas vires recuperare nunquam valentes, tempore *Ezarhaddonis* planè interciderunt: quæ enumeratio tum ſacris literis, omni exceptione maioribus, tum *Caliſteni*, *Ariſtotelis* diſcipulo, de hac re *Alexandrum* Macedonem, huius quæſtionis indagandæ ſtudioſum, inſtituenti, conſentanea deprehenditur. *Aſſyriæ Monarchiæ vetuſtas.*

Babyloniorum monarchia, aureum illud caput, ſi à *Nabuchodonozore* eam *Babylonij imperij progreſſus.*

Digitized by Google

inchoandam dicamus, (quod vero ſimilius autumo) vſque ad *Baltaſaris*, (qui *Herodoto* & profanis *Nabonitus*) interitum, ſeptuaginta annis viguit: ſi à *Berodachbaladane*, cum alijs non imperitis exordiamur, altiùs aſſurgendum erit, ſed tantùm ad *Ezechiæ* tempora, per pauca annorum luſtra, ſi cum noſtris cõferantur, vix per vnam centuriam.

ke Perſici.

Perſæ, à *Dario* vel à *Cyro*, (*Dario* inquam primo,) & occupatâ Babylone, ad *Darÿ Codomanni*, ſuorumq́; cladem, & internecionem, centum triginta annis, vel, vt alij, ducentis, rerum potiti ſunt, & ſummâ authoritate claruerunt.

Alexander, quàm ſubitò apparere cœpit, tam repentè, quaſi ſpectrum euaneſcens, diſparuit, & duodecim annorum reuolutione, quaſi torrens fremitu in conualles decurrẽs, Aſiam præpete volans pennâ, peruaſit; imperiumq́ue tot ſudoribus partum, quatuor

Græcorum ſiue Macedonum duratio.

tuor ſucceſſoribus reliquit, vnumq́ue corpus malè conglutinatum in totidem membra diſſectum, & dilaniatum fuit: quorum, præcipuæ Ægyptus, & Damaſcena Syria, *Seleuco*, & *Ptolomæo*, eorumq́; poſteris obnoxiæ fuerunt; & hæ etiam reſiduæ portiones intra 350 aut 400 annos diſſipatæ fuerunt, & tanquam modica flumina in ingentem Romanæ magnitudinis Oceanum mox ſeſe exonerarunt.

Romanæ Monarchiæ conuerſiones & duratio.

Romani ab vrbe conditâ, cum vicinis Italis, per quingentos integros annos perpetuò conflixerũt, antequàm inde emergendi copia ipſis daretur; poſteà cum reliquo orbe, per ducentos viginti nouem annos maiori impetu decertarunt, donec acclamantibus omnium ſuffragijs, *Octauianus Auguſtus* appellatus eſt; quod pro imperatorij ordinis initio tenendum eſt. Inde ad *Auguſtulum*, qui poſtremus Romanorum Imperator nuncupatus eſt, quem *Odoacer* Gothorum Rex throno

De Romæ ortu, & incrementis Dionyſius Halicarnaſſæus exquiſitè tractat.

throno deturbauit, & regali prætextâ exuit, anni quadringenti nonaginta ſeptem. Illic imperiali ſellâ Romani penitus exciderunt, & vſque in hodiernum diem tam miſerè diuulſum eſt illud corpus, vt cadauer lumine caſſum potiùs videatur, aut vmbra, quàm vegetũ corpus, niſi exigui temporis curriculo, quod non venit in calculum.

Diodorus Siculus.

Ægyptij, magnam, & prorſus inauditam antiquitatem, quadraginta millium annorum, præ reliquis iactitant, (vt tradit Diodorus Siculus:) ſed quàm falſò & inaniter, omnes norunt.

Item Lacedæmonicæ Reipub.

Lacedæmonij, ab *Euriſthene* (qui ſicut & ſucceſſores ab *Hercule* ortum traxit) ad *Lycurgum*, à *Lycurgo* ad Ephoros, ab Ephoris ad *Philopomænem Achæum*, qui ipſos debellauit, omnino nongentis nonaginta annis, in Græcia imperarunt.

Dominatio-

Athenienſes, vt αὐτοχθονῶν titulo intumeſ-

tumeſcant, ſeſeque in eo ipſo natos ſolo garriant, tamen quod ad Græciæ imperium attinet, eius compotes fuerunt tantùm ſeptuaginta annis. Ciuitatis verò moderamen, citra ſeruitutis aut tributi vincula, vt externorum iuſſa capeſſere, aut eorũ nutu adminiſtrari non cogeretur, proceſſit hac ratione: nimirum, à *Cecrope* primo Rege ad *Æſchyli* obitum, & dictatores creatos, ab *Æſchyli* funere ad *Periclem*, & perniciosam Ochlocratiam conſtitutam, (à quâ acceptum detrimentum vix tandem reſarcire potuerunt,) à *Pericle* ad triginta tyrannorum æuum, quos Lacedæmonij, claſſe Atticâ ad Ægoſpotamos naufragio, duce *Lyſandro*, deletâ, ciuitati præfecerunt; his inquam Athenienſis vrbis ætatibus, anni proceſſerunt mille ducenti quinquagenti. Porrò iacturam à triginta tyrannis acceptam, inſigni ſtratagemate breuì reparauit *Thraſibulus*; & dominos profligauit ciuium

nis Atheni-enſium epochæ.

ciuium ceruicibus, à Spartanis impoſitos: ſed non longo temporis protractu, *Sylla* ciuitatem anteà varijs magiſtratuum formis repudiatis, & denuò remeantibus, vltro citroque iactatam & conquaſſatam adeptus eſt, & in populi Romani poteſtatem redegit.

Exigue & ignobiles Græcorum præfecturæ.

Argiuorum & *Sicyoniorum* regimina, vt obſcura, & locorum anguſtijs definita fuere, ita ſtatim in aliquod ex commemoratis abierunt, & vt inſtabiles nebulæ diſparuerunt. Sed quid immoror? an non omnibus conſtat decantatas illas Olympiades, omnis fixæ & approbatæ antiquitatis apud Græcos, fontem & originem eſſe? fixæ dico: neque enim me latet multa priora obtrudi, quæ pro fabuloſis potiùs, aut commentitijs Hiſtoriæ laruis, quàm pro veris, & minimè ſimulatis narrationibus cenſendę ſint. Et Olympiades *Achazi* Regis Iudæ tempore ortum habuere, & earum

Olympiadũ initium.

ſeptimâ Romanæ ciuitatis pomæria ſulco deſignata ſunt: ex quibus perſpicuè euincitur quanto interuallo profundiſſima Graijorum antiquitas, noſtrâ ſit inferior.

Quod ad recentia ſpectat, *Tartarorum* & *Turcarum*, ſiue *Ottomannorum* prodigioſa imperia, eâdem tempeſtate, in Oriente, & Aquilone emerſerunt, quando *Saladinus* Saracenis præpoſitus Ægyptum arripuit; & ex quo *Selimus* homo priuatus in Cappadociâ conquieuit, anno à partu Virginis deiparæ, milleſimo centeſimo quarto, anni ad noſtrum ſeculum non admodùm multi pertranſierunt. Sed quid in talibus monſtris recenſendis hæreo? cum Turcæ hominum profugorum colluuies ſint, tanquam apûm examina, ex Scythiæ ſpeluncis vt aluearibus prorepentium, Virga iræ Dei furialibus auſis, ad mundi opprobrium debacchari permiſſa, vbi iuſti imperij legum maie-

Turcarum & Æthiopici imperij ortus.

ſtate ſanciti, nulla facies eſt, niſi in militaris diſciplinæ munijs diſponendis: haud ſecus Tartari. Præsbyteri *Iohannis*, Sophorum Perſicorum, Saracenorum, Chinenſium, & Moſchouitarum dominatus noui ſunt, & quaſi heſterni; & non niſi imbelles fœtus ex veterum cinere renaſcentes & repullulantes habendi ſunt.

De Venetis, Carthaginienſibus, Hungaris, Pollonis, non vacat meminiſſe; trita ſunt, & vulgo nota.

Cum fratribus & conciuibus *Anglobritannis* non commiſcemus certamen, neque de hac re, neque aliâ vllâ litem ingredimur, cum quibus vt eiuſdem corporis membris, arctiſſimis fibris & tendonibus nobiſcum compactis, & probè concinnatis, vt laudes, ſic contumelias & præiudicia communia reputamus; quidquid eis derogatur, id nobis detrahi teſtamur, & veluti pro noſtrarum, ſic pro Anglicarum laudum patrocinio, vt pro

Anglis eiuſdem laudis participationem concedimus.

aris

aris & focis digladiabimur, omnemq́; diſcriminis aleam ſuſtinebimus, & vel leuiſſimas memoriæ ſimultatum refricandæ occaſiones, vt Syrtes & Caphareos ſcopulos vitare ſtatuimus: Ijs parem in hac re laudem deberi fatemur & agnoſcimus.

Neque Cimbris ceu Danis, faſtus Auſonij flagello & malleo, de vetuſtatis honore, vt proprio nobis concedendo, bellum indicere, eoſve ad duellum prouocare volumus, quos æthereus pater beatiſſimæ neceſſitudinis, & affinitatis non ſoluendo nodo, vt valido neruo conſociauit; Eos eiuſdem gloriæ participes admittendos, non ſine iniuriâ inficiaremur. *Idem decus vetuſtatis Danis indulgemus & gratificamur.*

Gallia, prope annum *Chriſti* 350, excuſſo Heſperiæ fræno, cùi priùs mancipata fuit, in regnum ſublata eſt, principe *Varamundo*, à quo ad Morauos delatum, inde ad *Carolum Magnum*, & *Pipini* familiam, denique ad *Capeti* gentem, poſtremò ad *Burboniam* *Gallici regni conuerſiones.*

Digitized by Google

niam domum migrauit. Sed diuturno tempore cùm aliæ permultæ ipſius prouinciæ, tum tota Aquitania Anglis obtemperauerunt; & nunc quanquam ſolito ferocior Gallia, petulanti niſu, vt impatiẽs ſeſſoris equus euagari conetur, & longè illuſtriſſimo Britanniæ &c. Regi IACOBO, terrarum ſyderi, officia ſubmiſſionis & fidei, arrogantiâ turgens, deneget, propediem tamen futurum confido, vt manus vinctas & victas, humilis & tractabilis exporrigat.

Gallia iuſto Regi immorigera, mox ſententiam mutabit, & ad ſaniorem mentem redibit.

Hiſpania tam multarum gentium incurſionibus vaſtata, & deprædata fuerat, tam multiplices dominos ſortita eſt, vt eius conuerſiones contracti ſermonis compendio percurrere arduum ſit: eam Saraceni (qui tam ſpecioſum titulum immeritò ſibi vendicant,) Mauri, Gothi, Vandali, Arabes, Celtæ, Alani, & Sueui, variis ætatibus diripuerunt, ferroq; & flammâ populati ſunt: eius primus Rex ſcribitur

bitur fuiſſe *Tubal Noachi* nepos, cui ſucceſſit *Iberus*, regni legitimus hæres, vnde genti nomẽ, & noto fluuio, (qui placidis ipſam vndis interluit.) Hinc alij continuò ad *Heſperum* duodecimum Regem, vnde alterius Heſperiæ nomen inditum, (vt nonnullis placet) poſt quos Pœnis data eſt; hos Romani eâ ſpoliarunt, duce *Africano* maiore; hos, anno Chriſti quadringenteſimo, Vandali, Alani, & Sueui, expulerunt; eos repentè Gothi; Gothos, anno ſalutis ſeptingenteſimo vigeſimo, Saraceni circa *Roderici* tempora deiecerunt: quibus tamen illicò ius ſuum Poſtliminiò reſtitutum eſt, & penes eos aliqua regiminis ſpecies manſit, vſque ad *Ferdinandum* Arragoniæ Regem, qui *Melenium* Saracenum Granatę Regẽ, collatis ſignis, ſæpe fudit & fugauit; & Maurorum in Hiſpaniâ occaſus is fuit, euenitque anno ex quo *Sermo caro factus eſt*, milleſimo quadringenteſimo nonageſi-

Hiſpanici regni variæ circumuolutiones.

mo tertio; & non multis hinc exactis diebus, compoſitis Caſtilienſium & Portugalenſium litibus, vnius nutu tota regitur, vniuſque coronam ſalutat. Ita tam fluctuanti viciſſitudinum circumuolutione, quaſi labili rotâ, circumacta eſt, & tanquam vertigine laborans, in gyrum circumducta, ut nihil ſolidæ antiquitatis noſtræ ſimilis ſubeſſe videatur. Quæ omnia cum ita ſe habeant vt iam vtcunque demonſtrauimus, nemo non percipit durationis, & vetuſtatis laudem præ reliquis mundi regnis Scotiæ deberi, & palmam hanc citra teli iactum aut pulueris aſperſionem, vt peculiarem ipſi concedendam eſſe. Et vt durationis tantæ decus ſibi aſcribit, ſic æquabili & vniformi gubernationis tenore, præ multis extollitur, quibus frequẽtes, & reciprocæ mutationes exitium, & læthale vulnus procurarunt. Quippe, apud Romanos, tum alij multi magiſtratus, tum præſertim Tribuni

Scotia gubernationis vniformitate, & eadẽ administrationis facie & formula ſemper vſa eſt.

buni plebis: apud Spartanos, Philarchi, & Ephori, (quibus etiam quàm turpe erat Reges ipſos aſſurgere, eorumq́ue mandata & iuſſa capeſſere?) Apud Athenienſes, præter alios, populos, & optimates, à quibus infanda illa lex Oſtraciſmi, de proceribus & optimis ciuibus, per decennium ad populi votum, & impotentiam explendam, relegandis, ſancita fuit, etiamſi inſontes, & delicti expertes fuiſſent: Non ita Scotia, vtpotè quę hoc nomine efferatur, quòd eâdem Reipub. facie à principio vſa fuerit, & à tam horrendis maculis immunis, & libera perſtiterit. Quæ cum talis hactenus tam diu permanſerit, longæuitate fœlici, & vniformi gubernatione præpollens, omniq́ue benedictione, & bonorum aceruis cœlitùs cumulata, ſic ad mundi futuram conflagrationem, fore vt progrediatur, & expectamus, & ſedulis precibus obnixè expetimus.

Philarchi et Ephori apud Spartanos.

Oſtraciſmus Athenienſiũ.

Concluſio.

Vnio & coalitio duorũ regnorũ ſub vno Rege.

Cæterùm, in vnius Regis perſonam & ditionem, duo illa prædicta florentiſſima Regna, tandem coaluerunt, & in eiuſdem aurigæ prouidas manus, vtriuſque dominij habenæ & retinacula tranſlata ſunt; tantoq; applauſu, communem Patrem, quaſi paſſis vlnis, amplexi ſunt & deoſculati diuerſorum parentum liberi, votiſque tam ardentibus iam pridem expetitum, tanto ardore, & affectuum propenſione ſalutarunt, vt Deo propitio, cœlorum & ſyderum blando arridente influxu, vnanimi vicinarum gentium ſuffragante calculo, & Procerum vtriuſque nationis vniuerſali aſpirante conſenſu, res iſta peracta, & ad exitum optatum perducta, facilè intelligi poſſit. Quo inopinato rerum tantarum ſucceſſu, quantò maiores, & nitentiores gaudij ſcintillæ, amicis & confœderatis emicuerunt, quantò intentiori lætitiâ ſociarum gentium pectora geſtiebant, tantò vehementiùs

Quantâ lætitiâ & exultatione vnio illa ſancita fuerit.

tiùs

tiùs infenſa hoſtium corda formidine conſternata trepidabant, & quaſi ſyncope arrepta, aut fulminis ictu exanimata corruerant. Is eſt inclytus ille, & excelſæ mentis, IACOBVS! Scotiæ ſextus, totius Britanniæ reſpectu, primus, nomine non minùs ac re, famâque & potentiâ longè latéque diffuſâ, magnus, & excellens: pietate, omnimodâ virtute, & eruditione, rerumque multiplici cognitione, cordatique pectoris induſtriâ, & infractæ mentis conſtantiâ, multo magis inſignis, magiſque prædicandus quàm opum luxuriâ & amplitudine, regnorumue aut ſatellitum copiâ aut varietate; quibus tamen Europæorum, aut Barbarorum potentiſſimos principes, ſpacioſiſſimo interuallo ac intercapedine anteit & exſuperat.

Epitome laudum Regis, quæ poſtea fuſiùs dilatantur.

Cuius laudes ego præterire & reticere mallem, vt fœliciſſimis ingenijs impares, quàm eaſdem tenui & incultâ ſermonis ſupellectile exponendas

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Scribentis excuſatio quòd ingenio imparia tentauerit & molitus fuerit.

ſuſcipere, eóque pacto ipſas in ſe lucentes, polluere, & caligine ſqualentis orationis offuſcare; niſi quòd ex tantâ rerum vbertate, pauca delibare, res ipſa & præſentis inſtituti neceſſitas alioqui reluctantem cogeret, & intra fida ſilentij caſtra delitescere volentem, in campum hunc pertraheret: Quare, quæ Mœonij carminis alite, & Cecropio cothurno, promulganda eſſent laudum præconia, ea humi ſerpens, ſtylo timido, & oratione, ex inopis ac ſterilis venæ ſcaturigine profuſâ, carptim perſtringam. Et quæ de his dicenda ſunt, ea vt ſtuporis, & admirationis teſtimonia potiùs emitto, ſtimuloſque excultioribus excitandis, qui eadem patulis faucibus eloqui poſſint, profero, quàm vt facultatum mearũ anguſtiâ, & tenebris, tam immenſas opes, vel animo meo complecti, vel alijs retexere, & ſcriptis conſignare coner.

Cui autem priſcorum ducum eum potiſſi-

potiſſimùm conferre aggrediar? cui parem aut imparem oſtendam? Hæret animus, & in ipſo libelli veſtibulo, & limine rei ambiguæ, & incertæ ſinuoſis latebris, diſtracta, & attonita mens vacillat, Hoc pro rato teneo, hoc multis indicijs, ſingulis exploratum eſt, nullum eſſe verum, veri & probati Regis ornamentum, nullum inſigne ſceptri, quod in eo deſideretur, nullam germanæ adminiſtrationis partem, quam pro votis omnium abundè non expleuerit; cuiuſque non modò veſtigium, toto vitæ tramite expreſſerit, ſed etiam ad cumulatiſſimæ gloriæ, quæ Regalium virtutum cohortibus ſtipata, inde promanare ſolet, faſtigium peruenerit. Quanta ſuſcepit? quæ præſtitit? quàm vario diſcrimine defunctus eſt? quas moleſtias deuorauit? quos improborum furores ſuſtinuit? quæ tela excepit? quæ facinora edidit? quàm ingentia & luculenta dexteritatis ſuæ monumenta

Actionum Regis compendium & Synopſis.

dictis, literis, & factis, quaſi æneis & perennibus tabulis inſculpta, commiſit? quos pios & bonos non conciliauit? quos facinoroſos & profligatos domi & foris, non perterruit, & ſolo proſtratos ſub pedibus calcauit? Si de pietate quæritur (quæ genuinæ laudis apex eſt & culmen, baſiſque & ſtatumen maieſtatis,) Is ſinceræ fidei, & obſequij diuini æternis Legibus, non minùs ſe teneri & conſtringi, compertum habet, quàm infimum ex plebe: maximamque honoribus ſuis acceſſionem, & cumulum futurum exiſtimat, ſi Regi Regum, qui in ſupremo ſolio, inuictus conſidet, virgam, faſceſque ſuos, & auguſtum diadema, humilis ſubijciat; eáque ratione ad ſanctiſſimi *Dauidis*, fatidici regis, *Ezechiæ*, *Ioſiæ*, *Iehoſaphati*, *Conſtantini* Magni, *Theodoſii*, *Numæ*, *Pompilij*, & *Antonini* Pij regulam, tanquã ad *Polycleti* normam ſeſe componit. Et vt Deo iugiter animi ſubmiſſionem

Pietas Regis

Pietas & humilitas Regis.

nem præſtat,ſic puris Dei cultoribus, manſuetudinem exercere nuſquam obliuiſcitur. Inſuper ad reſtauranda & propaganda collapſæ religionis pomæria, & ab hæreſium fermento, errorumq́ue ſordibus, perpurgandam aream Domini, totum ſeſe appuliſſe, nemo eſt qui non animaduertat: qua in re acerrimum inſtigatorem habet & ſapientiſſimum inſtitutorem, paſtorem ſuum probatiſſimum, Dominum *Patricium Gallouay*, virum omni laude cumulatiſſimum, & iam multis ſuæ maieſtati luſtris cognitum & perſpectum; qui tali apud eum in pretio habetur & loco, quali *Gad* & *Nathan* apud *Dauidem*, *Zadok* apud *Salomonem*, *Ambroſius* apud *Theodoſium*, & ſynodi Nicenæ ſinceritate, & fide notiſſimi patres, apud *Conſtantinum* conſtituti fuerunt. Idcirco tum à veteribus, tum à nouis Idolomaniæ ſpeciebus, libera exultat Regis noſtri tota ditio: non baiulatur illic tabernaculum

Rex veræ religionis inſtaurator & aſſertor.

Veteris ſu-perſtitionum nominatiſ-ſima genera, ex Britan-nia deleta.

lum Moloch, aut ſydus Dei Remphā, non polluitur terra Topheto, & valle Benhinnom: omnigenûm deûm mō-ſtra & ſimulachra, Dij maiorum gentium, & minorum, penates, lares, indigites & Heroes, aliáque innumera ſomnia exſibilantur; toti exercitui cœlorum non exhibetur thuribulum, neque mactantur victimæ & holocauſta; peſſundatur Dagon, altaria Bahalis concidunt, vitulus in cinerem abit, & anathemati deuouetur; exulat Aſctheroth; Reginæ cœli non coquuntur placentæ; Bel, & ignis Babyloniorū in terram Sinaaris amandantur; obſcœna bonæ Deæ, & teterrima Cereris ſacra vltra Sauromatas, & mare glaciale relegata ſunt; Soli Perſarū nullæ hoſtiæ immolantur; Thammuth ſolenni luctu caret; Apis & Serapis, Iſiſque & Oſyris exploduntur, aliáque Ægyptiorum deliramenta, & prodigia, in hortis & aquis naſcentia, conſepulta iacent.

O infœlices populos quibus hæc naſcuntur in hortis *Iuuenalis.*
Numina ! ait Satyricus ſenſu etſi non verbis.

Iunoni nulli honores adolentur, neque *Gradiuo* libamina dãtur. Et vt antiqua, ſic recentiora abominationum virulenta, & aconito infecta pocula reijciuntur: Atheis & Papicolis communi aëris hauſtu interdicitur; quos fœdifragos & aſſiduos perduellionis fabricatores, non ſemel deprehendimus, & nullo iureiurando aut ſacramento contineri multoties vidimus: Qui vt irrepere identidem tentent, & nullum non moueant lapidem vt hiſcere poſſint, fruſtrà tamen, ideóque re infectâ conatus deſerunt. Cum præfractis Iudæis, nullum commercium, nullum contubernium; Turcarum *Mahumetus*, & Perſarum *Mortus Ali*, eorumque incantationes ad Eurum receſſerunt, & ad Mecham & Medinathaldin tranſuolarunt. Vbiquitarij,

Nouarum & veterum hereſium variæ ſpecies

rij, Anabaptiſtæ, & falſò ſic nuncupati, Lutherani, criſtas exerere non audent. Iudæi cum Samaritanis nullo connubio, nulla conſuetudine copulantur. Sadducæis, Phariſæis, & Eſſænis, iam olim in profundum defoſſis, capiſtro ora obſtruuntur. Arriani, Samoſateni, Eutychiani, Ebionitæ, Manichæi, Macedoniani, Pelagiani, (quorum conſortes hodie ſunt Pontificij) alijq́ue innumeri primitiuæ eccleſiæ hoſtes conticeſcunt, nec delirare, aut ſtrepere ampliùs audent. Omnis impietas conculcata & labefactata, iacet: Arioli, Pythones, Præſtigiatores, Veneficę, Aruſpices, Chaldæi, Necromantæ, Hydromantæ, Magi, Faſcinatores, iecoriſq́ue inſpectores, capite mulctantur, opumq́ue diſpendio, & proſcriptione plectuntur.

Satanicæ artes ex Britanniæ finibus eijciuntur.

Virg. in Æneide.

Procul ô procul ite profani——
Cōclamat princeps, totoq́; abſiſtite regno:

Nec quiſquam appareat, aut audeat ap-

appellari

Troiugena, interpres diuûm, qui numina
Phœbi,
Et tripodas Clarij, Tauros, et ſydera ſëtit,
Et volucrum linguas, & præpetis omina
pennæ.

Et vt iſta ſceleratorum hominum genera, extremis ſupplicijs puniuntur, ſic omnis blaſphemiæ impuri authores & patroni, Regis terrore coërcentur; & quas in Epicuri harâ didicerũt, & in ſuis gurguſtijs, Phrygio, Lydióque modulamine concinentes, ſubinde crepare ſolent, obſcœni voces porci, eas iam tandem palàm euomere deſinunt; quales fœdo corde, vt ſempiternas ſuæ turpitudinis, & ſpurcitiæ notas, eructauit infamis & rabidus ille canis, veſpertilione cœcior *Lucretius*, multorum tamen animis ſi proferre ipſis liceret, exitio paratis, irradicatas & inueteratas.

Quare (ait iſte nebulo) *relligio pedibus ſubiecta viciſſim* *Immunda Lucretij vox*

Obte-

Obteritur, nos exæquat victoria cælo?
Et vnius *Iphigeniæ*, ad Aulidē Bœotiæ portum, à phreneticis Danais in Troiam tendentibus, mactatæ exemplum, ad omnem religionem extirpandam, inſanus accommodat, multo ipſe, grauiori & citatiori maniâ, à recto rationis tramite, in deuias orbitas traductus. Talibus Chimæris & Hydris, beato hoc Regis noſtri ſæculo, proloqui nefas: his ſcorpionibus, & amphisbœnis, aculei vtrinq; mortiferi, obtunduntur. Deum cœli & terræ, Deum ſpirituum omnis carnis, vnum, ſolū, verum, & perſonis trinum, & IESVM CHRISTVM redemptorem, & vnicam ſcelerum expiationem, veneramur & adoramus.

Epiphonema Vt animi mei affectus in te exæſtuant & ebulliunt, ô gentis noſtræ ſpes & columen Rex maxime! cuius auſpicijs & fauore, tanta nobis obtigit fœlicitas. Reliquus orbis (hem miſerum) Cimmerijs tenebris inuoluitur,

Digitized by Google

uitur, & atræ noctis, vmbrâ, vdoque & nebuloſo cœlo premitur: nos tantâ ſerenitate, tam optabili, & blandâ aurâ fruimur, tam tranquillè Mannâ cœlitus delapſâ, & animi delicijs veſcimur, vt Satanæ & apoſtatis, inuidiæ morſu, rumpantur ilia, ſuarumque artium fucatis dolis & technis, quaſi ſubterraneis cuniculis, è tam placido ſtatu, nos deturbare moliantur; & ipſi, quamuis irrito conatu, perſpicaciſſimos, & planè lynceos oculos perſtringere, incaſſum tentent: quibus Satanæ miniſtris, & archiſynagogis, heu ſcatent hæc malè ominata tempora. In irriguo domini vireto, & amœnis aruis, zizania, lolia, lappæ ſqualentes, horridæ ſpinæ, & tribuli, & rigentes cardui, magis magiſque indies pullulant, & meſſem, ſemenq; iactum minantur ſuffocare. Errantia aſtra, è firmamento, vt arida & decidua à truncis folia, labuntur, ſtationemque & ſedes ſuas, præcipiti caſu amit-

Liuor & rabies improborum qui tantis bonis macreſcunt.

Apoſtaſia huius ſæculi

amittunt: & nubes ſine imbre, magnam ſpiritualis annonæ ingruentem penuriam, denuntiant. Succurre IEHOVA, ſuccurre! & Regis tui animoſam dexteram, his Tygribus & Colubris (qui malitiæ exuuium nunquam deponunt) mirum in modum infeſtam, vt ſcuto & vmbone, ope tua fulci & corrobora, vt validâ manu, prout incœpit, Sionis, & ſui implacatos oſores, pergat radicitùs euellere, & ad extremum vſque perſequi. Næ ſi rediuiuus ſiſteretur *Maro*, de eo potiùs quæreret quàm de *Auguſto*!

Deploratio tantarum calamitatũ

Anne nouum tardis ſydus te menſibus addas,
Qua locus Erigonem inter Chelasq́ſequẽtes
Panditur; ipſe tibi iã brachia contrahit ardẽs
Scorpius, & iuſtâ cœli plus parte relinquit.

Maro in Georg.

Et nos ad eaſdem voces effundendas, amor raperet, ni talia figmenta iam olim exoleuiſſent, & locus ille vacuus & inanis, inter Virginẽ & Scorpionẽ Zodiaci ſigna (quorum hîc meminit Poeta) nouæ conſtellationis interpoſitione,

poſitione, iampridem repletus eſſet. Porrò, quæ ex his omnibus arguitur, ſanctitate, vt optimorum ſimilis eſt, ſic peſſimis & perditiſſimis, Herodi, Pharaoni, Senacheribo, Antiocho Epimani, & Mezentio, diſſimilis eſt & diſpar; & Iugurthæ, quem irreligioſus erga Maſiniſſæ liberos, Atherbalem & Hyempſalem fidei ſuæ commiſſos orphanos, affectus, in foueā quam alijs ſtruxerat, pertraxit. Et hinc euenit vt aſſertoris fidei piam & nobilem prærogatiuam, vt elogijs ſuis aptiſſimam & congruam, à maioribus Angliæ Regibus deriuatam æquiſſimo iure ſibi tribuat.

Iniquitas & perfidia Iugurthæ. Saluſtius.

Quo religionis munimine tanquā aheneo muro circumuallatus, ab omni diſcrimine tutus & ſecurus quieſcit, & multò tutiùs, quàm ſi Mauri iaculis & arcu, aut præſidiarijs copijs, quæ ei affatim ſuppetunt, inſtructus & munitus ſiet. Hinc eſt, quòd imperterrita illius fortitudo, & intrepida

Fortitudo & magnanimitas Regis.

Fortitudo & audacia Regis.

audacia, omnibus ſint pro miraculo: cor vinci neſcium, & metus expers, nullis tragœdijs (quas quàm immanes expertus eſt!) nullis ingruentium tempeſtatum molibus concutitur, & paternam illam Dei vocem, quâ ſuos omnes, & Ioſuam confirmauit, elabi, aut animo exidere, non patitur: *Non deſeram te, neque dereliquam te.* Et ſecum reputat Cæſaris illud, ne contremiſcas, Cæſarem vehis: vultuſque aut corporis ſui vmbram, ad omnes inimicorum inſidias propulſandas, & nefarias artes eludendas, ſatis eſſe exiſtimat, vt non abſimili voce Cęſarem prædones marinos, quamuis ſui potitos, perculiſſe accepimus. Et quemadmodum Struthiocamelus ferro, Salamandra flammis paſcitur, ſic ille, omne genus turbarum incunctanter deglutit; & ſicut palma pondere, ſic ille aduerſis erigitur; & ſi ex bello aut aliunde periculum quodlibet immineat; terga dare, fugámue capeſſere, aut pro-

In epiſt. ad Heb. & in Ioſua.

Patientia & conſtantia Regis.

Digitized by Google

procellæ impetum detractare, prorſus nequit: & quod de quodam duce græco vates ille cecinit, noſtro multo veriùs applicari & adaptari poſſet:

——— Εν προμαχοισι μενει (ται,
Νωλεμεως, αισχρας δε φυγης ἐπὶ παγχυ λαθη-
Ψυχὴν, ϗ θυμον τλημονα παρθεμενος.

id eſt,

Inter pugnantes in prima acie manet,
Conſtanter, turpiſq; fugæ prorſus obliuiſcitur,
Vitam & animam patientē, obijciens periculo.

Quâ mentis conſtantiâ quàm ſimilis *Principes* eſt generoſiſſimis *Horatio Cocliti*, *C.* *pauidi.* *Sempronio*, *Naſicæ*, *Scæuolæ*, *Marcello*, & nunquam ſatis decantabili, *Sicinio* dentato, & *Gobryæ* Perſæ: tam longè ab ignobili effœminatorum principum vecordiâ recedit, quorum meticuloſas conſcientias ſcelerum recordatione exhulceratas adeò diris cruciatibus Eumenides torquent, vt ad folij agitati ſtrepitum, continuò expaueſcant & amentia corda horrore palpitent. Quales fuerunt *Dionyſius*

Siciliȩ tyrannus,& *Caligula*,in quibus vulnus illud pungentis conſcientiæ adeò incruduit, vt nullis voluptatum illecebris,ad cicatricem perduci potuerit:hic,audito tonitru,in terrȩ cauernas, & occulta antrorũ latibula protinus receſſit; ille eò vſque proceſſit inſaniæ, vt thorum foſſâ ponte ſtratâ, & mœnibus circundaret, ne vxori quidem fidens,niſi præfixo tempore, neque volens guttur tonſori, aut nouaculæ fauces committere; filiabus ſuis,(vt ait Cicero) vile miniſterium demandauit, quæ candentibus & inflammatis nucum putaminibus, parentis barbam abſumpſerunt, & pro tonſtriculis patri fuerunt. Is vitæ regnique pertæſus, quendam qui hianti ore beatitudinem regis, & diuitias extollebat, grauiter increpans, ego inquit proſperitatis meæ, quæ te tantopere mouet, imaginem commonſtrabo, & virum molliſſimo, & exquiſitâ arte elaborato thoro collocauit, menſámque

Hiſtoria de ridicula Dionyſij puſillanimitate.

Cic.in Tuſcul. quæſtionibus.

Digitized by Google

ſámque lautiſſimis epulis, & raris dapibus refertam appoſuit, ambroſiúmque odorem exhalante thure ædes conſperſit, tum focum ex cinamomi lignis extruxit; tandem verò ſupino iacenti gladium euaginatum ſeto equino nitentem, appendit, quem cum homo in ſua viſcera ruiturum expectabat, ſeſe in medio luxu miſerrimum fuiſſe exclamabat. Et talis, inquit Rex, eſt mea conditio, quam tam elatâ voce nuper efferebas. Noſtrum verò ſigniferum, vt mens bene ſibi conſcia magnanimum reddit, ſic improboſq; & flagitioſos vel nutu compeſcit. Et qualiter Meſſenios & Scythas, ſeruos rebellantes, & ad dominos in patriam reuertentes, expellendos, collectâ manu coactos, non enſibus, haſtis, aut telis, ſed plagis & fuſtibus repreſſiſſe, & caſtigaſſe legimus: ſic ille, efferatiſſima latronum agmina domi graſſantia, non acie, non turmis, ſed reuerendo legum ictu in ordinem

Iuſtinus ex Trogo Pompeio.

Scytharum & Meſſeniorum magnanimitas.

Digitized by Google

reducit, & pertinaciſſimos hoſtes alibi tumultuantes, non exercitu, non numeroſâ phalange, ſed ſolo glorioſi nominis radio confundit & conterit: etſi armis quis mortalium nunc in terris viuentium, cum eo contendat, vbi res talem apparatum efflagitat: idem iuſtitiæ rigida executione in maleficos, *Æacum*, *Minoem*, & *Rhadamanthum* imitatur. Hinc inaudita *Pax* ſubditorum, & tranquillitas, quę quaſi Zephyrus, lepido afflatu ſpirans, vtriuſque gentis incolas rerum nouarum metu trepidantes, & ab inteſtinis, & externis ſeditionibus iam tandem reſpirantes, oblectat & exhilarat, & vt ait Propheta, *Quiſque ſub ficu & vite ſuâ recubat*.

Pax ſubditorum ſub tali Rege.

——*Nunc cœlo terras Aſtræa relicto Incolit*. Et vt ait Flaccus Lyricus:

Horat in Odis.

Condit quiſque diem collibus in ſuis,
Et vitem viduas ducit ad arbores,
Hinc ad vina redit lætus.

Nunc foſſas olim ſanguine inundantes

Britanni ab inteſtinis & externis diſſidijs immunes.

tes & exuberantes, exſiccatas cernimus:

Quis Germania quos horrida parturit
Fætus incolumi(noſtro)*Cæſare, quis feræ*
Bellum curet Iberiæ?

Iam templi Iani lethales, & portentoſæ fores, arctis obicibus occluduntur, vt *Auguſto* viuente, & vno ex tribus bellis Punicis abſoluto:

Aſpera nunc poſitis miteſcunt ſæcula bellis, *Virgil. in Æneid.*
——diræ ferro, & compagibus arctis,
Clauduntur belli portæ, furor impius intus
Sæua ſedens ſuper arma, & centum vinctus ahenis
Poſt tergũ nodis, fremit horridus ore cruento.

Nunc non canimus cum Lucano, *iuſque datum ſceleri*, ſed ius ablatum ſceleri, quia nunc clauum tenet, & moderatur, noſtriſque negotijs præeſt Rex tantus *Lucanus in bello ciuili.*

Imperiũ oceano, famã qui terminet aſtris.

Et quæ olim Romani Imperatoribus & Cõſulibus ſuis conceptis votis precabantur, amor Auguſti, ſucceſſus

 Afri-

Digitized by Google

Africani, latitudo ditionis *Pompeij*, aut *Traiani*, ea ad noſtrum illuſtrandum, iunctis manibus ſimul concurrunt. Neque de eo ita ſermo habetur, vt in *Xenophontis* Cyropaideiâ, de ſecundo Cyro, quo opere (ut ait *Tullius*) *Xenophon*, accuratè & perpolitè boni principis effigiem adumbrauit, ſed Ideam tantùm depinxit, non quòd tale quippiam, tam magnificis & præclaris elogiis reſpondens in Cyro voluminis ſubiecto reperiretur. Aſt de noſtro quæcunque perhibentur, vel maximè ſublimia (nedum futiles hæ, inſcitiámque & ignauiam ſpirantes voculæ) longè infra rei merita & dignitatem ſubſident. Hinc mirus, quo in ipſum ſuorum præcordia flagrant, amor, quóque tanquam extenſis lacertis ipſum amplectuntur, (perditos excipio qui tam ſecundis rerum euentibus, liuore contabeſcunt, & curis improbis afflicti, emacerantur:) quo ſubditorum tam procliui

Cic. ſentẽtia de Xenophõtis Cyropaideia.

Veniam tenuitatis ſuæ petit ſcriptor

cliui

Digitized by Google

cliui amore, cum heroico ipſius ſpiritu dextras iungente, vt *Nabuchodonozor* (quem *Megaſtenes*, ſcriptor grauiſſimus, *Herculi*, non obſtante duodecim laborum famâ, finium dilatatione prætulit) omnium ceruicibus iugum impoſuit, vt *Cyrus* finitimos perdomuit, vt Romani Aquilam ſuam per totum orbem, & ad *Gades* vſque & ad fretum Herculeum circumtulere, & in Pyrenæis jugis virium ſuarũ trophæa fixere, vt *Alexander* fulguris coruſcantis more Aſiam peruolauit; vt *Seſoſtris* Ægypti Rex, in Scythiam vſque inoffenſo pede progreſſus eſt, vt Oriens *Libero*, Occidẽs *Herculi*, vtriq; Thebano, in prædã ceſſit; tam facilè, & obuiũ eſſet illi, Nilum, Euphratem, Gangem, Rhenum, Rhodanum, Padũ, Oceanum, mare Mediterraneum, Alpes, Taurũ & Caucaſum montes, adeóque omnem terram, ſignis & victorijs ſuis luſtrare, niſi regni fines iuris & æqui finibus & cancellis termi-

Megaſthenes

Probatur et ſimilibus exemplis illuſtratur facile eſſe Regi vniuerſum orbẽ ditioni ſuæ adijcere, niſi à malè partis & nefariè quæſitis vltro abſtineret.

Florus.

Digitized by Google

minandos duceret. His te vocibus iteratis excipimus, Io triumphe, Io triumphe: Tibi litui, tubæque ſonitus præeat, te clangant claſſica, te cãtionibus, & odis lyricis concinant, quibuſcunque Philomelæ fautes datæ ſunt. Tuis viarum cõpita laudibus ſtrepant, te cytharam pectine pulſantes eburneo chordis applicent, de tuis factis, profeſtis & ſacris diebus, & circa pyras crepent.

Clementia Regis. Cæterùm, amorem nutrit & fouet *Clementia*, & ad ignoſcendum ſontibus prona & prompta volũtas; quæ in *Dauide* talis extitit, vt ſimilis in terris rarò inueniri poſſit; in *Cæſare* non parua, vt de nullis qui in campis Pharſalicis, ad ipſum oppugnandum prodierant, vindictam popoſcerit. Talis fuit & *Titus Quintus Flaminius*, qui vniuerſæ Grçciæ libertatem reſtituit, vbi Romanorum arbitrio ipſam ſubieciſſet, & ab immanibus tyrannis ipſam eripuiſſet, & idcirco Græciæ liberator dictus

Plutarchus in vitis virorum illuſtrium.

Digitized by Google

dictus eſt. Noſter autem tanta clemẽtię ſuæ teſtimonia edidit, vt nunc paſſim percrebuerint: & has voces nunquam libens profert; *I lictor, colliga manus, caput obnubito, & à ceruicibus amputato, aut arbore infælici ſuſpendito.* Nullus eſt qui in ipſius clientelam ſeſe recipiat, qui in ipſius benigno lumine refugium & aſylum non conſequatur; & in hoc tam ſui proborũq; principum ſimilis eſt, quàm improbis diſſimilis: vtpotè *Mario, Marco Coriolano, Adonibezeko, Buſiridi, Cambyſi, Epiphani, Neroni, Syllæ, Tarquiniјs, Piſiſtrato, Aſtyagi, Amulio,* & aliјs eius farinæ, crudelitate defamatiſſimis viris; & vt talibus hominum monſtris miſericordiâ diſpar eſt, ſic etiam à truculenta & volubili plebe, Hydrâ Lernæâ & multorum capitum veſanâ belluâ diſſentit, quæ ſubiectos vel turpiter repellit, vel capite aut facultatibus mulctat, aut alias eiuſmodi carnificinas exercet: quod facetè exprobrat

Cic. in orationibus.

Digitized by Google

brat *Horatius*: Non ſequor plebem: cui petenti rationem detractatę ſocietatis cum plebe, reſpondet:

Horat. in epiſtolis.

——Nam me veſtigia terrent,
Omnia te aduerſum ſpectantia, nulla retrorſum:

vt cauta vulpes ægroto leoni quōdam reſpondit. Clementiæ comes eſt, *Ira facilè placabilis*, niſi atrociſſima fuerit noxa, quod in viris magnis verſu ex *Platonis* officinâ deprompto, eleganter commendat *Naſo*:

Ira Regis ſedari prompta.

Ouid. ex Platone.

Quo quiſq; eſt maior, mage ſit placabilis ira,
Non faciles motus mens generoſa capit.

Nec placabilis modò, ſed lentus, & tardus eſt ad iracundiam; in quo *Alexandrum* ſuperat, qui in repentino, & turbulento excandeſcentiæ æſtu, *Clytum* & *Parmenionem*, ſtrenuos viros, trucidauit, mox ſeſe, facti pœnitentiâ ductus, dextrâ ſuâ confoſſurus, niſi ab aſſiſtentibus prohibitus fuiſſet. Talem temeritatis mercedem retulit qui tam exitialem flammam inſtar

ſtar leuis ſtipulæ, tam ſubitò cõcepit.

Ad *Eruditionis* expromendas opes, dum verba nitor excudere, materiæ pondere aggrauata mentis robora fatiſcunt, & preſſa ſuccumbunt, languet muſa, ingenijque acies, quaſi torpedine percuſſa hebeſcit & ſilet. Et vt ſolis radijs reliquæ ſtellæ obſcurantur, ſic nimio tantæ lampadis oppoſito fulgore, exiguæ meæ faculæ lux protinus caligat, & vehementis obiecti cõtemplatione debilitatus ſenſus contunditur, & morem gerere recuſat; cumque de *Achille*, *Homerum*; de *Auguſto*, *Maronem*; de *Scipione*, *Ennium*; de *Cæſare*, *Cæſarem* ipſum; de Heroum laudibus *Flaccum* aut *Pindarum* loqui deceat: iniquum eſſe cauſatur in hanc prouinciam pertrahi, quâ defungi nequeat, & tantæ molis onus tremens auerſatur. Tamen vt latentia *Maronum* & *Mæoniorum* ingenia, è latebris ſuis excîta, prodire cogantur, quod viuis ſuperinductis coloribus,

Eruditio Regis.

Author, tãti conatus culpam & reatum deprecatur.

ex-

expolire nequeo, eius rudia quædam lineamenta, titubante & balbutiente calamo, pingui mineruâ commonſtrabo, reliqua *Fabijs* & *Apellibus* relinquens.

Quanta præſtat in Theologia.

Si de *Theologia* inquirimus (cui reliquæ diſciplinæ ancillantur;) eius argenteos & ſalutares latices, copiosè hauſit & imbibit, eius vndis non tantùm labra admouit, ſed totũ ſeſe proluit. De penitiſſimis ſalutis noſtræ myſterijs quam doctè, quam diſertè ratiocinatur? Quis, etiamſi Regiam maieſtatem ſeponat, cum eo congredi, aut in arenã deſcendere velit? Quis non nomine periclitetur ſi cum eo manus conſerat? Quanto valet iudicio! quantis laboribus deſudat! quam indefeſſus lectioni incumbit? quam ſedulò lecta & intellecta in memoriæ penu, & gazophylacio reponit? Repoſita, vt fidelis cuſtos, & promus cõdus, ad manum ei pro animi ſententiâ ad quaſlibet opportunitates, promptè ſug-

Digitized by Google

ſuggerit, & ſubminiſtrat? quem in hac ſacroſanctâ prouinciâ vel emeritiſſimum militem, & diutiſſimè verſatum, non efficiat attonitum? Quis ex Pontificijs (locuſtis ex barathro infernali prodeuntibus) in ipſius conſpectu oris clauſtra reſerare audeat? Vt fucata Sophiſtices velamina detegit! Vt præſtigiatorum ſubdolas artes patefacit! Vt impoſtorum fallacias callidas, ac occultas, cœlo, ſoloque, irridendas proponit! Vt verſipelles errorum propugnatores, Chamæleontes & Proteos, ſuis artibus vt laqueis irretitos, prudens capit! Et quos illi Lucifugæ *Gordianos* nodos putant, acumine ſuo vt *Alexandrino* enſe confeſtim laxat. Quoties eum magnâ reuerentiâ recondita diuinitatis arcana indagãtem, & eruentem audiuimus?

Acumen Regis mirabile in detegendis pontificiæ cæcitatis nebulis eorumq; erroribus refellendis.

Et vt Dominam callet, ita neque pediſſequas ignorat: ignorat? imò pro linguarum & artium magiſtro æſtimari poteſt, linguis vtitur perinde

ac

Idiomata multa tenet

ac vernaculâ familiariter, Latinâ, Gallicâ, Italicâ, neque Græcæ expers: in Politicis hiſtorijs tantum valet, ac ſi ſaxũ illud perpetuò voluiſſet, & quod præcipit *Claudianus*, haud ſegnis exequitur.

Claudianus. *Tu* (ait ille) *quæ mox imitere legas, nec deſinat vnquam*
Tecum Graia loqui, tecum Romana vetuſtas.

Rex rerum experientiâ pollet.

Qua crebrâ & diligenti lectione, non minùs rectè hominum mores obſeruare & diſcernere edoctus eſt, quàm *Ithacus* peregrinando,

Homer. in Odyſſea. Ὃς πολλῶν τε λαῶν ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω.

Rex humanarum diſciplinarum (illiberalibus exceptis) abditiſſimos fontes guſtauit & imbibit.

In *Philoſophia*, & Phyſicis rude donatos ſuperat: Logicam ab ortu, & vberibus maternis, citra artis adminiculum, aſſumpſiſſe credere fas eſt; neque Medicinæ cognitionem aſpernatur, aſt eam ad vnguem tenet: Grammaticæ, Rhetoricæ, Poëticæ, editiſſimum culmen attigit. Ethicæ, & Politicæ doctor eſt, & exemplar, ad cuius regulam aliorũ politicorum dogmata,

tanquam

Digitized by Google

tanquam ad amuſſim, aut Lydium lapidem, exigi poſſunt. Alias artes vt vetitas & illicitas, aut celſitudine ſuâ indignas rejicit & ſpernit. Hic *Moſen*, diuinum illum, & ſuauiſſimum vatem, Spiritu ſancto afflatum; hic *Dauidem* ſacrum & melliſluum illum lyricum, & ſanctarum fidium, cytharæque pulſatorem imitatur, & *Schelomonem* qui (vt tradunt Scripturæ) *eloquutus eſt ter mille ſententias, fueruntq́; cantica eius quinque ſupra mille. Eloquutus eſt etiam de plantis, à cedro quæ in Libano, vſque ad muſcum qui prodit è pariete. Deniq́; eloquutus eſt de iumentis & volucribus, & de reptilibus & de piſcibus.*

Huius etiam virtutis ſplendore, *Ptolemæi* Philadelphi, *Caij Cæſaris* & *Auguſti*, nec non *Conſtantini*, *Aureliani*, *Iuſtiniani*, & *Leonis* Imperatorum, inſuper *Cræſi* Lydiæ, *Alphonſi* Hiſpaniæ, & *Artuaſdis* Armeniæ Regis, literatiſſimorum principum, noſter æmulus exiſtit. Sed quo tua opera *Principes doctrinâ illuſtres.*

Digitized by Google

piaculo taceam? Enimuerò quos intus habet doctrinæ theſauros, eorum monumenta ſcriptis & lucubrationibus, vt characteres lapideis aut lateritijs columnis inſculptos, ad poſteros tranſmiſit, ſcripſitque complura volumina omnis eruditionis cultu referta, nec cedrum, nec thus timentia: quorum hæc eſt ſynopſis ex parte, *Commentarius in 20. caput Apocal.* libellus de reductione arcæ à *Peliſthæis*, ex 1. *Sam.* cap. 6. Dæmonologia, quam quidam *Belga* latinè tranſtulit: Βασιλικον Δωρον ad filium primogenitum (*qui eſt magnæ ſpes altera Romæ:*) *de ſtrage Turcarum ad Lepanthum, ſiue Naupactum* inſulã, Codicillus: quem *Bartaſſius* Gallicè traduxit: *de Proſodia Scotica: de monarchiæ libertate: quædam opuſcula Bartaſſij in Idioma Scoticum commutata: Poemata nonnulla: Paraphraſis in Apocalyp.* &c. Quæ omnia ex ſua thecâ & pharetrâ deſumpſit, neque vt multi, qui ementitis authorum

Scripta Regis.

Suffarcinata aut aliunde emendicata multorũ ſcripta taxantur.

rum nominibus aliena pro ſuis obtrudunt,vel aliunde argumenta mendicant, & ſuffurantur, aut ſuffarcinatas voculas euentilant, ad quos pertinet illud *Horatij:*

At ſi fortè ſuas repetitum venerit olim *Horat.in Epiſt.*
Grex auiũ plumas, moueat cornicula ri-
Furtiuis nudata coloribus. (*ſum,*

Macte eſto regum & virorum ingenioſiſſime! cuius ego mentem dum enucleare conor, inexplicabilis labyrinthi imperuias & perplexas ambages ingredi videor, vnde nequirem exire, niſi gratâ ſui vultus aureâ, tanquam *Ariadnæ* filo ductus, paulatim recrearer, & expectato ipſius fauore, tanquam Zephyro & Fauonio leniter afflante, greſſus æſtu & laſſitudine vacillantes, denuò confirmarentur.

Eum verò quiſquis æmulari ſtudet, *Regis ſtylus inimitabilis*
Cæratis ope Dædalæâ,

Nititur pennis, vitreo daturus *In Odis.*
Nomina ponto.

Et hoc loco ornatiſſimum *D. Petrum*

D.Pet.Iunius Regis inſtitutor.

Iunium, regis inſtitutorem præterlabi ſacrilegum eſſet, cuius cura induſtriáque, tum ad eloquentiam & literaturam, tum ad omnem mentis cultum, regi non vulgare adminiculum & ſubſidium præbuerunt: qui ad tam liquidos latices & riuulos eum adhuc tenellulum deduxit, qui Helecconiadum Nectare, & ambroſio ſucco eum penitus irrigauit, qui ad Pernaſſi cacumen & Caballinas lymphas ipſi callem oſtendit. Pręceptor magnus alumno & diſcipulo termaximo, quanto niſu efferendus? Id regi præſtitit quod ſuis *Socrates*, id eſt quem bene natum aſſumpſit, eum ſibi multo meliorem, nec libertate, nec re imminutâ reſtituit. Nec operam luſit *D. Iunius*, quippe quos inſtillauit teſtæ recenti fragrantes odores, eos pertinaciter ſeruat, & nouis imbuitur. Quantum præbet lac nutricis, infantuli à mammis pendentis, oſſibus, cuti, & neruis, tantum Doctoris monita ad raſum & rude

rude adoleſcentis ingenium tranſmittunt; vnde cernitur Regem, vt in corpore, ſic in mente, lacte ſaluberrimo & optimi ſucci perfuſum fuiſſe, cum vtrinque (Deo gratia ſit) tam lętus ſit, tam ſanus & vegetus, tam parùm infirmus & valetudinarius.

Idem Regi naturæ inſtinctu acutiſſimo, pro cote fuit: atque eum ita informauit, vt *Ariſtoteles* ad *Alexandrum* ſcribens, ait *Achillem* à *Phœnice* cuſtode & monitore edoctum fuiſſe; nimirum

μῦθων τε ῥητὴρ' ἔμμεναι, πρηκτῆρά τε ἔργων.

Legationibus quoque varijs ſumma cum approbatione ad Regem Danię delatis notandus eſt; quibus etiam beati inter Regem Reginamque initi Matrimonij procurator, ſuaſor & interceſſor erat. Legationes, inquam, obijt ad Daniæ Regem *Fredericum* ſemel, ad *Chriſtianum*, ad *Hulricum* Ducem Megalipolitanum ſemel, ad Saxonię Ducem Electorem ſemel, ad

Marchionem Brandeburgenſem ele-
ctorem ſemel, ad Holſatiæ ducem *Io-
annem Adolphum* ſemel, ad ducem
Brunſuicenſem bis, ad ducem Lune-
burgenſem, ad *Mauritium* Haſſiæ
Lantgrauium ſemel; à quibus ſingulis
lautia ſiue honoraria accepit, amicitiæ
teſſeras, torques cum Iconibus auro
puro affabrè inſculptis; eáque ipſe in-
ſtar κειμηλίων cuſtodit: ea & ipſe oculis
vidi. Hinc qualis ſit & quantus, quam
fidus, quam prudens colligere prom-
ptum eſt, cuius contubernium, tantis
optimatibus tam iucundum fuit, &
delectabile. Inſuper, qui à ſtudijs &
legationibus Regi erat, is nunc quo-
que à conſilijs, eleemoſynis, atque à
rationibus permanet, vir fide, erudi-
tione, atque experientiâ rerum notiſ-
ſimus, atque equeſtri dignitate inſig-
nitus eſt.

Amor Regis erga viros dotibus animi nobiles.

Nec ſolùm Rex ipſe doctus eſt,
ſed & doctorum amantiſſimus & ſtu-
dioſiſſimus, eóſque amabili & ſereno
vultu,

Digitized by Google

vultu, non minùs ac Regiæ munificentiæ nobilibus donis, ornat & dignatur, in delicijs habet, & ſi prudentiam comitem doctrina habuerit, in conclaue & conſilium admittit. Quali in pretio, habuit *Philadelphus* Septuaginta *veteris Teſtamenti* interpretes, *Alexander Homerum*, poſt fata, & multo ante defunctum, *Traianus Plutarchum*, *Cato Cenſorinus Carneadem*, *Mecœnas Flaccum*, *Philippus Stagiritam*, *Auguſtus Maronem*, *Mithridates Platonem* (Academiæ & Lycęi decus) mortuum, & *Metrodorum*; *Archelaus Euripidem*, *Cyrus* vltimus *Xenophontem*, *Crœſus Anacharſin* Scythã, beneuolentiâ proſequutus eſt: ſic *Marcellus Archimedem*, poſt funeſtam Syracuſarum obſidionem & excidium, quem ingenti luctu extinctum planxit, eiuſque manibus honorificè parentauit: ſic *Pompeius Poſsidonium* febricitantem cum inuiſeret, pro foribus eius lictorios faſces depoſuit: ſic

Thales Mileſius ex coitu lunæ cum Sole ſub linea ecliptica (quẽ breui futurum præuidebat) Solis eclipſin Medis & Perſis præſignificauit, eoq; argumento veluti miraculo, aut oſtento inuſitato, bellũ meditantes mitigauit, & pacatos in priſtinam amicitiam reuocauit, & ad meliorem frugẽ. Herodotus & Iuſtinus ex Trogo.

Marchionem Brandeburgenſem electorem ſemel, ad Holſatiæ ducem *Ioannem Adolphum* ſemel, ad ducem Brunſuicenſem bis, ad ducem Luneburgenſem, ad *Mauritium* Haſſiæ Lantgrauium ſemel; à quibus ſingulis lautia ſiue honoraria accepit, amicitiæ teſſeras, torques cum Iconibus auro puro affabrè inſculptis; eáque ipſe inſtar πειμηλιων, cuſtodit: ea & ipſe oculis vidi. Hinc qualis ſit & quantus, quam fidus, quam prudens colligere promptum eſt, cuius contubernium, tantis optimatibus tam iucundum fuit, & delectabile. Inſuper, qui à ſtudijs & legationibus Regi erat, is nunc quoque à conſilijs, eleemoſynis, atque à rationibus permanet, vir fide, eruditione, atque experientiâ rerum notiſſimus, atque equeſtri dignitate inſignitus eſt.

Amor Regis erga viros dotibus animi nobiles.

Nec ſolùm Rex ipſe doctus eſt, ſed & doctorum amantiſſimus & ſtudioſiſſimus, eóſque amabili & ſereno vultu,

vultu, non minùs ac Regiæ munificentiæ nobilibus donis, ornat & dignatur, in delicijs habet, & ſi prudentiam comitem doctrina habuerit, in conclaue & conſilium admittit. Quali in pretio, habuit *Philadelphus* Septuaginta *veteris Teſtamenti* interpretes, *Alexander Homerum*, poſt fata, & multo ante defunctum, *Traianus Plutarchum*, *Cato Cenſorinus Carneadem*, *Mecœnas Flaccum*, *Philippus Stagiritam*, *Auguſtus Maronem*, *Mithridates Platonem* (Academiæ & Lycęi decus) mortuum, & *Metrodorum*; *Archelaus Euripidem*, *Cyrus* vltimus *Xenophontem*, *Crœſus Anacharſin* Scythā, beneuolentiâ proſequutus eſt: ſic *Marcellus Archimedem*, poſt funeſtam Syracuſarum obſidionem & excidium, quem ingenti luctu extinctum planxit, eiuſque manibus honorificè parentauit: ſic *Pompeius Poſſidonium* febricitantem cum inuiſeret, pro foribus eius lictorios faſces depoſuit: ſic

Thales Mileſius ex coitu lunæ cum Sole ſub linea ecliptica (quē breui futurum præuidebat) Solis eclipſin Medis & Perſis præſignificauit, eoq; argumento veluti miraculo, aut oſtento inuſitato, bellū meditantes mitigauit, & pacatos in priſtinam amicitiam reuocauit, & ad meliorem frugē. Herodotus & Iuſtinus ex Trogo.

Pyrrhus Epiri Rex bellicoſiſſimus *Cyneam* oratorem dilexit, á quo dicere conſueuit, plures oratione, quàm proprijs ſuis armis, vrbes in deditionem veniſſe: is enim linguæ delinimentis, eos ad *Pyrrhum* pellexit, quos hoſtilis enſis nequaquam pertraxiſſet. Tanti etiam *Cyaxares*, Mediæ princeps, *Thaletem* Mileſium æſtimauit, qui Medos & Perſas dimicaturos & ſigna collaturos interpellauit, artificioque prorſus admirabili, conciliauit: cum enim ex duorum magnorum luminarium aſpectu & motibus, lunam cum ſole ſub ecliptica linea, eodem die quo prȩliandum erat, coituram naturali ratione præſagiret; eclipſim ſolis inde futuram (vt tali caſu ſemper euenit) præuidebat, & ni deſiſterent, æternis tenebris à Deo puniendos denunciauit; ita re vulgari quaſi oſtento quodam, ars mathematici ignaros fefellit, qui ab incepto certamine, vano aſt vtili ominis metu trepidantes, deſtiterunt.

Digitized by Google

runt. Haud ita cruoris & lanienæ ſitiens *Nero*, qui *Senecam* præceptorem capite truncauit, vnumque ex præcipuis imperij fulcris, falſis inſtigatus paraſitorum calumnijs, importunus ille Moloſſus ſecuri percuſſit, aut (vt malunt nonnulli) venis ſanguinis canalibus, in balneo ſolutis, lentâ morte necauit: aſt multo generoſior *Philippus* Macedo, *Demoſthenem* in perſonâ ſuâ impenſè amabat; exhorruit tamen præ cunctis Athenienſibus, eò quòd conatibus ſuis iugiter reſiſteret, gnarus fore vt ſiue vellet caduceatorē pro pace mitti & indutijs, vel bellū per fęcialem denuntiari, vtrumlibet ad deſiderium mox impetraturus eſſet.

Ad hæc, vt noſter Anteſignanus ipſe plurima ſcripſit, ſic præter innumeros ex ſuis Britannis luculentiſſimos ſcriptores, plurimi etiam ex tranſmarinis & alienigenis de eo, & ad eum, penè infinita chartis poſuerunt, vt *Beza*, *Iunius*, *Piſcator*, *Mornæus*,

Ingenioſiſſimi huius ætatis viri de eo permulta ſcriptis conſignarunt.

Digitized by Google

næus, *Bertaſſius*, *Hemingius*, *Serranus* in *Platonem*, omneſque noſtri ſæculi qui ſeſe inertium vulgo præſtare ſtudent, huius incudis ſtridore iudicia exacuere laudi ſibi duxerunt; vt ex omnibus Galliæ bibliothecis elici poteſt, quorum authorum nunc non occurrunt nomina. Et qui ad ſcribendũ non erant idonei, etiam honoratiſſimi remotiſſimiq́; Principes, nomen eius adhuc in adoleſcentia & iuuentute, ſed nunc multo magis in prouecto adultoq́ue æuo, honorant & reuerentur, vt Gallias Italiamq́ue perluſtranti conſiderare obuium erit.

Spectatiſſimi Europæ principes & Dynaſtæ nomen eius ſummo colunt honore.

Salue primus omnium pater patrię appellande! primus vt in militiâ, ſic in togâ triumphum, mentiſq́; & linguæ lauream merite, literarum, facundiæq́ue parens, atque (vt Dictator *Cæſar* de *Tullio* quanquam hoſte, ingenuè quondam fatebatur,) omnibus triumphis lauream adepte maiorem; quanto plus eſt ingenij terminos in tantum

Rex patriæ pater & lumen & Regum Phœnix, ingenij imperijq́, coniunctis & certantibus laudibus ouans.

pro-

promouiſſe, quàm imperij, ſed longè maximum cum vtrumque prę̄ſtiteris.

Eloquentia eruditioni par eſt, & ne huius quidem fulgorem niſi motis, & conniuentibus ocellis intueri queo, ne dum dicendo conſectari; quippe firmitate eâ deſtitutus, quâ veræ aquilarum ſobolis renidentes pupillæ imbuuntur, vt Solis incendium in ipſo meridie immotis palpebris illæſæ perferant; hîc in nouam abyſſum feror & ruo, *O nauis, referunt in mare—* *Eloquentia Regis.*

te noui

Fluctus.

Nihilo minus interim non adhuc datur verſus portum contendere, & quamuis gemant antennæ, neq; ſint integra lintea, pelago tamen iterum tentandus remus, iterumque in hoc lubrico marmore, & hiantibus vadis velificandum eſt. Sed ne ventis ludibrium debeam, carbaſa demittam, neque tam turgidis vt antea curram velis, verùm contractiori filo ſequentia di-

dimetiar. Quam iucundè & expeditè in Eccleſiaſtici ſynedrij cœtu loquitur? quam appoſitè pro foro, & roſtris, in ſubſellijs & comitijs dicit? quã dulci plectro in ſenatu modulatur? quam longè tum eos qui iura pronunciant, tum qui cauſas agunt & litigant, anteit? Vt *Arion Methymnæus*, cantus lenocinijs & canoræ vocis amœno ſtrepitu, Delphinas ad ſe vocauit, qui ipſum incolumem & ſoſpitem in medio gurgite ſeruarunt; vt *Orpheus* arbores & ſaxa pertraxiſſe fingitur, ſic noſter facundiâ ſuâ peruicaciſſimas procacium hominum mentes, & aures demulcet; vt *Tyrtæus* Spartanos diuturnis prælijs colliſos, & eneruatos, fugam & retroceſſionẽ meditantes, in aciem reduxit, & verborum pungentium morſu nouâ inditâ alacritate, vt pugnæ ſuaſor, ſic victoriæ author erat: quale & *Pythagoras* Metapontinis contra Sybaritas præſtitit: ita noſter quò vult omnium

Arioni confertur & Orpheo.

ani-

Digitized by Google

animos, tanquam Genius auribus ipſorũ inſuſurrans, flectit & impellit: ac mente non minùs quàm linguâ bonus eſt, qualis vir, vt Phœnix, rara eſt in terris auis, vt ait *Theognis*: Theognis.

Νοῦς ἀγαθὸς, καὶ γλῶσσα, τὰ δ' ἐν παύροισι πέφυκεν ἀνδράσιν.

Id eſt,

Mens bona, & lingua, hæc in paucis ſunt Viris.

Et cum *Ithacus* facundiæ reſpectu *Homero* πολιορκός, vrbium vaſtator, potius dicatur, quàm *Achilles*, aut *Aiax*: quàm congruâ ratione, tum verbis & conſilijs, tum viribus & auxilijs ſuperadditis, ille gentium domitor dicetur, quo audito, ſinguli vel pertimeſcunt, vel ſaltem conticeſcunt: *Quantò prudentia præſtet viribus & quid valeant cohærentia.*

Et cum

Iamq́; faces, & ſaxa volant, furor arma miniſtrat; Si illum *Virg. in Æneid.*
Conſpexere, ſilent, arrectiſq́; auribus aſtant:
Ille regit dictis animos, & pectora mulcet.

Ille Atticos & ſale condîtos *Ciceronis* lepô-

Digitized by Google

lepôres, & tonitrua *Demoſthenis*, ac *Periclis* fulmina, quaſi ex alto vibrare nouit, & ei verè competit illud *Theocriti:*

Theocritus. Ουνεκα οἱ γλυκυ μοισα κατα σομαλος χεει νεκταρ, id eſt,

Quoniã ei muſa fundebat in os dulce Nectar:

Et ſimilis vox de *Neſtore*:

Homerus. Τȣ ϰ̀ απο γλωσσης μελιτος γλυκιων ρεεν αυδη

Ex eius linguâ melle dulcior fluebat oratio.

Et vt apes in labijs *Platonis* adhuc infantis tenelli, dum in cunis vagiret, nidulabantur, in futuræ indolis omen, ſic in abditis Regis noſtri cordis domicilijs nidos poſuerunt; nec deeſt in orando eximia & prorſus *Socratica* grauitas, adeò vt illud de eo promulgari poſſit, quando aliquid ſeriò profert:

Iuuenal. —— *Barbatum hoc crede magiſtrum*

Dicere, ſorbitio tollit quẽ dira cicutæ: id eſt, *Socratem* cicutæ potu interemptum.

Stylus Regis in dicendo. Porrò qui de noſtri ſtylo quærit, ei exprimendo mihi non ſuppetit conueni-

ueniens ſtylus, ſed aureis his verſicu-
culis ob oculos eius imago ponitur:

Monte decurrens velut amnis, imbres Horat.
Quem ſuper notas aluere ripas,
Feruet, immenſuſq; ruit profundo,
Vt Pindarus ore.

Aſt ego in his euoluendis quas partes ſuſtineo, quaſue (hem miſerum) vices obeo?

—Ego apis Matinæ
More, modoq;,
Grata carpentis thyma, per laborem
Plurimum, circa nemus vuidiq;
Tiburis ripas, operoſa paruus
Verba repono.

Demum, vt hanc partem ad vmbilicum perducam, eius ſtylum ita concludo, verba aliunde mutuari & excerpere coactus:

Multâ Dyrcæum leuat aurâ Cygnum,
Tendit Antoni quoties in altos
Nubium tractus.

Et talis eſt Eloquentia.

Eloquentiæ ſummam dexteritatem
&

Digitized by Google

& flores non mediocriter iuuat, eique opitulatur tenaciſſima & omnium capax *memoria*, cui operam & ſuppetias fert exoptanda celebri diſpoſitio, & ſaluberrima totius corporis temperies. Memoriâ *Cæſari* ſimilis eſt, qui ſeptem ſcribis ſimul dictitabat, ac loquentes etiam ſine obſtaculo & hæſitatione audiebat; & *Cyro*, qui cum centum mille milites haberet in exercitu, ſingulos promiſcuè ſuis proprijs nominibus compellauit; & *Mithridati*, qui cum viginti duabus nationibus leges præſcriberet, & mandata daret, omnium populares linguas æquè ac ſuam familiariter, & ad vnguē callebat.

Memoria Regis.

Plinius & Ælianus.

Memoriæ tali annexa eſt celerrima & velociſſima *reminiſcentia*, quâ repoſita non modò fixè cuſtodiuntur, ſed etiam ex inexhauſtâ animæ ſuæ arcâ, quando res exigit, ſpontaneâ mentis cogitatione, ad placitum, ſine morâ, & tædio, è veſtigio, & propero fluxu,

Reminiſcentia Regis.

Digitized by Google

fluxu, expromuntur : quod quidem paucis etiam valde laudabili memoriâ præditis, supernè donatum eſt; quos ideo in repentinis colloquijs impeditos, & ferè mutos videbis : quibus ſi mora, & deliberatio permittatur, elegantiſſimè & prçclarè diſſerent. Nam memoria à reminiſcentia in hoc potiſſimùm ſecernitur, quòd illa diſcurſu & ratiocinatione vacet, hęc ijs nitatur.

Facetiæ & dicteria Regis, & verborum ſales

Et vt in ſerijs tam honeſtè ſe gerit, ita iocoſa & faceta lepôriſque ſale condîta dicteria ab eo nonnunquam decentiſſimè & venuſtiſſimè vſurpantur : quæ cum vrbanæ feſtivitatis plena ſint, & argutiſſimè ab eo pronuncientur, ſicut alios auditores mirificè delectant, ita eos in quos ſtringuntur & diriguntur, quaſi aculeatæ lances mordent, & rubore confundunt : & hunc etiam impetum quanquam minimè læthiferum aut mortalem, omnes tamen metuunt & reformidant; adeò vt niſi ex gratiâ, &

comitate (cum minimè ſeuerus ſit aut rigidus, ne in communibus quidem alloquijs) conferentium infirmitati & inſcitiæ parcere velit, & à cenſurâ vltro abſtinerere, cum eo ſermones commiſcere non minùs periculoſum quàm arduum eſſet & moleſtum. E-ius Apophthegmata, ſi ſuperſtes eſſet, *Plutarchus* ſuis Romanis Regalibus & Laconicis multo potiora duceret. Hic *M. Tullium*, *Hannibalem*, (qui *Antiochi* magni, de ſemiuirorum ſuorum contra Romanos enerui & debili manu, oſtentationem bellè ludificauit, vt docet *Appion* Alexandrinus:) Hic *Octauianum*, & *Amaſin* Ægypti Regem ſequitur, & *Appium Claudium*, *Metellum*, & *Papyrium* Prætextatum. Et à *Philippo* ſecundo Macedonum Rege, *Demetrij* Romani obſidis patre omnino diſſentit, qui cum hanc laudem affectaret, in procacitatem & ſcurrilem dicacitatem cunctis exoſam præceps incidit, neque ſeria à iocis diſtin-

Plutarchi apophthegmata.

Appion Alexandrinus

Digitized by Google

diſtinguere, aut ſegregare potuit. Atque hæc de dicterijs.

Prudentiâ non minùs ac cæteris nobilitandus eſt, quâ præſentia diſponit, præterita recolit, futura proſpicit, & in omnes regiones oculos libratos habet, & non minùs à dorſo quàm à fronte intuentes ponderat; quo pacto prudentiam ſub ſpecie *Mineruæ* è *Iouis* vertice natæ, *Romæ* pingebat *Amulius*: quod opus artificis illius pollice ita effictum fuit, & conſummatum, vt oculi ipſius non rectà tantùm, ſed etiam in obliquum & retrorſum, & in omnes plagas collimarent, & ſubtiliter penetrarent. Hinc tanta ſedatæ mentis tranquillitas, vt nec pauore vel tantillum offendatur, nec molli & laſciuâ lætitiâ vnquam deliqueſcat, vt nullum vnquam conſilium fabricet aut ſubeat, quod vel ſibi vel alijs damnum paret; nam hęc retrocõmeant: conſilium etenim malum in conſultoris caput ſemper retorquetur: vt *Heſiodus*,

Prudentia Regis.

Effigies prudentiæ.

Oἱ αυτῳ κακα τευχει ανηρ, αλλῳ κακα τευχων:

id eſt,

Semper ipſi malè conſulit, qui alijs malè conſulit.

Animi moderatio in Rege.

Huius palmes eſt & ramus, ſumma animi moderatio, quæ impotentiæ & temeritatis incurſu tranſuerſum ferri non patitur, cuius vim indies in eo recognoſcimus; qua *Rutilio Cenſorino*, *L. Q. Cincinnato*, *Claudio Neroni* (qui *Aſdrubalem*, vnà cum *Liuio Salinatore* oppreſſit,) *Metello Numidico*, *Staſippo Tegeati*, *Theopompo* Spartæ Regi, conferendus eſt.

Circumſpectio Regis.

Huius etiam prudentiæ proles eſt *circumſpectio*, quâ tantâ cluit, & præditus eſt, vt omnium affectus tentare & perquirere, omnes rerum ritè gerendarum opportunitates rectæ rationis lancibus & trutinâ ponderare norit, & quid factu potiſſimùm opus ſit probè diſpicere, & quod maximè ſtudet perficere quaſi aliud agens, aſtutè bona diſſimulare, & rerum occaſiones,

ſiones, ſine improuidâ feſtinatione præſtolari queat, & quod properando conſequi non poſſet, id protrahendo & differendo pedetentim adipiſcitur; quo, *Fabio Maximo* perſimilis eſt, qui his artibus deploratum, & tantùm non deſperatum, poſt fatalem Cannenſis campi cladem, Romanæ ciuitatis ſtatum erexit, & tergiuerſando, quanquam ferè effœtus ſenex, Pœni exultantiam compreſſit, & modò recedens, modò procedens, Barbari audaciã detriuit: de quo *Ennius:*

Vnus homo nobis cunctando reſtituit rẽ. *Ennius de Fabio Max.*

Et *Silius Italicus:*

At ni ſacra ſeni vis, impreſſumq́, fuiſſet,
Siſtere cunctãdo fortunã aduerſa tuentẽ,
Vltima Dardanij tranſiſſet nominis ætas.

Eâdemque ratione Regis noſtri gloria cœlo tollitur, vt de eodem *Fabio*, eandem ob cauſam proloquutus eſt idem Poeta:

Summe ducũ qui regna iterum labentia
Troiæ,

Et lapſas Latij res, Maiorumq́; labores,
Qui Carmentis opes, & regna Euandria
ſeruas:
Surge age, tu merito ſacrum caput inſere
cælo.

Annibal vincere ſcit, neſcit vti victoriâ.

Aſt *Annibal* circumſpectione hac caruit, dum poſt Romanos multiplici malorum congerie afflictos, & apud Trebiam fluuium, Thraſimenum lacum, & Cannas, arte & fraude punicâ conuulſos & peſſundatos, in ciuitatis conſpectu, & ſub mœnibus caſtrametatus eſſet, & meticuloſis ciuibus, tanquam viuidus Aquilæ pullus imbellibus columbis, immineret: è veſtigio tamen tam lætâ occaſione omiſsâ, Capuam inuaſit, vbi luxu & deſide pigritiâ adeò diffluxit, vt è victore mox victus euaſerit; & quem nulla negotia, nullus impetus turbauit, is otio, laſciuiâ, & dapibus emollitus, ſuccubuit.

Et quemadmodum de belluarum terreſtrium & aquatilium inter ſe pugnis, & diſcordijs tradidit *Plinius*, ſingulis

gulis innatum eſſe, & à Deo rerum conditore, ipſarum naturæ inditum, vt non tantùm quibus armis ipſæ plurimùm poſſunt hoſtem lædere, ſed etiam quæ ſint ipſorum hoſtium maximè imbecilles partes, quibuſque ſuis ictibus potiſſimùm pateant, & nudæ ſint, verè animaduertant; vt Delphini cum Crocodilis in Nilo, duello certantes, cum Crocodili dorſum ſquamis & duriſſimo tergore tanquam Loricâ aut galeâ armatum eſſe teneant, aſtu vtuntur, & vinci ſe ſimulantes, & in fluenta occiſos detrudi fingentes: vbi ſub aquas deſcenderint, rurſus in ſuperficiem exiliunt, & lancinatâ dorſi ſpinâ qua ſeſe ſciunt munitos, Crocodili ventrem quem mollem & ictibus obuium nouerunt, tanquam ferruminatâ cuſpide feriunt. Haud ſecus ſapientiſſimus ille in omnium affectus ſe inſinuare, & quaſi tacito ſerpens greſſu irrepere nouit, & tum amicorum tum aduerſariorum

Delphini aſtutia cum Crocodilo dimicantis.

Digitized by Google

clandeſtinas cogitationes quantumuis vt Hieroglyphicis literis, ſic fraudum inuolucris (quali ratione ſcripſit *Harpagus* ad *Cyrum*, dum literarum formas in nuncij vertice exararet) tectas, ſubolfacere ſolet, & tum armatas, tum inermes ipſorum partes explorare, ac veluti plumbo iniecto, ima ipſorum funda detegere, & maximè verſatiles ſiſtere, vt ſuis figuris & lineamentis diſcerni poſſint.

Quâ mentis ſolertiâ *Hannibali*, duobus *Africanis*, *Vlyßi*, *Lyſandro*, (qui pelli Leoninæ vulpinam aſſuendam dictitabat, id eſt cum viribus artem) *Tullo Hoſtilio*, (qui *Metium Suffætium* aſtutus incautum adortus eſt, & cepit) *Sertorio*, *Xantippo*, *Miltiadi*, *Timoleonti*, *Agathocli* Syracuſanorum Regi, *Marcello*, (qui vt *Fabius Maximus* clypeus, ita ille gladius Romanorum dictus eſt) *Claudio Druſo*, *Viriato Ibero*, *Dario Histaſpis* filio (qui de Ionicæ coniurationis authoribus loquens,

quens, hoc adagium argutiſſimè protulit, *Hiſtiæus* calceum conſuit, ſed *Ariſtagoras* induit, id eſt, ille ſcelus machinatus eſt, hic executioni mandauit) & *Camillo* aſſimilandus eſt. *Cyro* verò quanquam alioqui ornatiſſimo duci, improuido tamen, *Xerxiq;* & *Antiocho* magno, (qui in medio bellorum tumultu, effœtæ & quinquagenariæ aniculæ amore languens, hyberna tempora tranſegit) & *Cambyſi*, & *Minutio* equitum magiſtro, diſſentaneus eſt: Et *Pontio* Samniti diſparem conſtituo, qui Oenotrijs potitus (vt docet *Liuius*) à genitore interrogauit, quomodo ipſos tractaret; qui reſpondit, vel benignitate conciliandos, & à noxâ immunes dimittendos, vel omnino trucidandos & è medio tollendos; aſt ille medium tenendum ratus, probris laceſſitos, & nudos remiſit, qui tali irritamento exacerbati, bellum redintegrarunt, quo ab ipſis confoſſus occubuit; id fuit imprudentiæ ſuæ præmium,

Cyrus male-prouidus ductor.

Pontij Samnitis temeritas.

Liuius.

Digitized by Google

mium, & ſtipendium.

Et noſter prudentiæ ſuæ hoc aliud edit documentum, quòd non omnibus placere velit, ſed tantùm bonis (quod ipſi incumbere ab officio non ignorat.)

——ὐδὲ γαρ ὁ ζεὺς
Ουθ' ὕων παντας ἁνδάνει ὄτ' ανεχων. id eſt,

Neque enim Iupiter,
Neque pluens omnibus placet, neque abſtinens, ait Theog.

Rex aſſentatoribus & paraſitis infeſtus.

Huius etiam virtutis ſoboles eſt, *Adulatorum, & calumniatorum auerſatio*, virtus, ô quàm Principi neceſſaria! Is Sycophantas vt omnis ſeditionis flabelliones, omniſque perfidiæ verſutos, & immites concinnatores, ab aditu prohibet, & à palatio, & ædibus procul arcet; eorum fraudulentas titillationes vipereo infectas veneno repellit, & ablegat, eoſque cum *Ageſilao* Spartanorum Rege, vt propriæ necis cupidos dictis inſectatur, & exagitat; aſſentationem immoderatam vt Vir-

Digitized by Google

Virginei inguina monſtri deteſtatur & ſuſpectam habet. Hic *Catoni* Vticenſi (qui verbis eos ad viuum lacerabat) *Antigono*, *Socrati*, *Lyſimacho* Æmathiæ Regi, *Tiberio* Imperatori, & Athenienſium Senatui, (qui tales capitalibus pœnis plectendos opinabātur,) congruus eſt. Et à *Pruſiâ* Bythiniæ Rege, *Lucio Vitellio*, & *Timagora*, (qui ob illum pruritum peſſimè audiebant,) ſeiungendus eſt, & à *Demetrio*, quem vanitate profluentem Athenienſes hoſtes blanditijs ſubuerterunt, eumque hoc œſtro immodicè prurientem, hac lege lata irridentes vt ſtolidum puerum, peſſum-dederunt; quæ ſic exarata eſt: *Quicquid Rex Demetrius iubet, id apud Deos ſanctum, & apud homines iuſtum eſto.* Inflata infatuati viri vanitas, ipſi fuit in laqueum & tendiculam.

Principes sycophantiæ amatores.

Et ab *Alexando* diſtat, qui, eò quòd à ſacerdote *Ammonis* in Lybiâ, linguę Græcæ ignaro, παι διος diceretur, pro

Alexandri ſtupor.

παιδίον, id eſt, fili *Iouis*, pro fili; ſe pro *Iouis* filio venditauit, & haberi voluit, donec ſanguinis effuſione ſeſe mortali creatum ſemine perſpexit, & tam futili argumento conceptum errorem abdicauit.

Gratitudo Regis.

Sed quàm eſſet inexpiabile, quantæ ſocordiæ, Regis ipſius gratitudinem & æquilibrium, quæ in exercendâ liberalitate, & honoribus tribuendis adhibet, ſicco pede, & perfunctoriè tranſire? quandoquidem ex prudentiæ radicibus hi rami & ſurculi ſunt enaſcentes. Quorum duplicia teſtimonia edentur, vnum de Anglicani Senatus columnis, alterum de veteribus ſuis domeſticis Scotis, & Anglis quos recèns promouit, quorum criſtas ad nubes erexit. Quippe quos ex Angliæ proceribus & conſiliarijs, Elizabethæ nobiliſſimę memoriæ Reginæ ſuperſtiti, fidos, & addictos intellexit, eos omnes honoribus, & donorum ingentium acceſſionibus auxit,

Senatum Anglicanũ Rex magni facit, idque ratione iuſtiſſima.

auxit,& locupletauit; grauiſſimum & ſacratiſſimum illum ſenatum, eiuſque membra & ſyndicos ſupra priſtinum vigorem, quo anteà nitebat,euexit & extulit; nimirum, tanto annexo capite, reſidua ſynedrij illius mēbra, multò conſpectiora fieri oportebat. Non *Atlante* amoto, *Hercules* ſuppoſitus eſt, aſt *Herculi Atlas* eſt ſubſtitutus: ideò quod priùs fortibus Fœminæ virilis humeris & ceruicibus incubuit Regni & Senatus onus, nunc tamen multo firmiùs noſtri maſculis lacertis ſuperiniectum fulcitur. Quod conſiſtorium,Rex optimus rerum æſtimator, tanti facit,vt eo inconſulto nihil gerat, ſatiuſque eſſe putat cum *Euagora* Cyprio, ex familiarium ſentētijs & concurrentibus calculis, negotia diſponere,quàm integram laudem in ſe transferri;vnde hic fructus exoritur vt quæſtio perplexa ſit, vtrùm fœliciores reputandi ſint, qui talis Regis iugo colla ſubmiſerunt, an Rex qui tali-

Digitized by Google

talibus ſtatuta & iura præſcribit, & tam inclytis Maioribus ſublatis, in talem ſedem ſuffectus eſt. Nec immeritò honoratiſſimum *patrum conſcriptorum* ordinem, & conſeſſum tantâ animi propenſione deoſculatur, vtpotè Perſarum ſeptem-viris, qui *Aſſuero* aderant, dum *Eſteram* (*Vaſhte* præfractâ, & iinmorigerâ repudiatâ,) vxorem duceret, eumque Magis eiectis ad hinnitum equi Regem crearunt, grauitate & terrore ſuperiorem, ac ſeptuaginta Senioribus Iiſraelis *Moſi* ſubordinatis ſimilem, ac Romano parem; quem cum *Cyneas* inuiſeret, *Pyrrho* domino renunciauit, ſe tot Reges quot Senatores adijſſet, conſpexiſſe; & eidem perſimilem, quem cum Galli Senones, & reliqui Ciſalpini, vrbem expugnatam ingreſſi intuerentur, totidem Deos arbitrabantur, ipſaque Barbarorum victrix ferocia, proſtratæ vrbis inuicto Senatu aſpecto, eiuſque ſupercilijs & maieſtate, fracta & contuſa

Anglicani Synedrij cũ grauiſſimis veterum regnorum Senatibus collatio.

tuſa

Digitized by Google

tuſa fuit, & victores victis genua flectere, ac proni vultu in terram inclinato adorare. Idem ille Senatus Anglicanus, *Alexandri* copijs ſub *Philippo* educatis, conferendus eſt, (cuius exercitus quot erant Centuriones, tot Reges videbantur,) & Comitijs Romanorum Tributis, Centuriatis, ac Curiatis, Magiſtratibuſq; eorum non plebeis modò, ſed & Patricijs, iuſtitiâ, gubernatione, dexteritate, atque authoritate præpollet. Eius ſcita, & conſulta, Angliæ pro portis æneis & ferreâ loricâ ſunt, atque inſtar tuti velaminis atque vmbraculi, ad exterorum incurſantium propulſandam violentiam. Idcirco Regi potiſſimis Romanorum Imperatoribus præſtantiori, commodiſſimâ & cõgruentiſſimâ ratione chariſſimus. De Scotico idem iudicandum, vt de eo, hoc loco meminiſſe, huius ſectionis ſerie & contextu non perducamur. *Romanorũ Comitia.*

Vt hoc effectum prudentiæ aſcribo,

bo, ſic quod ſequitur, gratitudinis & munificentiæ cum diſcretione compactis & confœderatis operibus annumero, quòd Scotos, antiquos ſuos ſeruos & contubernales, fidelitate, & obſequentia, canorâ, liquidâque voce dicendos, anteacti ſeruitij haud immemor, abundè & planè Regali recompenſatione, remuneratus ſit.

Et quis tantam æquanimitatẽ ſileat? Quis tam ingenui pectoris candorem ſepultum celari perferat? Quos non fortunis pepercisſe, quos ad ipſius ſalutem procurandam vitæ prodigos fuiſſe nouimus, qui adoleſcentiam & emeritæ ætatis initia, in ipſius palatio & excubijs, & labore iugi conſumpſerunt, quos non annis ſeneſcentes, ſed rebus ſerijs fatigatos & perpetuò ſatagentes, in ipſius conſortio & aulâ, pręmatura canities inuaſit, qui multa luſtra ei operam nauantes tranſegerunt; quorum paucos Regiæ munificentiæ & gratitudinis exempla infrà recẽſeo.

DO-

Digitized by Google

DOMINVS LODOVICVS STVARTVS LEVINIÆ DVX.

L*Odouicum* Leuiniæ Ducem, Darliæ Comitem, Torboltoniæ & Methveniæ Vicecomitem, & ſani *Andreæ* Dominum, magnum Scotiæ Camerarium, & Thalaſſiarcham, Periſcelidis ſplendidiſſimi in Anglia ordinis Equitem, & in vtroque regno Conſiliarium: quo prima fronte piaculo ſileam, primarium Regij ſanguinis agnatum, magnæ Britanniæ patricium, Procerum decus & lumen, ſtaturâ procerum, adeò & erecto corpore eminentem, vt ſit

Oſq; humeroſq; Deo ſimilis:

& facem ſubſequentibus anteferre videatur, qualem ipſo naſcente vidimus in Caſſiopæa relucere; hæc vt in ętherea regione ſupra planetas, & ſubtus primæ magnitudinis ſtellas refulſit, ita & iſte prope Regiam maieſtatem primum in hoc orbe motorem noſtrum, aliquandiu prope ſolus reluxit: & etiamnum modeſtię miro quodam ſplendore coruſcat. Huic in oculis Charites, in pectore *Mauors* refulget.

Regia prole non propagata.

Fortes creantur fortibus & bonis,
Nec imbellem feroces progenerant aquilæ columbam.

Illuſtrem *Darlæorum* familiam & *Leuinorum* ducit & illuſtrat. Ea virtute, ſi non tempore, aquilas Romanas anteceſſit, & ad æterni nominis gloriam conſequendam, ijs altiùs euolauit. Arcto iam olim agnationis vinculo, Iacobi, magnæ Britanniæ & Galliarum Regis adhæret proſapiæ. Is Regum qui ſub ſole ſunt omnium, ſolus

Vera virtus pietas.

Digitized by Google

lus eſt, qui

Centum de ſtirpe priores
Sceptriferos numerare poteſt.

Ego tamen ab ouo Troiano non ordiar, nec quicquam recenſebo quod annales voluēti non innoteſcat: immò verò ſi vnius hîc obiter, & quorūdam qui peregrè vitam præclarè tranſegerunt, paucis meminero, ad hæc tempora veniam. Nudæ veritatis teſtes erunt ſuperſtites. *Alanus* è Leuiniorum maioribus, cū *Godofredo* Bollonio ad expeditionem ſacram profectus in Syriam, ciuitatibus longe lateque expugnandis interfuit, præſertim Hieroſolymis, quarum mœnia primus cōſcendit & ſpecimen dedit, *Magni illius Gualteri nepos.*

Magnos poſſe viros, & magna exempla daturos
Arctoâ in patriâ, craſſoq; ſub aere naſci: *Iuuenalis.*

Certis paſſibus ſequuti ſunt alij, ſed aliquo temporis interuallo. Vicina Gallia vetuſto fœdere Scotis amicior, ciuili bello flagrabat, hærede *Carolo*

riſui habito, & Biturigum Rege appellato, cum Duce Clarentio Dux, Burgundus omnia deuaſtabat: *Carolus* fœdere, amicitia, & fide, noſtrorum appellata, per cognatum *Vindocinenſem* obtinuit, vt ad eum auxiliares copiæ mitterentur, quibus Buchaniæ quidem Comes, gubernatoris Scotiæ filius, imprimis præfuit, ſed vnà cum eo nobiles & ſpontanei plures profecti ſunt; præ cæteris, genere clarus, ſymmetria corporis, & indole ſingularis, *Ioannes Stuartus*, Leuinij Comitis frater germanus, is ita ſe fortiter, ita ſtrenuè geſſit, vt Obigniæ dominio primùm donatus ſit. Reuerſis in Scotiam paulò poſt reliquis, ei copiæ datæ ſunt, & armorum comes Regi nuncupatus eſt; in aſperis anteceſſor apparuit, vnde ſcitum illud inſigne ſortitus eſt, *auant Darlée*, & inſignia tribus Lilijs Regio more puris, nec cãcellatis nec interruptis decorata, ditiones ditionibus ſuperadditas, priuilegijs

Scitum Leuiny Ducis & Darleorum.

legijs præter quaſuis in Gallijs alias, eminenter tenendas obtinuit, à diademate Gallico dependentes tantummodo; in cuius rei fidem ſibi ius dedit quodammodo: nam cum *Guilielmũ* haberet hæredem vnicum, ſtatuit vt Obigniæ dominatus, maſculis legitimè genitis deficientibus, feudo (vt interpretes Iuris loquuntur,) maſculo è Leuiniorum familia ſecundo genitis deberetur: accitus proinde à *Guilielmo Bernardus*, ad maiora capeſſenda natus, bonis auibus abijt; temporis breui tractu, Comes ſtabuli ſiue magiſter Equitum eſt creatus, (is honos in Gallijs poſt maieſtatem eſt maximus) indies & ad extremum exinde diem, huic honos accreuit: *Nam Regẽ ſolum ſuſcipit.*

Non ſemel infauſtis repetita Neapolis armis:

Ei fauſta tamẽ omnia, Calabriæ, Hieroſolymarum & Siciliæ prorex, pacatis vbique rebus, per Angliam redijt: *Errico* ſeptimo ad Boſuardum in *Bernardus Stuartus Calabriæ prorex.*

acie coronando, cũ cataphractis equitibus quos adduxerat, non modò ſuppetias tulit, ſed enſem quaſi fatalem prætulit:

Ferro ſtrauit iter.

Vidit eo die *Erricus*, homo homine quid præſtaret: hunc virum poſteris adeò commendauit, vt *Erricus* octauus, redeunti è Gallijs valetudinario, ad oſtia Tameſis obuiam iuerit, & parentem ſalutarit, immò verò blandiùs acceptum, & acceptorum illius virtute memor, quoquo verbo patrem appellarit. Mirum certè, iam olim ad hæc regna, iure & armis capeſſenda, ex *Leuiniorum*, & *Darleorum* familia quoſdam, non temerè, ſed quaſi Dei digito ſic adfuiſſe, mirum præ alijs, alios, viris principibus velut ad opitulandum natos; ſed iſte tantis honoribus in Italia, Gallijs, Sicilia, functus, Et Anglia, non priùs in patriam remeauit (in qua ad *Chriſtophori* fanum ſupremum diem obijt) quàm cognatum

Etſi Camdenus non meminerit alij perhibent.

tum in Gallijs ſtabiliſſet, *Robertum O-bigniæ* Mareſchallum, qui multos illic in annos ſuperuixit: multa geſſit, nouem filiarũ affinitatibus familiam decorauit, aſt opibus minuit, quo dotibus & antidoris dignitatem adæquaret. Ætate prouectior, bello Patauino præclarè ſe geſſit, & tumulo trophæũ reportauit; quo ſe priùs non condidit, quàm cognatos, *Matthæum* & *Ioannem* accerſiſſet, illum, inuictiſſimi Regis noſtri auum, Ducis Leuinij patruum magnum, hunc eiuſdem Ducis, & Obigniæ Domini auũ. Vtriq;, & vnà copijs & cataphractis equitibus, quos habebat cognatus, præfecti, in Sabaudia & Pedemontanis diſcriminibus, ad reprimendos impetus tranſalpinos, ſeptennio deſudarunt; florentem Galliam, nimiùm de ea benè meritus, reliquit *Matthæus*; republica & regno poſtulãte, in has oras remeauit: in Anglia *Margaretam* duxit, quæ ex *Errici* octaui ſorore nata, *Ia-*

Robertus Galliæ Mareſchallus.

Matthæi in Anglia matrimonium.

cobi quinti Scotorum Regis ſoror erat vterina. Is Scotiæ primùm interrex, deinde prorex, pro Regia dignitate, Rege tenello (qui viget & longum vigeat) vitam poſuit. *Ioannes* interim Obigniæ Dominus, agebat in Gallijs, & maiorum veſtigijs inſiſtere ſatagebat, vt vulgatum illud eluceret:

Sine milite Scoto,
Nulla vnquã Gallis ceſſit Victoria caſtris

Superſtites perhibent, & Annales æternùm loquentur.

Pollicitis ſtabo. Teſtes hoc æuo ſuperſtites, (vt relictis regionibus longinquis, loquar) quid ad Ictium, vulgò Caletum, viderint, teſtis *Erricus* Galliarum nunc quartus, quid ad Cutracium, teſtis hæc inter, Hiſpanus ille ſi ſupereſſet *Philippus*, Galliæ totius ad *Quintini* fanum terror, quàm intrepidè *Ioannes Stuartus* fugientes reuocarit, cum ſuis ſubſtiterit, & totius Victoris exercitus impetum ſuſtinuerit, donec vndequaque ſeptus, non ſine cæde & ſanguine eſt interceptus, ſoluto, ſed non maximo quod habebat, precio,

Lodouici Duci auus.

precio, honore ſaluo, remiſſus eſt honorificè; *Decium* dixiſſet ſpectator, deuotum pro patria, ni ſuperuixiſſet, & huius Leuinij Ducis patrē genuiſſet, Obigniæ Dominum; hunc è natali ſolo, Galliâ, ſed non auito, Rex noſter in Scotiam, velut aboriginem acciuit, & agnatum, non agnationis adeò nomine, quàm agnitâ virtutis in maioribus & magnanimitatis memoriâ, in ipſomet, prudentiâ, fortitudine, conſtantiâ, compellauit. Virum inſignem, Rex ad Ducatus euexit faſtigiū, virum ſingularem, qui ſi in hæc tempora ſuperuixiſſet, quam rerū faciem cerneremus? Sed à Rege adhuc iuniore, turbidis quorundam ingenijs diſtractus, ſeceſſit, & dolore percitus, vitam aliquantiſper tolerauit. Quid plura? fatis ceſſit,

Et nos ſeriùs ocyùs, omnes eodē tendimus.

Regia maieſtas, quod proximū erat, prolem eius propè totam paulatim euocauit, *Lodouicum* inprimis quem patris

Magna Regis munificentia.

patris titulo, & honoribus dignatus eſt, & ampliſſimis ditionibus quas ſibi poterat iure ſuo retinuiſſe: ſed potius duxit, Ducibus imperare, quàm Ducem eſſe, cui

Non abeunt, aſt aduenient ſine ſanguine regna:

Anglia & Hybernia aduenerunt, non aduenæ ſi tantùm ſapiant, & certè ſapiunt, quantum

Sub ſole remotos
Qui regit Æthiopes.

Reuolutio temporum & Imperiorum.

Auehor, auehor, ſed alij caueant

Arcturi cadentis impetum, & grauioris Vrſæ.

Sub *Leonis* vexillo ſe attollat *Lodouicus*, quem ſuſtulit, quem primum in patris ſui memoriam tenellum; ſubinde cæteros è Gallijs veluti palmites tranſtulit, & arboribus bonis inſeuit: propagines pullulant, immò verò germinant & producunt, de quibus loquentur, ſi Deus dederit,

Poſt ſæcula ſera nepotes.

Sed

Digitized by Google

Sed de ipſomet Duce Leuinio, vti educatus ſit, neque me meminiſſe, nec te legiſſe, vti ſpero, pœnitebit. Puellus vt primũ appulit, bonis literis imbui iuſſus eſt, & imbibit; ei proindè relucet in vultu, neſcio quid altius & inſigne in pectoris penetrali refulgẽs: quaſi *Silenus* eſt, ad eum propiùs qui acceſſerunt, ſenſere

Quid mens læta, quid indoles
Nutrita fauſtis ſub penetralibus poßit.

In iſto certè potuerunt, cum paulùm adoleuiſſet, Auguſti Regis noſtri vultus, & monita non intermiſſa, mores & animũ viro principe dignũ prorſus effingere. Nam enim quàm primùm lanuginem depoſuiſſet, & primipilum *Marti* ſacraſſet, rebus priuatim magnis, & Senatui publicè ſic aſſuefecit, vt ſenſim ad animi ſui ſenſum conformarit: breui idoneum reddidit ad reipublicę onus non leue capeſſendũ, ſed paſſus eſt aliquantiſper res obſeruare. Ita iuuenis annos animis & iudi-

Regis de Leuinio Duce cura & ſollicitudo.

cio

cio anteceſſit, nil intentatum reliquit quod tantum & talem virum deceret, *Bellonam Marti* iũgere, equos ſic edomare, vt ſi cataphractis inſediſſet, laminis ferreis & graui armatura tectus, *Gradiuum* præ ſe ferre dixiſſes. Vidit non ita pridem in Regum ſpectaculis hunc virum Anglia, nec inuidit; mirati ſunt non modò plurimi, ſed propè infiniti, qua celeritate lupatis *Cyllareis* alios circumageret, vt turbine ferri videretur, alios calcaribus rectà propelleret, vt *Pegaſo* vehi putaretur. Hęc & pleraque omnia quæ in eo prælucent, Regis ſui imitatione ſe affectaſſe non diffitetur, immò verò gloriatur. Et Rex prudentiſſimus non hunc ſolùm promouere ſtuduit, ſed quo familiam totam attolleret, quam prę cęteris omnibus (vti videtur) voluit elucere, Leuinij Ducis ſorores duas in Scotiam iuſſit adduci, quarũ neutram ſatis vnquam laudarim. Lactauit quidem adoleſcentulas Gallia,

Eques inſignis eſt Lodouicus Dux.

Leuinij Ducis ſorores duæ.

Beata

O Beata Gallia.

Euge, bonarum blanda nutrix Virginũ.
Rex euocauit, aluit, & antetulit alijs Scotia: earum natu maior, *Errica* nomine,

Nomen cum violis roſiſq; natum,
Georgio Gordonio Marchioni Huntilæo nupſit, notæ fortitudinis viro, & inuictæ gentis *Gordoniæ* principi. *Mariam* natu minorem, *Regi cedere vinci nõ eſt.*

Dũ matura viro, dũ plenis nubilis annis,
Soror apud ſe detinuit; ea tandem in aulâ Regiâ *Marriæ* Comiti, viro magnifico & verè magno eſt deſponſata. Vtrique per eas, & hic & ille

Fælici & numeroſa prole beati.
Leuinius interim his ramis adornatus, radices egit altiùs,

Creuit occulto velut arbor æuo,
Clientelis quas habet innumeris, & equeſtris ordinis plurimis, affinitates additæ tales, fecerunt vt faciliùs poſſet oneri imponendo ſufficere, oneri inquam ad quod iam ante ſignificatũ, *Leuinius clientelis potens.*

Regiam

Regiam maieſtatem eum inſtituiſſe. *Auguſtus* noſter periclitaturus, mage quàm *Octauius* ad *Actium*, non vt *Antoniū* aliquem ſibi ſubderet, aut *Cleopatram* in *Mauſolæum* coarctaret, ſed quo inuicti Regis Daniæ filiam Rex inuictiſſimus ſibi coniugio deuinciret, hyeme media per maris æſtus & niuoſa Noruegiæ profecturus, proregem reliquit *Leuiniæ* Ducem, rebus non adeò turbidis quàm parùm ſedatis, propter iuueniles quorundam nobilium animos, dum ſe quiſque potiſſimum & clientelis potentiſſimū contendit exiſtimari: coriphæi plures, pleriq; coætanei & alius æmulus alius

Lodouicus prorex factus.

Periculoſæ plenum opus aleæ,

in ea regione, ea Regis abſentia, ambitioſis hominibus ad tempus tantūmodò, immò tantiſper imperare. Metum diuturnitas auget, breuitas minuit. Sed enim nil metu *Leuinius*, omnia leni ſeueritate, non modò mediocri quo relicta ſunt ſtatu retinuit, verùm

Lenis eſt & mitis valde Leuinius.

rùm ſedatis Magnatum quorundam odijs & ſimultatibus, pacata priùs reddiderat omnia quàm *Iaſon* noſter reuerſus eſt, qui

Truci Pelago commiſit ratem:

Nec ſine multo diſcrimine redijt, ſed, laus Superis, incolumem redijſſe

Votiuam tabulam & vuida
Suſpendiſſe veſtimenta maris Deo.

Huic deinde ſalum commiſit, cui ſolum crediderat, Duci *Leuinio* quem Thalaſſiarcham exinde conſtituit, vt poſt ſe primas in omnibus obtineret: quid ego memorem quantâ in hunc diem modeſtiâ, quantâ Nobiliũ beneuolentiâ, quo plebis amore, quo mercantium & naufragorum encomio, ſe ab arrogantiâ, litibus, rapinis, auaritiâ, & rebus illicitis continuerit? Hæc animi integritas effecit, vt illæſus inceſſerit ſæpiùs, *Thalaſſiarcha factus eſt.*

Per ignes ſuppoſitos cineri doloſo.

Qui patrem oderant, prolem animo ſine dubio ſunt auerſati, ſed aliquantulùm *Tacitè inuidentibus nõ vacabat.*

tulùm indoles bona, mage Regis affe-ctus, & maturior adueniens ætas vtri-uſque, repreſſit inuidos,

Nec auerſa Dei mens.

Imperium illud Pelagi, datum à Re-ge, *Leuinium* non remouit à reipubli-cæ in arido ſollicitudine ſi quid Rex imperaret: miſſus eſt ad profugos in Auſtro & Borea perſequendos: grata Regiæ maieſtati obſequia, bonam rei-publicæ, bonam affinibus operam præſtitit. Nam enim Rege clementiſ-ſimo clades hominum, ruinas ædium, & rudera prorſus auerſante, relictus eſt *Leuinius*, qui rebus conſuleret: bé-ne ceſſit, ſedata ſunt aliquãtiſper om-nia, dum temporis breui tractu, mirâ Regis prudentiâ, mirâ ſollicitudine, inueterata quantumuis odia prorſus eradicata ſunt. Pacatis domi rebus, re-liquum erat, vt mitteretur in vicinas regiones, Gallias præſertim, aliquis, qui res magnas agitaret, 800 annorum fœdus, inuiolatũ quantumuis & ſta-bile

Rebelles & profugos eſt inſectatus.

Digitized by Google

bile manſerit, recoleret, aut ſi qua opus eſſet, reſtauraret: quis magis idoneus quàm qui cunas & alteram ſui partẽ, immò vtrãq; propemodũ debebat huic Galliæ. Miſſus eſt proinde *Leuinius*, iterum & ſecundò poſt interuallum miſſus, legationes obiit honorificè: vtriſque Regibus ſatisfecit, vtrique populo rem gratam præſtitit: mirificè in Gallijs habitus eſt, & redeunti per Angliam, ab *Elizabetha* fœlicis memoriæ Regina, non agnati ſolummodò, ſed multis nominibus congratulatum eſt. Ea rerum gnara, repetijt quæ iam olim audierat, qui in Angliâ *Leuiniis* honores delati. Se vel eo ſolo delectari, quòd delectum feciſſet cognatus, relictis quodammodò, & abdicatis iam Gallijs, in his oris degendi; intellexerat enim (quam pauca latebant) Regina, *Lodouicum*, in ea legatione, fratrem germanum Obigniæ Dominum, ex aſſe in Gallijs hæredem inſtituiſſe.

Legationes duas obijt Lodouicus.

Honorificè in Anglia habitus ab Elizabetha Regina.

Digitized by Google

Eius frater germanus Obigniæ Dominus.

Is patrio nomine *Eſmundus*, ad ætatem vſque virilem in Gallijs manſit, matris ſolamen propè vnicum, quæ tamen paſſa non eſt vt inertem traduceret adoleſcentiam. Biturigis ætate tener bonis literis bonam nauauit operam, donec aſſumpto pro virili togâ ſago, ſe *Marti* ſacrauit, & inuitus quodammodò nomen dedit *Gradiuo*; graſſante totâ Galliâ bello ciuili, & ijs præſertim locis, quibus Maiores cum *Carolo* arma ſumpſerunt, is militauit, vt primùm adoleuit. Obignia oppidũ eſt ſatis munitũ, non ſine caſtro, ſtructurâ, & milite valido: Dominus etiam aliud *Lauaricum* habet caſtrum, quod nomen iam olim videtur dediſſe prouinciæ; quicquid ſit, aduerſus partes Regias confœderati, metuẽtes ne maturior factus qui tum *Mineruæ* & Muſis vacabat *Eſmundus*, auito more, Regias partes ſequeretur: non aliter paſſi ſunt Biturigi perſeuerare, quàm datis obſidibus, & indicto

Obignia oppidum.

ſpatio

ſpatio quo ſe iuuenis contineret; aliquantiſper cõtinuit, donec Dux *Guiſius* qui tum arctiùs detinebatur, euaſiſſet: is tandem agnationis affectu aliquo, an, vt veriùs dicam, exemplo, auſus eſt aliquid,

Quo ſe quoque poſſet
Tollere humo, victorq; virũ volitare per ora.

Nullius incommodo, nullo læſæ maieſtatis diſcrimine ſe ſubduxit, auunculum inuiſit *Anthragium*, *Se ſubducit Obignius*

Equis & armis nobilem.

Aliquantiſper ſe ijs exercuit, & exercitum Regium breui ſequutus, non potuit non innoteſcere. Duces quiq; vetuſtiſſimi virum ſpectare, quis eſſet inquirere, qui tantum & talem præ ſe ferret: audita proſapia, de maioribus multa referre: Itali propè plura quàm Galli. *Eſmundus* interim ſe ſobriè gerere, animo maiora voluere, quàm geſtu præ ſe ferre: amorem (ſed caſtũ) meditari. Dum à caſtris vacaret, cum *Aulam ingreditur & arma ſequitur.*

Digitized by Google

nobilibus virgines & matronas inuiſere nobiles: vt verbo dicam, *Gabrielem* Comitis Sancerij filiam vxorem duxit, genere nobilem, formâ præſtantem, virtutibus adornatam, opibus, & affinitate pollentem: hanc tamen *Atropus* velut Heliotropium, vitæ medio die florentem, & oculos ad ſolem in cœlis ſuum vertentem, interſcidit, è mundo abſtulit, & *Eſmundo*

Obignius vxorẽ duxit.

Suſtulit, animæ dimidium ſuæ.

Proh dolor! quo putas hunc hominẽ ſtatu vitam toleraſſe? delituit donec ad arma conclamatum eſt: demum *Mauors* tubâ virum ſuſcitauit: ille

Mortis amãs, anſas petijt, per tela, per enſes.

Gallias hac illac peragrauit, hoſtes Regios, pro virili repreſſit: ipſummet in obſidionibus varijs non adeò comitatus eſt, quàm in expugnationibus mœnia conſcendens, animoſiùs anteceſſit, donec ſedata ſunt, & ceſſerunt pro tempore Regi Chriſtianiſſimo in Gallijs omnia. *Eſmundus* denique

Regis Galliarum partes in Gallijs ſequitur.

Digitized by Google

que Dominus Obigniæ, ne in priſtinos dolores recideret, aut Philomelam ſuam nouo luctu defleret; oculos ab aſſuetis locis & natali ſolo auertit: & animum ad ſolem nouum ab *Arctoâ* iſtic plagâ refulgentem conuertit, Solem (in hoc ſolo) *Iacobum* magnæ Britanniæ Regem, radios non in Gallias modò, ſed vltrà vibrantem:

In Britanniam venit.

Vltra Sauromatas, vltra Garamantas
& Indos.

In auitam Britanniã, & inuiſam priùs, (ſed non inuiſam) Obignius velut in orbem nouum venit; à Rege optimo in patris gratiam & agnationis, receptus in gratiam, pro meritis & virtute ſuâ promotus eſt, vt è ſatrapis à triclinio ſiue conclaui ſit vnus, & ad maiora promouendus videatur: nec quiſquam dubitet, quin *Eſmundus* cum *Lodouico* futuri ſint (ſi res poſtularit)

Virtute promouetur

Duo fulmina belli
Scipiadæ.

Lodouico intonuit læuum, eo die quo

ſcelus illud omni ſæculo execrandum, propè patratum eſt, quo *Pater patriæ*, & orbis terrarum decus, Rex noſter per proditores & perditos fratres *Gaurios* de vita periclitatus eſt, & innocuus ad mortis limina doloſè deductus. Tu *Leuini* cum ſororio tuo *Marriæ* Comite, in platea ſubtus fatalis domus feneſtras, nil tale metuentes colloquebamini. Rex ad extrema propè redactus, *Marrij* Comitis operam inclamabat, tu vocem audiſti, te medullitùs perculit, vos vnà celerrimè conſcendiſtis, ſequuti properè: Inſulentiũ dominus, Inchafray vulgò, *Tillibardini* Comitis filius natu maximus, *Iacobus Areskinus* Oreſchetæ, *Ioannes Grahamius* Orcliæ, *Georgius Hayus* Natherlitæ, Equites aurati, & in regia camera honoribus aucti, & ordinarij, alijque plures; ſed omnibus vobis aditũ prohibuerũt parietes trabibus intertexti, oſtiũ peſſulis & ſeris firmiſſimè obditũ; quis fremitus? qui ſudores? quæ mẽtis anx-

Digitized by Google

anxietas tibi *Leuini*? ſed malleos *Ioannes Hamiltonius* Grangiæ Eques auratus celerrimè attulit: vos ad obſtacula veluti Steropes ad incudem Vulcaniam perſtitiſtis: tu moræ impatiens, regis vultum vt cerneres, viuum vt tãgeres, inclamaſti, qua primùm patuit manum prehendiſti: penetraſtis, intraſtis, proditores neci datos vidiſtis, nec tuta tamen omnia: per poſticam ſatellites quidam (*Gaurium* quaſi tutelarẽ deum inuocantes) irrumpere ſatagebant, impetu repuliſti perditiſſimos, euanuerunt: tu quaſi *Theſeus*, Herculẽ noſtrum velut ab inferis redeũtem, de deſtinata morte triũphantem concomitatus es. O diem niueo lapillo notãdum, quo trucidatis proditoribus rex ſuperuixit! quid plura? ſi mihi

Linguæ ſint centum, oraq; centum,

huic diei deſcribendo non ſufficiam: omnes in his oris oriundi debemus, ſed tu inprimis & ante omnes *Leuini*, Superis debes, quòd ſuperſtitem ha-

beas, cui ſecundùm Deum omnia te debere non diffitebere: te Periſcelidis Equitem, te ſecretioris & arcani Conſilij in vtriſque Regnis eſſe voluit: tuos maiores vt ſuos ex eodẽ Petrutio, & proximos (ſed rex ex innumeris quos numerat regibus & ſuperior & prior) agnoſcit: propagines ex omni parente promouet, & delectu quodã, *Georgium Gordoniũ* Marchionis Huntilæi primogenitum, tuum Leuini, ex ſorore nepotem primum, bene natum, bene inſtitutum, optimæ ſpei iuuenem qui,

Gualteros & Alexandros, alioſq; plures Cæſaribus & Alexandris vt annales perhibent, æquiparandos prætereo.

In patriam aſſurgit, non degener haſtam,
Propè *Henricum* Walliæ Principem orbis arctoi iubar, iubet educari. *Viuite, viuite*: Deum inuocate, vt vos tali Rege, tali Principe dignos præſtetis.

IO-

IOANNES ARESKINVS
Marriæ Comes.

LEuinio Duci, *D. Ioannem Areskinum*, Marriæ Comitem ſubſtituo, vtriuſq; regni Senatorem , Periſcelidis Equitem, Legatum in Angliam , cunctis honorum luminibus circumfulgentem , & nobilitatum heroem. *Marrij tituli.*

Qui quantum valeat, vniuerſa Britãnia, famæ edictis, & rumore ſparſo diuulgatum accepit. Neque enim inclyta heroum facinora , deſertis latebris, immò ne regnorum quidem cancellis concludi fas eſt. Huius Comitis maiores omnes à remotiſſima memoria magno ſplendore & authoritate tum *Eius fama.*

Digitized by Google

in bello & armis, tum in ſenatu & re-pub. per vniuerſum Scotiæ regnum claruerunt: & ob ſummam tum priuatim tum publicè quoties vſus poſtularet prudentiam, & fidem inuiolatam, ad prima regni munia meritò ſũt euecti. Conſtantiſſimæ verò in regem & regnum fidei illuſtriſſimum documentum ex Scoticana hiſtoria in *Roberto Areskino* Equite aurato, Edinburgenſis, Stirlinenſis, & Britãnoduni arcium præfecto, etiamnum elucet. Is enim maſcula Bruſiana gente iam tota extincta, cũ regni ſpes in proximũ regiæ ſtirpis *Robertum Stuartum* regni hæredem deuolueretur; & magnarum familiarum principes, qui res nouas molirentur & ſibi in regnum ius non obſcurè vendicarẽt, non deeſſent: is inquam magna amicorum & clientium manu conatus nefandos in primo ortu gnauiter repreſſit, & egregiam, ad regnum in Stuartina familia ſtabiliendum operam nauauit. Quin &

Vintonius in Chron.

Primus Stuartorum rex.

Digitized by Google

& ſæculis ſuccedentibus intemeratæ fidei & ſolidiſſimæ prudentiæ certiſſima argumenta in eius poſteris enituerunt: hæc enim familia tantam fidẽ in regno Scotico obtinuit, vt duo præcipua Scotiæ præſidia, & tutelares loci, Edinburgenſis & Stirlinenſis arx, penes ipſam, & in ipſius cuſtodia reſiderent, & cuiuſque Regum primogeniti, & ſucceſſoris educatio ipſi committeretur; quod pro ſingulari intemeratæ fidei, raræque prærogatiuæ monumento, obſeruari conuenit. Quis enim educationem *Iacobi* quinti, & Reginæ *Mariæ* ipſius filiæ, Comitis huius auo *Ioanni* omniũ regni ordinum decreto cõmendatam ignorat? quis etiam *Iacobo* magno educatorẽ, & in pueritia proregem, huius patrem *Ioannem* item ſumma cum laude extitiſſe, non meminit?

Eius priuilegia in Regno Scotico.

Hæc antiquitùs in familia ſplendebant encomiorum ſydera; aſt Comes hic, qui nunc rerum potitur, virtute

Quibus mentis, mẽbrorúmque inſignibus polleat.

ſua maioribus prælucet, quanquam magnis,& minimè obſcuris,lucem & claritatem addit.Et probatiſſimis modernorum Regum,veterumq́; purpuratis omni ratione componendum quis inficietur,ſi domus illius,& nunc vigentis Comitis acta, res geſtas, & exantlatos labores, penitiùs expendat?

Is fidelis & commodus Regi conſultor.

Namq́ue Regi (ſuopte ingenio rerum peritiſſimo) ſani ſemper & ſalutaris, nunquam pernicioſi conſilij author & ſuaſor fuit. Intelligebat enim, arcta catena deuinciri cum rege ſubditos; nam ſi ad virtutem præit Princeps, ſequimur, ſi ad vitia, inclinamus; bene, beateq́ue agit? floremus; improſperè? labimur, aut ruimus cum illo. Atque vt à Sole in ſubiecto hoc orbe, lux aut tenebræ, ſic à Principe apud ſubditos, praua pleraque aut recta; quare *Cæſar Iulius*, non magis animosè quàm verè dixit,

—*Procerū motus, hæc cuncta gubernāt,*

Hu-

Humanum paucis viuit genus.—

Quo pacto, tum de Rege, tum de Repub. optimè meritus eſt Marrius Comes, quòd principem ſua ſponte currentem, ad metam publici boni ſemper eſt ſequutus, & turbulenta maleferiatorum nonnullorum hominum conſilia, quibus honeſtiſſimos optimi Regis conatus vel dolo eludere vel vi retundere nitebantur, ſingulari prudentia & fortitudine non ſemel turbauit. Taceo ipſum hunc *Marriæ* Comitem à prudentiſſimo principe *Iacobo* magno opportuniſſimum ſemper viſum, cui proximam regni, & Regis ſpem, *Henricum* Britanniarum maximæ ſpei principem, ſecurus turbatis etiam rebus committeret: qua prouincia quàm prudenter, ingenuè & fideliter defunctus ſit, neminem, qui vel ipſius principis regiam verè educationem, vel ipſius Comitis integritatem & ſolertiam perſpectam habet, latere poteſt; ſemper enim candida & ingenua

Regis officium tum honos, tum onus.

nua in illa progenie fuere pectora.

Sed de prudentia, & ipſius, omniumque maiorum erga Reges & regnum tantopere prædicata fide, popularibus iuxtà ac exteris nota, quid verba faciam?

Harum virtutũ ſe probè cõſcium indicauit perſpicaciſſimus Rex, eo die, quo in extremo capitis diſcrimine verſabatur, & cruenta *Ruthenorum* fratrum coniuratione morti deuoueretur; nam cum multi ex Proceribus vnà cum Miſcellanea turba frequenti, funeſtis & fatalibus ædibus circumfuſi eſſent, Regem anxiè inquirentes, & ſollicitudine ſimul ac luctu quò profectus eſſet, explorantes: Rex, minoris fratris *Alexandri* violẽtis manibus iugulum, fauces, & guttur detentus, propinquam feneſtram quæ verſus aquilonem tendebat, recluſit; Ex quâ proſpiciens, cum plurimos tum nobiles tum gregarios contemplaretur, *Marrium* præ reliquis omnibus

Digitized by Google

bus iteratis vocibus vocauit, quippe cui in ſummis vitæ anguſtijs præ reliquis cõſideret. Hinc in hęc verba prorumpens; Hem Comes Marri, ſuccurre, ſuccurre, proditorum & ſicariorum manu ad necẽ incautus trahor ni maturè ſubuenias. Quibus ille auditis, conſcenſis cum Duce *Leuinio* gradibus, ad locum ſceleri deſtinatum feſtinauit, foreſq; & interiectas portas malleis per *Ioannem Hamiltonium* ipſius iuſſu mira celeritate apportatis, perfregit, & ad Regis periclitãtis auxilium, quàm fieri potuit celerrimè, ſuperuenit. Quem alij ex familiæ Regiæ miniſtris propero greſſu ſubſequebantur: in his verò nobiliores *Guilielmus Morrauius* Tillibardini Comitis filius & hęres, Parthi vicecomes, *Ioannes Grahamius*, *Vrchelius* & *Georgius Hayus* Equites aurati, qui vt aliàs frequenter, ſic eo die perſpicuas ſuæ ſollicitudinis in Rege protegendo notas patefecerunt: quare Rex fidelitatis illæſæ

Marrij fidelitas & magnanimitas pro Regis præſeruatione in Ruthenorum coniuratione.

lęſæ quam in ijs deprehendit, conſcius, in ſecretioris & ſanctioris cubiculi collegium eos meritò coaptauit.

Legationes Marrij in Angliam.

Hic rarum & memorabile documẽtum fidelitatis edidit, tum aliàs plerumque, tum præſertim in honorifica & ſplendida illa legatione, ante *Elizabethæ* Reginæ obitum, ad Angliam mandata, quã frequentiſſima amicorũ

Earumque fructus.

caterua ſtipatus obijt; hac quam proſperè defunctus ſit, nunc exitus rerum, euentuſq; declarat. Namque viuaciſſimæ mentis ſuæ aciem cote nouâ exacuit, ac non modò mordaces Amphisbænas, & Catoblepas Regij iuris infeſtiſſimos hoſtes vel proſtrauit, vel in ſua latibula trepidos coegit, ſed & omnes alicujus nominis, lenocinijs bonis, honeſtiſq; pellexit, vt vnicum ſuum, & diuinitùs vnctum, & ordinatum Regem, ſani agnoſcerent, alioſq; non ſua ambientes, reſpuerent. Nec in caſſum eorum vota pertentauit: namq; non modò plebs, ſed & omnes

omnes in ipſius vota protinus manibus ruebant, ac pedibus, & quæcunque erant aduerſæ factiones, illico diſparuerunt. Hunc autem ne optimè nauatæ operæ pœnitere vnquam poſſet, effecit gratiſſimo in eum animo Rex sereniſſimus, qui ſtatim ac Angliam eſt ingreſſus, Comitē in Auguſtū illum Angliæ ſenatum & illuſtriſſimū Periſcelidis ordinem ſponte ſua allegit. Quin etiam vt erga Regem obſequio, & ad patriæ procurādam vtilitatem, ſummo ardore propenſus fuit ſine labe, ſic aliarum virtutum fotor, & cultor eximius ſemper celebratus eſt, literarumq; , & literatorum patronus, fautor, & *Mæcenas*. *Regis amor in eum.*

Sunt & in eo alia extollenda, & inprimis quòd curas ſuas à ſingulis, & domeſticis, ad publica indefeſſus proferat, patriamq; opportuno juuare cōſilio nunquam deſinat: Is in omni re dubiâ, qua patria periclitatur, obuiam it, & tam pacatis quàm turbatis rebus *Commoditati publicæ promouendæ, ſedulò incumbit.*

aliorum, manum ad clauum porrigit.

Maxima & æterna laude digniſſima in hoc Comite obſeruantem me, & poſteris commendare meditantem cohibuit ipſius modeſtia & moderatiſſimum de ſe iudicium; qui non tam alienis ſcriptis clareſcere, quàm vita candidè & ſincerè inſtituta, bonis omnibus ſtudia ſua probare, & à poſteritate quam meretur famam expectare, decreuit. Te itaque ampliſſime Comes, Eccleſiæ, Patriæ, poſteriſque diu ſeruet incolumem, qui in eo fœlicitatis culmine locauit, & omnia moderatur.

Digitized by Google

D. GEORGIVS HVMIVS Dvmbarrii Comes.

HOrũ vnus eſt *D. Georgius Humius, Humius, & Berwici* Dominus, *Dũbarrij* Comes, magnus Scotiæ Quæſtor, ſiue Theſaurarius, Periſcelidis Eques, in vtroq; Regno Conſiliarius; quem non fortunis pepercíſſe, quemq; ad Regis ſalutem procurandam vitæ prodigũ fuiſſe nouimus, qui adoleſcentiam & emeritæ ætatis initia in Regis palatio, & excubijs, & labore iugi conſumpſit; quiq; Regem per Scotiam, Noruegiã, Sueciam, Daniã, & tandem Angliam indefeſsè ſequutus eſt: quem non annis ſeneſcentem, ſed rebus ſerijs fatigatũ, & perpetuò ſatagentem in ipſius conſortio & aula; præmatura canities in-

Dumbarrij Comitis tituli.

Cura eius erga Regem.

uaſit: qui multa luſtra, Regi ſuo operam nauans, tranſegit.

—Non ego te meis
Chartis inornatum ſileri:
Totue bonos patiar labores
Impunè, Clare, carpere liuidas
Obliuiones.

Regia munificentia. Hunc Rex, anteacti ſeruitij haud immemor, abundè & planè regali recōpenſatione remuneratus eſt. Primùm enim Hipparchū Regium conſtituit, & Equeſtri dignitate inſigniuit, dignumq́; iudicauit, qui in primam cohortem Regiorum amicorum referretur, ijſq́; accenſeretur, quibus noctes, dieſq́; aditus patet ad ſacrum conclaue; *Promotiones in Scotia* deinde ei Regiorum veſtimentorum eligendorum, & aſſeruandorum, (qui honos vbiq; apud Reges maximus eſt) cura, & tutela demādata eſt; hinc Scotiæ Theſaurarius magnus, & ibidem Regis Conſiliarius cōſtitutus eſt. Nec Rex hæc in Scotia feciſſe cōtentus, cum nunc demum tantis ſceptris

tris accumulatus, tantiſq́; opibus, vt vnguentis delibutus, in altiorem ſtatum euexit, eiq́; debita ſtipendia & officiorum mercedes retribuit. Ex Equeſtri enim ordine, in illuſtriſſimũ primò Baronum, deindè Comitum ordinem coaptatus eſt: hinc priuatus in Anglia Conſiliarius, Skaccarij Cãcellarius, & Vicetheſaurarius deſignatus eſt; priuatiq́; Ærarij & Burſæ, ad priuata regis interludia, & ſeruos priuatim remunerandos, ei cura & cuſtodia demãdata eſt: & ſicut in Scotia, ſic in Anglia Regiorum veſtimentorum tutelam retinuit. Tandem, quia Beruicum vetus regnorum interſtitium occupabat; quarum partium incolæ latrocinio & rapinis plerumq; viuébãt; Regis igitur ex duobus locum tenentibus vnus, ad incolarum reprimendam inſolentiam deputatus eſt; qui tanquam accerimus æqui defenſor, cædiſq́; ac violentiæ, & prædationis exactiſſimus vltor, omnis nequi- *Promotiones in Anglia.*

Æquitas & magnanimitas Dumbarrÿ. tiæ, & ſãguinolentiæ caſtigator, vagas & palantes prædonum phalanges territat; & quanquam in regnorum interſtitio, tanquã tamen in vnius regni vmbilico conſidens, apparitorum ſuorum emiſſa velitatione, omnes regni oras, tacitaſq; cauernas quietas & pacatas efficit, legum irriſores compeſcit, inopes, orbos, pupillos, & orphanos tuetur, atque ægrè fert tenuiorum bona, à potentioribus vel vi præripi, vel aſtutia erodi.

Cuius tam alta ſublimatio, quàm iucũda Regi? quàm vtilis, quàm ſalutaris patriæ? quàm formidoloſa maleficis ijſque qui latrocinio & rapinis viuebant? quorum ars erat inertia, quorum vita vitium, quàm torua & tetrica? bonis denique quàm blanda? oppreſſis quàm lepida & ſuauis?

Vnde originem traxit. Hunc honeſtiſſimo quidem loco, nobili, & bellicoſa *Humÿ* familia natum, ad eximiam in vtroq; regno ſedem occupandam ardens virtus cum ſummo

ſummo iudicio, & taciturnitate conſpirans, eleuauit: amoremq́; & animũ Regis, omniũq́; qui Regi fauent, pręclarè geſtis, & ſtrenuè factorum diuturna experientia conciliauit. Minima inuidia, liuidorumq́; dentium morſu, aut atris conuitijs rariſſimè petitur, & pauciſſimis iurgijs à tergo laceſſitur: caret odio (quantum ſcio) & ſi non careat, non eſt quod curet, ſuſq́; deq́ue ferat, quem Deus omni inuidia maiorem poſuit: Sanè magna potentia ſine quotidiana æmulatione, ſine rixis, & maleuolentia, quàm eſt rarum, quàm ſingulare vocationis diuinæ, quàm apertum humanitatis, & probitatis, ac dignę exaltationis documentum?

Rarum diuinæ vocationis documentum.

Neque detrectator quiſpiam obmurmurare audeat, aut cauillari, quòd tantopere à Rege diligatur, & promoueatur, qui ob taciturnitatem, potentiamq́; occultarum, & abditarum rerum celatricem, & prouidentiam, Re-

Laudatur eius taciturnitas.

gis ſecreta accipere, & dirigere aptiſſimus ſit: quę virtus tantò magis eſt Regi neceſſaria, quantò plus damni ipſius neglectu conflatur, & creatur: quod ex fabula *Tantali* clarè conſtat, qui apud inferos damnatus eſſe dicitur, quòd occulta deorum myſteria vulgauerit, vt Poeta:

Tantali hiſtoria.

Damnauit miſerũ garrula lingua ſenem.

Et quod ad conceſſas opes attinet, illud expendere conuenit, quod argutè admodum dixit *Anaxagoras Pericli*: O *Pericles*, qui claram lucernam nutrire vult, multum oleum infundat oportet: quare ſagaciſſimus, & perſpicaciſſimus Rex probè diſpicit, talia regni & reipublicæ lumina ſine magnis diſpendijs foueri non poſſe, quibus tamen quæ erogantur impenſæ, & ſumptus, decuplo fœnore, & prouentu in Regis ærarium & honorem redeunt, ac in patriæ emolumentum; vt ſemina fertili aruo commiſſa, largo ariſtarum augmine multiplicantur, eiuſq;

Quæ dantur nobilibus opes, redeunt in honorē Regis.

iuſq; qui grana iecit,meſſem ampliter ditant. Vnde honor vberrimus redit in ipſum fontem ; quippe Rex tales purpuratos habens, quantus ipſe ſit, præſagire promptum, & obuia coniectura eſt;eius ſclicet aduentu ingruente,ex omnibus Scotiæ oppidis, pagis, villis, vicis, & ſuburbijs effuſi homines, ei obuiàm & in occurſum ruunt, & erumpunt palantes,ac curſu puluerulento ad eum contemplandum glomerantur : nec hæc agentes incolæ, *Dumbarrium* ipſum , quanquam virum bonum & excellentem reſpiciunt,aſt herum ipſius,& dominum Regem(cuius illum ſæpiùs mandata perferre & legatione fungi præſciunt;) in Regis gratiam nuncio tam luculentos honores præſtant , vt eo pacto commonſtrent, quanta ſinceritate in Regem ſuum propendeant, quàm vehementer ipſum in pectore geſtent abſenté,quanta obſeruantia & obſequẽtia ipſum colant, cũ adminiſtrum præ-

Amor Scotorum erga Regem.

ſentem tantopere honorent: denique quàm intenſa alacritate, quanta pompa, ac confluentia ipſum eſſent excepturi ouantes, cum regis Satrapam & fidum *Achatem*, Regis authoritate velatum ac coopertum, regis condecorandi cauſa, tam honorificè ſalutẽt, ac tam auidè arripiant, vt ſcilicet de ſalute, & voluntate Regis inquirere, & indagare poſſint: Qui ſi ipſe adueniret, *Dumbarrij*, quanquam argentea lux, quam ipſi impertitus eſt, repentè obfuſcata & obſcurata corrueret; quemadmodũ caput exerente Phœbo, reliqua aſtra fulgore caſſa deliteſcũt, & magno illo luminari ſcintillas conſpergente cæteræ cœli lãpades opacitate ſua cõfunduntur & erubeſcunt. Sed moderationẽ animi in eodem præclariſſimo Comite non poſſum non eloqui, vtpote quem, cum tanto amore & reuerentia omnes verè boni, veréq; pij, paſſim tũ Regis, tum ſua cauſa complectantur; tanta tamen

Dumbarrij moderatio & modeſtia

eſt

eſt illi modeſtia, vt quaſi tenuis, humiliſq; haberi cupiat, potiùs quàm in alto niteſcere: & ne vllos ſua malè habeat magnitudo, vlliſúe diſpliceat, mediocriter & modicè ſe apud omnes gerit, moribuſq; tantò ſe ſubmiſſiorem, moderatioremq; præbet, quantò fortunis, opibus, ac dignitate Rex eum maiorem, ampliorem q; reddidit.

Idem Beruicum oppidum incolit, frequens emporium, & caſtro inexpugnabili tectum, vetus regnorum interſtitium, vrbem turribus, foſſis, ferreis clauſtris, noua arce ſurgente, tormentis bellicis, cuniculis, militum manu, muriſq; & propugnaculis tam horridam & terrificam, quàm aruis, viretis, pratis, paſcuis, planitie, aëre, portu, commercijs, nundinatione, nauium ſtatione, piſcationibus, aucupijs, & Tueda flumine ipſam lambente & alluente, ac comatis criſpantibus montium iugis, amœnam & delectabilem. In quo familiam alit; quę ſi pietatis *Beruici deſcriptio.*

tatis actiones & munia ſpectes, veri Chriſtiani, ſi ædium nitoré, ſi modeſtiam & grauitatem, morumq́; munditiem & tenorem, Senatoris, vt reipſa eſt, aut Conſulis eſſe videbitur.

Comitis huius pietas

Is quatuor magna habet priuilegia, quibus apertis, aliò pergam. Primum eſt, quòd aduerſi, & peruerſi dogmatis in fide, nulla vnquã ſuſpicione fuerit inquinatus: aſt contrà vt alter *Mordecaius*, non ſolùm ad communes Regis hoſtes profligandos, & perimendos, aſt ad communem patriæ Parentem, atq; eccleſiam ſeruandam & propagandam enixè laborat. Deinde quòd nullius vitij maculoſa nota conſpurcatus, cuiuſmodi ſunt ebrietas furioſa, libido fœda, luxuries diſſoluta, quæ cõmunes aulicorum gangrænæ, & morbi ſunt, eorumq́; animas, membra, & loculos eneruant, & exedunt. His ſuccedit fidelitas erga ſuum Dominum, quòd in nulla fluctuantium rerum

Eius fidelitas.

pro-

Digitized by Google

procella, ad partes Regi oppoſitas vel vnicum pilum inclinauerit, ne tum quidem, cum per *Bothuelem* Comitē, & alios eius factionis læſæ maieſtatis reos, ſe fati caſſibus plus ſimplici vice circumſeptum & ad mortis penetralia propè ductum ſciret. Nouiſſimè, tali ſedulitate commendatur, vt Regem manè & veſperè, & omnibus commodis momẽtis ſine laſſitudine, ſine nauſea & faſtidio, impiger ſequutus & præſtolatus ſit, tam volens animi integritate, quàm diligentia cũctis innoteſcere, & bonæ conſcientiæ ſtudere, omniſque ſceleris ac perfidiæ irritamenta reſpuere.

Eius diligentia.

Nec animi corporiſque ſumma dexteritate, vt prædictum eſt, Regi ſatagebas, aſt ſparſis rumoribus & fama euentilanti, ſtudebas, vt virtute & magnanimitate tam Aſiaticis & Euro, quàm ſuis fronte innoteſceret; quorum ipſe ego teſtis auritus eram.

Salomonem tuo Regi non præferen-

dum

dum in ſeruis ſuis eligendis & remunerandis, fixum ratumque tenebas; quippe nullos, quorum ars eſt inertia, & quorum vita vitium, aſt quos ardẽs virtus cum ſummo iudicio eleuauit, in famulatum admittit; eorum vnicuiq; quid ſibi propriè ex officio incumbat prouidè (quo omnis abdicatur confuſio) deſignat; atq; ægrè fert ſubditos opprimi, eorumue bona à ſeruis ſuis vel vi præripi, vel aſtutiâ erodi.

Regis prudentia in ſeruis ſuis eligendis.

Liberalitas Regis erga ſeruos.

Seruos tantis ditionibus ampliaſſe prædicabas vt non modò ipſis, aſt etiam poſteritati & liberis ſuis abundè ſubuenire poſſint: nec ægra valetudo, grauis ſenectus, aut longa ab officio mora effecêre, vt alius in ipſorum locum ſufficeretur; aſt contrà, ſi qui ob ingraueſcentẽ ætatem ſe ad aulæ munera obeunda ineptos præuiderent, non tantùm illorum ſtudia & obſequia remuneratus eſt, aſt antiquos ſuos dimittere, & nouos ſubſtituere, ſe egrè ferre ſæpiùs declarauit.

Neque

Digitized by Google

Neq; pro familia ſua priuatim, aſt pro regnorum etiam ſubditis publicitùs probè proſpicere affirmabas; non enim vmbilicum tantùm regni & meditullium, in quo conſidebat, ſed remotiſſimas etiam partes cura eius peruagata eſt. Senſerunt quàm longas haberet manus, & qui Anglię limites accolunt, & qui montana Scotiæ incolunt; neque illis, neque his leuiſſimum crimen impune fuit. Abigeatus conſuetudo, quæ iam ſub nomine & ſpecie ſtrenuitatis & fortitudinis inualuerat apud limitaneos, eius auſpicijs tam ſeuerè caſtigata, vt nullibi quàm apud illos ſecuriùs & tranquilliùs viueretur; obſtinata montanorum & inſulanorum contumacia, quæ latrociniis & cædibus perfidiæ plenis in profundam barbariem euaſerat, eius animaduerſione ad tantã humanioris culturæ facilitatem conuerſa eſt, vt mirũ quàm haberet morigeros: atq; hoc prçſtitiſſe eò maiorem gloriã meretur, quò cla- *Regis cura pro Repub.*

riùs

dum in ſeruis ſuis eligendis & remunerandis, fixum ratumque tenebas; quippe nullos, quorum ars eſt inertia, & quorum vita vitium, aſt quos ardẽs virtus cum ſummo iudicio eleuauit, in famulatum admittit; eorum vnicuiq; quid ſibi propriè ex officio incumbat prouidè (quo omnis abdicatur confuſio) deſignat; atq; ægrè fert ſubditos opprimi, eorumue bona à ſeruis ſuis vel vi præripi, vel aſtutiâ erodi.

Regis prudentia in ſeruis ſuis eligendis.

Liberalitas Regis erga ſeruos.

Seruos tantis ditionibus ampliaſſe prædicabas vt non modò ipſis, aſt etiam poſteritati & liberis ſuis abundè ſubuenire poſſint: nec ægra valetudo, grauis ſenectus, aut longa ab officio mora effecêre, vt alius in ipſorum locum ſufficeretur; aſt contrà, ſi qui ob ingraueſcentẽ ætatem ſe ad aulæ munera obeunda ineptos præuiderent, non tantùm illorum ſtudia & obſequia remuneratus eſt, aſt antiquos ſuos dimittere, & nouos ſubſtituere, ſe egrè ferre ſæpiùs declarauit.

Neque

Neq; pro familia ſua priuatim, aſt pro regnorum etiam ſubditis publicitùs probè proſpicere affirmabas; non enim vmbilicum tantùm regni & meditullium, in quo conſidebat, ſed remotiſſimas etiam partes cura eius peruagata eſt. Senſerunt quàm longas haberet manus, & qui Anglię limites accolunt, & qui montana Scotiæ incolunt; neque illis, neque his leuiſſimum crimen impune fuit. Abigeatus conſuetudo, quæ iam ſub nomine & ſpecie ſtrenuitatis & fortitudinis inualuerat apud limitaneos, eius auſpicijs tam ſeuerè caſtigata, vt nullibi quàm apud illos ſecuriùs & tranquilliùs viueretur; obſtinata montanorum & inſulanorum contumacia, quæ latrocinijs & cædibus perfidiæ plenis in profundam barbariem euaſerat, eius animaduerſione ad tantã humanioris culturæ facilitatem conuerſa eſt, vt mirũ quàm haberet morigeros: atq; hoc pręſtitiſſe eò maiorem gloriã meretur, quò clariùs

Regis cura pro Repub.

Digitized by Google

riùs conſtat, non ſine magno negotio ab vno præſtari potuiſſe, quod centũ ſex proaui per tot annorum & ſæculorum volumina non vnquam potuere perficere: adde quòd ille tam inſigni opere, quaſi ludens & aliud agens, defunctus fuerit; neque enim dum hæc in longinquo per alios ageret, ipſe minoribus curis diſtringebatur: rixas enim & controuerſias omnes, quibus omnes ferè nobiliſſimæ Procerum familiæ diſtrahebantur, ita fœliciter compoſuit, vt quorum opera antea per diſſidia vti non poterat, iam omnes vnanimi conſenſu & priuatim & publicitùs concordes habeat; & tormentorũ eiaculatorum ictus & vſũ, quibus turpiter periere plurimi & propè infiniti, interdixit. Qua æquanimitate & ſapientia effecit, vt Angli pleriq; inſigniores ante *Elizabethæ* diem, ſint publicè gratulati, quòd tam raræ indolis, tam magnæ ſpei, tam excelſæ fortunæ Principem, ſtirpis ſuæ

Regis cura pro nobilibus.

ſurculum

Digitized by Google

ſurculum & regnorum hæredem, eſſet in orbe relictura. Is nunc demum Angliæ regno potitus, tamq́ue eximius conſtitutus Monarcha, Senatores in omnibus regnis elegit, non ſuperbos, qui caperata & ſuperciliosa fronte inferiores reſpiciant, aſt prudentiores, & eruditos, qui vnicuiq; iura tribuant, & legum irriſores compeſcant.

Tu vt *Salomoni* ſapientiâ, ita magnanimitate *Dauidi* Regem æquiparabas; & ſcitè: quia nunquã ei à dextra in aduerſis defuiſti. *Regia Magnanimitas.*

Primùm cum Regem ex *Dania* remeantem, iterumq; Scotiam verſus transfretantem, à veneficarum carminibus & incantationibus, horribili procella irruente, ſoſpitem Deus opt. max. conſeruauit: cum enim *Tridentiger*, *Æolus*, *Nereus*, *Thetis*, *Egeon*, & *Triton*, adeoq́ue *Neptunus* ipſe, regias naues in ſui pelagi profundos gurgites & feruida vada detrudere de- *Transfretatio è Dania.*

creuiſſent, adeò vt exanimes ferè Heroës, & naucleri (omni incolumitatis ſpe ſepoſita) Regem ſuum vitam propè tolerantem deplorarent; Regis tamen mira magnanimitate, fide, & cōſolatione rediuiui, in Scotiam ſoſpites appulerunt.

Nefandi conatus Bothuelis.

Deinde cum *Bothuelis* deteſtandos & quater repetitos conatus repreſſit & ludificauit: primùm *Bothuelem*, vagas eius & palantes traditorum phalanges Regium *Sanctæ crucis* palatium clanculùm aggreſſas, malleis & bipennibus interiectas portas perfringere conatas, non tantùm magnanimitate (domeſticis ijſque paucis concomitatus) repreſſit, aſt captiuos pleroſque condignis affecit ſupplicijs. Deinde innumeris *Bothuelis* equitibus premi & infeſtari ſubditos aſpiciens, paucorum militũ manu ſtipatus, ijs obuiam iuit: quo viſo aduerſarij, Regij vultus maieſtatem & ſplendorem ferre non valentes, vltro diſceſſerunt. Tertiò obſidio-

Digitized by Google

obſidionem aſperam in *Falklandiæ* palatio per eundem *Bothuelem* pertulit, vbi fugata non modica ſicariorum manu, ſummam reportauit gloriam. In quibus periculis Regi à dextra nũquam defuiſti. Tandem cum per ſeditioſorum quorundam machinationes in ſacrum Regis conclaue introductus, bombardis & enſibus euaginatis rerũ primas animo agitaret, Rex tamen nullo neque timore neque ſtupore perculſus, illum ſemel atque iterum expelli iuſſit: quod imperiũ cum frigidiuſculè capeſcere eos videret, qui vnà aderant, ob ſeditioſorum multitudinem; quos vi & armis reprimere non poterat, virtute & ſapientia repreſſit: *Bothuelem* amandauit, & tentatum flagitium in ipſius perniciem & domus excidium vertit. In lucta iſta noſtri *Herculis* cũ *Alexandro Gaurij* fratre, *Anteo* altero, quàm ſtrenuè ſe geſſerit, qua magnanimitate ſimul ac fortitudine hominem (mirabile dictu)

Exempla Regiæ fortitudinis & magnanimitatis.

Digitized by Google

ctu) ſtrenuiſſimum, ſuis manibus nullo concurrente proſtrauerit, ſæpè recenſebas, & ex nobiliſſimi *Dirltonij* & *Hadintonij* ore te accepiſſe prædicabas. Ex te *Dumbarri* hęc audiendo intellexi, & ſparſis rumoribus diuulgata accepi : fama autem iſta euentilans non ficti prauique tenacem, ſed veri nunciam ſeſe præbuit. Regis amantes moderator orbis regat ac tueatur.

Tua ô Dumbarri,
Nunquam ſtygias fertur ad vmbras
Inclyta virtus: viuito fortis,
Nec letheos dura per amnes
Te fata trahant; ſed cum ſummas,
Exiget auras conſumpta dies,
Iter ad ſuperos gloria pandat.

Digitized by Google

DOMINVS THOMAS ARESKINVS FENTONIÆ VICECOMES.

HOs ſequitur Dominus *Thomas Areskinus*, Dirltoniæ Dominus, Fentoniæ Vicecomes, præſidiariæ Turmæ regis in Britãnia dux, & ex pręcipuis à cõclaui regis Satrapis, facinoris illius, & Regię liberationis cum *Hadintonio* particeps vir ſtirpe nobilis; quippe ex celeberrima antè commemorata familia Marria oriũdus, cuius genitor *Alexãder* illius Marrię Comitis qui Scotiæ Prorex fuit, frater erat germanus, & fratre defuncto, in ipſius locum, ad arcium duarum Edinburgenæ ſcilicet & Stirlinenſis præfecturam, regiſq; educationem,

Fentonij tituli.

Patris ipſius priuilegia in regno Scotico.

onē, ob inuiolatam ſemper *Areskinorum* fidem ſuffectus eſt, quem rex patrem nuncupare ſolitus eſt: qui cum ob ingraueſcentem ætatem, aulæ muneribus renuntiaret, quatuor liberos Regis cliētelæ tradidit, quos ille omnes amoris in patrem haud oblitus, equeſtri dignitate inſigniuit. Nec hac beneuolentia contentus, nepotem eiuſdem Domini *Alexandri Areskini*, *Dirltonei*que ſororis filium, *D. Iacobum* Chrychtonium, Ruthueniæ Dominum, Equitem auratum, virum præſtantem, multis beneficijs ornauit, ſibiq́ue deuinxit; cui rex tum nomen de ſuo nomine in ſacro baptiſmo conceſſit, tum vt amor erga infantem inchoatus ad maturam ætatem prorogaretur, cuſtodiæ corporis ſui inuiolabilem curam ipſi inter primos demandauit; cuius fidem, probitatem & alacritatē multiplici experientia nuſquam defeciſſe didicit. Ille etiā Dirltonius ex bellicoſa, ſplendida & florente

Regis amor erga Alexandri liberos.

rente

rente *Humij* Comitis familia, materno genere procreatus (ex qua etiam prædictus ille nobilis comes *Dumbarrius* originem traxit.) Sed qui morum nobilitate genus anteuenit, vir corporis elegantiſſima proportione & exquiſitiſſimo vigore prȩditus; aſt animi dotibus longè pulchrioribus elucens, vtriuſque partis ornamentis fulgens ſine næuo.

Maternum Fentoniæ genus.

Quas dotes ſumma ijs adhærens animi moderatio, magis adhuc cohoneſtat; ſiquidē cum *Cyro* diceretur prȩſtare quidem ipſum re militari, ſed multo magis humanitate; reſpondit *Cyrus*: Et mihi multo iucundius eſt, humanitatis quàm rei bellicæ opera demonſtrare: ita tibi laudatiſſime Comes, quanquam magna ſit poteſtas, tamen ex manſuetudine & comitate tua, magis quàm ex potentia, laudis ſeges enaſcitur & exſurgit. Te verò ab *Hadintonio* diuellere & ſeiungere nefas

Ipſius moderatio.

Digitized by Google

eſſet, qui tam heroicis & fulmineis manibus coiiſtis ad communes patriç hoſtes profligandos & perimendos, ad communem patriæ Parentem & præſidium ſeruandum & propugnandum. Qui *Dirltonius*, cum Regem mœſtum & ambiguum, fatiq; caſſibus circumſeptum, *Marrium* cognatũ ſemel atque iterum acclamantẽ audiuiſſet (vt ſuprà meminimus) ad *Gaurium*, concomitante fratre *Iacobo*, ſeſe conuertit, amboq; hæc minantia verba protulere. Tu huius tragœdiæ & facinoris actores & author, tu concinnator doli, tu nobis hodiè pœnas lues, tu tuo Regis mortem ſanguine piabis; nos te illius manibus inferias mittemus: & hæc locuti, ipſum protinus confodiſſent, niſi ruentis turbæ confuſione, & mole interueniente prohibiti fuiſſent. Nec tamen ſic conatus deſeruit Vicecomes, quin altera etiam vice reuerſus, eum trucidare in mentem induxit; vbi aggregatis etiam hominum

Magnanimitas cõtra Gaurium.

minum

minum cateruis impeditus,ad Regem velocitate mira penetrauit; & quem inferiùs tollere decreuit,eum ſuperiùs *Hadintonius*, *Fentonio* concurrente, deleuit. *Dirltonium* propero pede ſequuti ſunt *Hugo* Hereys Regius medicus, quem idcirco Rex Equeſtri dignitate inſigniuit,& ditionibus ampliauit. Et *Georgius Wilſonus Dirltonij* famulus,quem ex plebeio nobilitauit. Tandem per eoſdem priuatos gradus, quibus prædicti quatuor, aſcendit *Robertus Brunus* Regis cypharius,qui ſimul ac Regem ſaluum, *Gauriumq́;* transfixum conſpexit, fatalis cubiculi oſtium priuatum ad hoſtes quoſlibet prohibendos,adiectis lecticuli fulcris, firmauit. *Gaurij mors*

Nec hæc cõtẽtus feciſſe vicecomes, gladiũ etiã ex feneſtra patenti extulit, & magiſtratibus vrbis regis authoritate mandata dedit, vt turbam collectam & tumultuantem quamprimùm diſſiparent,& ad ſuas relegarent ædes: cuius

Digitized by Google

ius iuſſa audientes, *Ioannes Brunus* eiuſdem vrbis incola, & vir literis rerũq́; cognitione imbutus, ac quartæ partis oppidi in qua *Gaurii* palatium ſitum erat, cuſtodiæ vigiliæq́; præfectus, & *Henricus Elderus* vrbis archigraphus, populo aſtanti imperârunt vt retrocederent, & motu compoſito ab iſtis locis abſtinerent: quorum iuſſis & nutui obſequens vulgus obtemperauit, & cuncti ad ſua domicilia ſeſe contulerunt. Tum *Brunus* & *Elderus* prædicti ad Regem properarunt, ipſumq́; rogarunt vt omnem zelotipiam perfidiæq́; ſuſpicionem deponeret; quippe cum Parthanos eo eſſe animo pollicerẽtur vt Regi ſoli, neque Baroni, neque Comiti, neq; præfecto ſerui addicti eſſent, & deuoti: quæ Rex hilari, quieto & benigno corde accipiens, reſpondit, id ſe mente fixum & immotum tenuiſſe: quamobrem etiam ſpoſpondit futurum, vt culpam illam ciuitati nequaquam imputaret,

putaret, aut vitio verteret; quod & re ipſa præſtitit: neque enim vrbem modò vt indemnem, inſontemq́; dimiſit, ſed & ipſam priuilegijs & ornamentis nouis amplificauit. Quàm dira Erynnis veſtris ictibus concidit? Quarum rerum indices, geſtas & teſtes, O *Dirltoni*, in manibus tuis, vibices, & cicatrices, quàm generoſas, quã nobiles? Tuæ dexteræ liuores indicant te pro patriæ ſalute acinacem contorſiſſe, neque cruentas diffugiſſe plagas; qua in re, tu *Philænis* fratribus Pænis, *Codro* Athenienſi, *Theopompo*, *Portio Latroni*, *Thraſybulo*, & *Epaminondæ*, *Agiſelao*q́; componendus es. Memoriæ proditum eſt, *Pyrrhum* in primo illo conflictu, cum Romanos Elephantorum nouitate expauefactos, *Leuino* Conſule detritos fudiſſet, & iacentes aduerſis vulneribus confoſſos cerneret, in has voces prorupiſſe, hæc gementem verba eructaſſe: *O quàm facile eſſet mihi, ſi tales haberem* *milites*

Dirltonius pro Rege vulneratus.

Comparatio

milites, totam terram ad deditionem, breui & iugum ſubeundum cogere: ita ſi tui multos haberet, Monarcha noſter ſimiles, *Fentoni*, quàm ſubitò vt flamma tædas peruadit, per orbem curreret: ſimiles inquam, qui non retrorsùm, & à tergo, ſed aduerſum, & à fronte, in thorace, aut palmis, tam pręcipiti, aſt non incautâ ferociâ enſes, & haſtilia exciperent; quod tu ea vice *Achillæo* more peregiſti. Ego tuum Dominum Regem laceſſere volenti, pro tua parte dico:

Horat.

Caue, caue; namque in malos aſperrimus,
Parata tollit cornua:
Non ſi quis atro dente ſe petiuerit,
Inultus vt flebit puer.

Senſu recto, etſi mutato metro.

Hiſtoria de famoſiſſimo Perſa.

Teq; vice iterata, famoſiſſimo Perſæ perſimilem animaduerto, qui cum vnum ex *Magis*, Regnum pro *Smerde Cambyſis* filio vſurpantem, inuaſiſſet, ac cum eo complicatis amborum corporibus luctaretur, aſtantes *Magum* feri-

Digitized by Google

ferire non poterant, niſi ipſum vnà transfigerent: tum ille cunctantes videns, vtrumque, inquit, percutite, neu per mei corporis medios aditus, eum tranſadigere hæſitetis; adeò quippe amabat patriæ libertatem, vt ipſe mori maluerit, quàm vt perduellis ille latro, & pro *Smerde* ob formæ ſimilitudinem, ſubornatus, diutiùs regno potiretur: ita tu in præſentiſſimæ mortis fauces & compedes, te ſciens, volenſque coniecisti, vt patrię Spem periclitantem eriperes:

Tu, atque *Ramiſæus Hadintonius*, auro, lapillis, oſtro, murice ac purpura velandi eſtis.

Tibi, heros magne, Rex obnixè fuit cordi, ille tuis affectibus inſitus & irradicatus fuit, tu iuris ſui conſtātiſſimus, & pertinaciſſimus aſſertor exſtitiſti, tu in ipſius aula & palatio, in excubijs & labore iugi, annos multos inculpatè tranſegiſti; cuius merita Regis affluentia honorificè coronauit.

Et

Et hoc luculentum commodauit e-
logium:

Decori decus addit auito.

Digitized by Google

D. IOANNES RAMISÆVS, HADNIÆ VICECOMES.

DIligit & noſter alios complures, eoſq; præmijs, dignitatibus & opulentiis amplificauit. Ijs nunc demum tantis terris ac ſceptris accumulatus, tot opibus quaſi vnguentis delibutus, tamq; eximius conſtitutus Monarcha, debita ſtipendia & ſalaria retribuit, eoſque ducibus adæquauit, & excellentiſſimis eorum, quos vel Monarchæ, vel Reges, vel Imperatores, in ſuis regnis extulerunt.

Hi ſunt, *D. Ioannes Ramiſæus*, Barnę Dominus, Hadniæ Vicecomes, audaciſſimę & infractæ mentis, ac maſculi *Tituli.*

culi

culi ſpiritus vir, Regis clipeus ac ſcutum: qui in nefanda illa fratrum coñiuratione, ſicarij & proditoris impiũ pectus victrici dextra & noxio mucrone traiecit; ac Regiæ ſalutis adeò fuit appetens, vt ſuæ profuſus euaderet. O excordia corda! O virum magnum & decantandum, qui carnificis iugulum, immò cordis fibras enſe petijt, amboſq; confecit!

Hadintonij cura & magnanimitas pro Regis vita protelanda.

D D in Epitbal.

Ramſae ô iuuenum flos, & lux vnica gentis,
Conſpicuus formâ, nulli probitate ſecundus;
Verborumq; fides & mens ſibi conſcia recti:
Nec bellis animus, nec forti dextera pugnæ
Deficit, ingentes præſtans ad fortia vires
Prælia; cuius adhuc vix pubeſcentibus annis
Prima rudimẽta & rigidi certamina Martis,
Ad rapidũ Taij ſenſit modò Gaurius amnem:
Ramſae ô præſtans animi, qui vindice dextra
Seruato noſtram ſeruaſti Principe Gentem.
Nec dubito, quin Rex tanti bonus arbiter acti
Te celebret, totæ vnum te præferat aulæ:
Sic genus antiquũ, & Ramſææ ſtirpis honorẽ
Inſtauras, patrumq; tuis virtutibus artes
Exſuperas, famamq; ipſis maioribus affers.

Ei talis fuit anxietas de vita Regis protelanda

Digitized by Google

telanda, qualis primoribus Perſis de *Xerxe*, qui cum piſcatoria ſcapha ab ora Strymonia ſoluiſſet, ingenti vento vexatus fuit, & eo vehementiùs, quòd nauigium viris refertum eſſet. Nam ſuper contabulationes frequentes erant Perſę: ibi conſternatus Rex, à *Nauarcho* petijt, num qua ſalus ipſis eſſet, & cum ille reſpondiſſet, Here, nulla prorſus incolumitatis ſpes, niſi aliqui ex his diſſipentur: tum *Xerxes* ita locutus eſt, Viri Perſæ, nunc aliquis veſtrûm declaret ſe curam habere de Rege, quando in vobis videtur ſita eſſe ſalus mea: quæ vbi dixiſſet, illi deſilierunt in mare. Atque ita leuata nauicula, ſoſpes ad Aſiã appulit *Xerxes*: Sic *Hadintonius* pro regis anima, ſęuis & rabidis lupis guttur ſuum obiecit. *Comparatio*

Et idcirco ei comitas & benignitas Regis, tempora radiante tiara redimiuit, Equitemque auratum inſigniuit, inde Baronem, & tertiò Vicecomitem adaptauit; cuius exaltationis *Exaltationis gradus.*

L tionis

tionis documenta & cauſas, in *Hadintonij* charta, ſub ſigillo magno, per expreſſum inſeri volebat; quorum expreſſa verba ſequuntur.

Hadintonij charta.

Præſertim fœliciſsimi ſeruitij ſui, in perſona noſtra Regia fortiſsimè defendenda, & liberanda ab inſidioſa & nefaria duorum nequiſsimorum fratrũ Gauriorum *coniuratione, quos in caput noſtrum innocens & inarmatum immaniſſimè ruentes, fortunata manu exanimauit: in cuius opportuni ſubſidij perpetuam memoriam, nobis in maximo vitæ diſcrimine fortiſsimè luctantibus, fœliciſſimè lati, ad immortales Deo opt. max. gratiâs ſemper agendas, fœlicem liberationis noſtræ diem perpetuò celebrandam deuouimus, atque præfato ſeruienti noſtro, cuius fortitudinem virtus diuina voluit primas huius præclari facinoris meruiſſe, inſignia nobiliſſima dedimus, auitæ videlicet aquilæ ſuæ enſem adiecimus manu valida vibratum, & per centrum cruenti cordis tranſmiſſum, mucrone corona*

ronâ Regiâ coronato, cum hoc prænobili & memorando elogio.

Hæc dextra vindex Principis & patriæ.

Tandem incredibili Regis ſtudio & fauore, fœliciſſimis nuptijs beatus lectiſſimam virginem *Elizabetham Ratleam*, *Roberti* Suſſexiæ Comitis, Periſcelidis Equitis, filiam natu maximam in matrimonium accepit: cuius Comitis maiores omnes à remotiſſima memoria, magno nitore & authoritate, tum in bello & armis, tum in Senatu & Republ. per vniuerſam Angliæ ditionem claruerunt; quorum quinque immediati ſplendidiſſimi ordinis Periſcelidis ſiue Garterij Equites fuere: quibus & ipſe ſimillima ſoboles, tali luce fruitur & æquali decoratus lumine renidet. Nec ad operam tantùm Reginæ *Elizabethæ* priuatim, ſed & patriæ publicitus vtilem locandam appellatus eſt: *Iacobo* enim tunc Scotorum, nunc Magnæ Britanniæ Regi natus erat filius

Vxorem ducit Suſſexiæ Comitis filiam.

Suſſexij legationes.

lius *Henricus,* iam Walliæ Princeps: quare mittendus aliquis erat qui non modò Regi in tanto gaudio congratularetur, aſt qui in Reginæ *Elizabethæ* locum ſuffectus, nomen puero Principi de ipſius patris *Henrici 8*. Anglorum Regis nomine, in ſacro baptiſmo concederet: hanc ille legationē impoſitam tanta cum laude obijt, tam fœliciter renunciauit, vt poſtea in Angliam redux, rei bene geſtæ omnium conſenſu gratias acceperit: quem Regina *Elizabetha*, quia fatis ceſſerat, *Iacobo* Regi in ipſius locum ſuffecto remunerandum reliquit; quid prætere a & quanto cum ſumptu egerit, Regi ipſi, qui incorruptiſſimus dignitatis iudex eſt, iudicandum relinquo.

Nec me tanta tuæ altitudinis, quàm māſuetudinis, bonitatis, & quam omnes in te deprædicant humanitatis admiratio rapit. Quippe qui non modò Regem, lares, penates, patriam, populum, littora & plebem Britanniæ, fu-

Hadintonij humanitas.

neſto

neſto interitu, & extrema atque irreparabili ruina, ictu viuido eripueris, verumetiam & manu tam ſis firmus, formidabilis, & robuſtus, & mente tam animoſus, intrepidus & ſagax; ſic moribus adeo mitis, lenis & tractabilis, blandus es & φιλανθρωπος, vt neque minores contemptu, caperata & ſuperciliosa fronte aſpicias, neque pares æmulatione & zelotipia, neque ſuperiores inuidia, liuore aut obtrectatione proſequaris.

Qua æquanimitate arguitur, non niſi per atrium, & ſacrarium virtutis, ad fortuæ adyta & altaria, tibi introitum patefactum fuiſſe, ſicut quondam Romanis ad Fortunæ delubrum ituris, per Virtutis fana & templa pergendum erat.

Viue diu vitæ noſtræ defenſor, in pace viue, qui pacem nobis tui ſanguinis pretio redemptã ſanxiſti. Nulla te tempeſtas ignobilem & ingloriũ, quanquam in buſto iacentem latere

permittet, qui viuens, virtute, quàm fide aut opibus, ornatior ſis, quibus etiam inter populares tuos Britannos longè ornatiſſimus es.

Surge, age & merito ſacrum caput inſere cælo.

Digitized by Google

IACOBVS HAYVS, HAYVS DOMINVS.

Succedat iſtis *Iacobus Hayus*, Baro illuſtriſſimus, & fortaſſe, non vt ordine, ita meritis inter poſtremos. Certè vt nomen eius in hoc æternitatis albo inſcribam, multæ cauſæ me mouent: nemo Regiæ munificentiæ teſtis locupletior, nemo Regi charior, nemo charior Muſis. Quare quàm vellem vel ſuo, vel illarum nomine, laudes eius ſicut par eſt ad immortalem poſteritatis memoriam tranſmittere, ſed lubricus eſt locus cui inſiſto: ſi pauca dixero, liuenti ſimilis, ſi multa, proximus fuero blandienti. Vtar tamen ea moderatione, quæ neque

Digitized by Google

minus dicat quàm virtutibus eius debetur, neque amplius quàm verecundia viri tam ingenui volet agnoſcere: quod dum facio, ordiar ab ijs quæ ille poſtrema ducit.

Hayi natales.

Pater.

Genus, illi dubium, vtrum clarius à paterna, an materna ſtirpe. Pater *Iacobus Hayus* Eques nō obſcurus (cui propter illibatam vitæ integritatem, prudentiámque non vulgarem, non tantùm locus inter intimos ſacri conſiſtorij Conſiliarios in Scotia attributus eſt, ſed & rerum priuatarum Principis in eodem regno, cura & adminiſtratio demandata,) natalium claritudinem ad illuſtriſſimam *Æreliam* familiam non obſcuro tramite refert. Putà cuius pro-auus Baro *Enzeenſis*, frater fuerit illius Comitis *Æroliæ*, à quo quartus iam abeſt is qui hodierno etiamnum die familiæ iſtius dignitatem & ſplendorē ſumma cum laude tuetur, & omnibus virtutum numeris tam probè eſt inſtructus, vt nulli nobilium

lium cedat. Mater *Margareta Morauia* ex illuſtri *Pomeſiana* familiâ oriunda, præter innumeros non obſcuræ notæ viros, etiam *Marriæ* Comites, totámque illam latè famigeratam *Areskinorum* gentem arctâ conſobrinitatis cognatione attingit. **Mater.**

Sic domus eſt titulis vtraq; fulta ſuis.

In paterna tamen eo libentiùs iuuat immorari, quòd eam habeat originis celebritatem, cui nihil aut ſimile, aut ſecundũ, tota antiquitas audeat opponere, & quia non tam exanguibus fumoſarum imaginum titulis nititur, quàm commendatione rerum præclarè & penè vltra fidem fortiter geſtarum: quod de ea annales indubitatæ fidei, & omni exceptione maiores prodidere, non pigebit hîc adſcribere. **Hayorum origo.** Quo tempore *Kennetheus* eius nominis tertius, Scotis imperabat, Dani in Scotiam traiecerunt, & iuxta *Bertham* oppidum prælio commiſſo, Scotos in fugam verterunt. Colebat fortè agrũ

pro-

Digitized by Google

propinquum,per quem plurimi fugiebant, homo plebeius cognomento *Hayus* cum duobus vnà filijs:qui cum corporis animiq́; viribus magnis eſſent,nec minore in patriam charitate, pater iugo,filij,quod cuiq́; in promptu fuit,pro armis accepto,vbi denſiſſimum fugientiũ agmen conſpexerunt, obuiam loco anguſto profecti, primùm conuicijs, deinde minis fugientes ſiſtere conantur: his vbi nihil proficiunt,proximos feriunt,ſe quoq́; vociferantes aduerſus fugientes, Danos futuros:ad hæc timidiores conſiſtunt; fortiores, qui nõ tam metu quàm turba ſuorum abrepti terga verterant, ad eos ſe aggregant, clamantes auxilium adeſſe;ita totum agmen in hoſtẽ conuertunt, & Danos non minus trepida, quàm ipſi venerant, fuga, retro ad ſuos compellunt.Sic parta victoria, cum ſpolia victores diuiderent, *Hayus* in omniũ ore erat, omnes ſcilicet vno ore fatebantur,ſe prædam, victoriam,
famam

Digitized by Google

famam, ſalutem *Hayo* & eius liberis debere. Quare ad Regem perductus, dignus viſus eſt, qui honoribus & pręmijs afficeretur: ager ei datus vnus propè totius Scotiæ fertiliſſimus, quē adhuc eius poſteri tenent: ipſe è plebe in ordinem nobilium relatus; inſignia ferenda (vt mos eſt nobilitati) data, ſcutum argenteum, in cuius ſolo tria ſcuta rubricata inſunt. Atque hæc de genere fortaſſe nimis multa, certè vereor ne ille tanquam aliena auerſetur.

Nam genus, & proauos, & quæ non fecerit ipſe,
Vix putat eſſe ſua.

Iam de corporis bonis, in quibus quàm liberaliter ei natura indulſerit non eſt facile expedire: ſcio quicquid dixero, minus erit, animaduertoq; vt depreſſus pōdere laudū, quas hoc nomine meruit, ingenij mei ſterilitatem potius detegam, quā eius pulchritudinem vt par eſt repræſentem: quia tamen *De corporis bonis.*

men non eſt illi tanti formæ hoc fluxum & fragile bonum, vt propter illud exactè laudari velit; nec illi vlterior eius cura eſt, quàm vt ſecundũ *Socraticum* pręceptum meditatione formoſę pulchritudinis prouocetur ad agenda ea quæ deceant formam. Quicquid alij ſentiant, non metuo ne ille præuaricari me iudicet, ſi tantùm confuſa delineatione defungar: certè ad poſteritatis notitiam ſuffecerit indicaſſe eam in eo eſſe gratiã oris, maieſtatem frontis, oculorum vigorem, proceritatem corporis, membrorumque omnium eam ſymmetriam & decorem, vt quoties in publicum libeat procedere, viciniam omnem ad ſpectaculum ſui euocet; & non tantũ omnium ora, ſed & animos in ſe conuertat: nec immeritò, quamuis enim exteriùs hiſce ornamentis vſque ad miraculum fulgeat, longè tamen maior eſt in eo internæ pulchritudinis fulgor; tantumque abeſt vt animus corpori

corpori ſit indecor, quinimò ſpecioſas ædes longè ſpecioſior incolat inquilinus: dij boni, quàm rectus & erectus, & vt multa paucis complectar, quàm verè heroicus! Virtutes quæ in alijs ſeparatæ laudem merentur, in illo conglobatæ admirationem excitant. Nihil loquar de eis quæ ei communes ſunt cum multis, ſed humanitatem, liberalitatem, magnanimitatem, prudentiam in obſcuro latere non patiar; has ſcilicet ille ſic excoluit, vt peculiariter ſuas fecerit, & extra illum vix inueniantur niſi marcentes, & languidæ: has ſcilicet ille ita moderatur, & temperat, vt (quod *Ageſilao* à Lacedæmonijs factum ferũt) iure illi mulcta dici poſſit; quòd omnium corda, beneuolentiãque laudabili furto ſurripiat: his denique ille tanquam alis ſubuectus eſt ad hoc honoris faſtigium, quod illi iamdiu gratulati ſunt omnes viri boni, nec ipſe liuor pudore victus, ei auſus eſt in-

De animi bonis

Digitized by Google

Ad aulam proficiſcitur.

inuidere. Non ille vbi aulam cogitare cœpit, ſtatim curuis ambagibus ambire cœpit honores, ſed quibus artibus effecit vt publicè omnibus gratus & acceptus eſſet, ijſdem Principis fauorem, beneuolentiamq́; eſt adeptus. Gallia illi rudimenta dederat bene informatę iuuẽtutis, hîc ille pila ludere, equum flectere, rudibus batuere, in numerum ſaltare didicit, aliaque omnia ſumma cum fœlicitate agere, quæ decerent virum nobilem; his ſtudijs ita enituit inter æquales, vt ſtatim Regi innoteſceret, cui cum aliquammultos annos omni obſeruantiæ genere fidem, induſtriamq́; probaſſet: continuò dignus iudicatus eſt qui inter amicos primæ admiſſionis haberetur, & ad honoriſtitium ſacri conclauis aſcenderet; qua in dignitate ita ſe geſſit, vt breui ad maiora negotia capeſſenda, & ad operam non tantùm Principi priuatim, ſed & Patriæ publicitùs vtilem locandam appellaretur.

Cha-

Digitized by Google

Catharina Borbonia Regis Chriſtianiſſimi ſoror fato ceſſerat: quare mittendus erat aliquis, qui in tanto luctu Regi condoleret. Hanc ille legationem impoſitam tanta cum laude obijt, tam fœliciter renunciauit, vt non minorem apud exteros, quàm apud populares ſuos laudem meruerit; certè in patriam redux tam bene ſe geſſiſſe omnium conſenſu iudicatus eſt, vt ab optimo principe hæc virtutis præmia acceperit: primùm, ex Equeſtri ordine in illuſtriſſimum Anglicorum Baronum numerum cooptatus eſt, mox Regijs veſtimentis eligendis & adſeruandis præpoſitus; tandem Rege ipſo conciliante, fœliciſſimis nuptijs beatus eſt, & quibus non minima acceſſio rebus rationibuſque eius facta exiſtimatur. Multa alia, & virtutis tuæ, & Regię amicitię pignora accepiſti, illuſtriſſime *Haye*, quæ vtinam hîc omnia ſigillatim recenſere, inſtituti huius religio pateretur: ſed non eſt animus

Hayus legatus in Galliam.

Baro factus

Regijs veſtimentis præfectus.

Vxoratus.

en-

encomiaſticon pangere, libamus tibi tantùm in tranſitu, non ſacrificamus:

Nunc te marmoreum pro tempore fecimus, at tu,
Si fætura gregem ſuppleuerit, aureus eſto.

Interim viue feliciter, & conſerua nobis vnum, penè dixeram vnicum, columen literarum & armorum.

Digitized by Google

IACOBVS COLVILLVS, VIMÆI DOMINVS.

NEque D. *Iacobum Coluillum, Coluillum* Baronem, *Vimæum* Dominum, inuictiſſimi pectoris virum, ſilentio tranſilire conuenit; quippe qui rei bellicę encomijs & trophęis, Regi, patriæq́; ampliorem laudem ſit promeritus, quàm alius noſtræ tempeſtatis quilibet: vt frequentes eius labores in acie, in prælijs, in duello, in vrbium obſidione exantlati declarant. *Bellator clarus.*

Qui *Rupellam* opportunè appulit, cum raræ admodum & infrequentes eſſent Regis Gallici copiæ.

Qui contra *Mercurium* coniuratæ factionis Gallicæ Ducem vnum, ſeſe vnà cum vndeuiginti ex ſuis ſocijs, en-

Digitized by Google

ſibus & haſtilibus, corporibus linea
Singulare certamen. veſte tantùm indutis, ſingulari certamine dimicaturum ſuſcepit, tot ex altera parte oppoſitis; quam conditionẽ & congreſſum hoſtis detrectauit.

Idem generoſiſſimè ſe geſſit in memorabili illo conflictu *Cultracenſi*, vnà
In cultracenſi bello quid præſtiterit. cum reliquis ipſius commilitonibus; vbi grauiter vulneratus fuit, & tres equi, ſub eo transfixi, ceciderunt. Qui
30. Oppida anno expugnauit. plura vno anno, quàm triginta oppida, mœnibus cincta expugnauit, quorum ipſe primus oppugnator, & obſeſſor fuit; primuſq; in *Faletum* idem irrupit.

Et ad pugnam *Arkiſenſem*, cateruis
Pugna Arkiſenſis. ſuis Regi Gallico adhærentibus, rerum quibus in expeditione opus erat, ipſe apparatum fecit, copiaſq; ex longinquis & diſtantibus oris, ad medioxima regni loca, & ad Regem ipſum pertulit.

Et cum *Diëpæ* circumfuſis inimicorum cateruis obſideretur Rex, Heros

ros ille *Coluillus*, vnà cum manipulis, & equeſtribus turmis ſibi commiſſis, in agro & campis circumiacentibus manſit & pernoctauit, cæteris in vrbe aut ſuburbijs ſecurè deliteſcentibus. *In diepæ obſidione quid egerit.*

Atque inſignis illius victoriæ in prælio *Iuronenſi* magna pars fuit, claramq́; laudem eo die adeptus eſt; vbi equus ipſius ſimiliter traiectus fuit. Et ex ipſius vocibus hoc adagium promanauit, cum aliquando quæreretur quid factu opus eſſet, reſpondit, *Irruite, irruite:* quæ vox iam inde hoſtili appropinquante phalange, pro prouerbio vſurpatur: Petentibus enim quid fieri expediat, confeſtim reſpondetur, *Adoriamur, Chairgons*, vt dicebat clarus bellator *Vimæus*. *Victoria Iuronenſis.* *Prouerbiũ.*

Is cum *Noyon* hoſtium turmis circundata eſſet, ſtationem ſuam & ſedẽ ſibi deſignatam quingentis aduerſæ partis equitibus premi & infeſtari aſpiciens, ducentorum plùs minùs militum manu ſtipatus, ijs obuiam iuit, *Magnanimitas probatur.*

eoſque gnauiter perſequutus, octuaginta captiuos ad Regem deduxit.

In obſidione Sanualaraſenſi quàm generoſè ſe geſſerit.

Is etiam aſperam obſidionem bis pertulit in vrbe *Sanualaraſenſi*, quo loco nullus anteà tormenti eiaculati ictum, aut machinas bellicas experiri conſueuit. Ille tamen intrepidè impetum perpeſſus eſt, etiam tum cum equites per murorum rupturas penetrare potuiſſent, honeſtaſque leges, & fœdera conſequutus eſt.

Amor Coluilli erga Regem ſuum.

Qui vbi in transmarina regione Gallia, tam egregia facinora perpetraſſet, Regemque noſtrum, priſtino regno alijs ſuperadditis ſceptris, ditatum & auctum accepiſſet, ouans, geſtienſque, ei inter primos *Vidrintoniæ*, iuxta Regis ipſius ſpem & votum, in occurſũ venit, paratus omne periculũ cũ Rege ſuo ſubire; qualiter anteà fecerat cum Rege Gallico extraneo; & ſuarũ rerum nequaquã parcus, Regiq; minimam omnium moleſtiam exhibens, ipſum indefeſſus ſequutus eſt, ad

ad omnia pacis, otijq́; munia, & quæcunq́ue Regi vtilia, aut iucunda eſſe potuerunt, promiſcuè comparatus: quem Rex idcirco, anteà claris fulgentem titulis, ad altiores honores euexit, & Dominum ſiue Baronem conſtituit. Is vir verè fortis eſt, quadratus, & magnanimus, & talis qualem accommodatè his verſibus deſcribit *Horatius*: *Baro factus.*

Iuſtum & tenacem propoſiti virum
Non ciuium ardor praua iubentium,
Non vultus inſtantis tyranni,
Mente quatit ſolidâ, nec auſter
Dux inquietus Adriæ,
Nec fulminantis magna manus poli,
Si fractus illabatur orbis,
Impauidum ferient ruinæ.

Nec viri ſinceritatem, conſtantiamq́; in religionis puritate retinendâ, reticendam quiſquam arbitretur; cum enim Rex Gallicus ſacrificulorum carminibus incantatus, & faſcinatus præſtigijs, inauſpicatò, & malâ aui tan-

Digitized by Google

dem ad lethiferam miſſam proceſſiſſet, eum in templi veſtibulo reliquit *Coluillus* & hæc addidit: *Hac primâ vice te deſero, Rex bellicoſiſſime: in hoc vno diſcrimine terga verto, hîc ego quem antea audacem prædicabas, attonitus hæreo, hîc tua meam vincit audacia.* Et meritò hæc ab eo dicta ſunt: nam *Achati* nequaquam conuenit *Æneam* nigra orci cubilia intrantem comitari; & in vltrices Dei manus ſeſe volentē conjicere, non fortitudo eſt, ſed temeritas, imò amentia prima.

Coluilli in religione ſinceritas.

Ille nobilis *Coluillus*, præter alios, his veterum ſimilis eſt, *Marco Sergio*, qui ſecundo ſtipendio dextram manum perdidit, ter & vicies vulneratus eſt, qui ſiniſtrâ manu ſolâ quater pugnauit, duobus equis, inſidente eo, ſuffoſſis, dextram ſibi ferream fecit, eaq́; religata præliatus eſt; *Cremonam* obſidione exemit, *Placentiam* tutatus eſt, duodena caſtra hoſtium in Gallia cepit

Comparatio 1.

Digitized by Google

cepit: & *Lucio Sexto Dentato*, qui prę- 2.
ter alias ipſius res geſtas, imperatores nouem ipſius virtute triumphantes, in triumphis comitatus eſt; & *Manlio Capitolino*, qui Capitolium ſolus à Gallis ſeruauit.

Et *Horatiorum* fratrum Romano- 3.
rum alteri conferendus eſt, qui *Horatius* vnà cum fratre, cum fratribus duobus *Curiatijs* Albanis monomachiâ congreſſus, (dum inter Romanos Albanoſq; de imperio, & limitibus agitata lis, ipſorum ſanguine dirimenda, decerneretur) proſtrato germano, vtrumq; *Curiatium* ſolus deiecit, hoſtiumq; manubijs & opimis ſpolijs ouans, ad ſuos reuerſus eſt: *Albæ*que ſubactâ pertinaciâ, ſuæ ciuitatis caput extulit, hederamq; victricem, ſibi ac patriæ vacillanti acquiſiuit.

Viue ac diu dura heros *Coluille* multis nominibus ſpectatiſſime,

Virtutis veræ cuſtos rigidusq; ſatelles.

Et has affectus mei, animiq; tuarum virtutum amantiſſimi, indices paginas hilaris accipe.

Digitized by Google

DAVID MORAVIVS
SCONÆ DOMINVS.

SEquitur D. *Dauid* Morauius, *Sconæ* Dominus, Præſidiariæ cohortis Dux, & Regis in Scotia Cõſiliarius, honeſtiſſimo quidem loco, & ſpecioſiſſima tribu *Baluerdana* (cuius hæres etiamnum viget, Baro & Eques illuſtriſſimus, vir iudicio acerrimus, & aſperrimus manu, maioribus ſimilis) oriundus eſt, ſed multo altiùs germanæ virtutis alis ſuffultus aſſurrexit; acerrimus æqui defenſor, cædiſq; ac violentiæ, & prædationis exactiſſimus vltor: ad quos fines militari manu, ac viuidæ fulmineæq; iuuentutis ac Celerum turba, à Rege donatus eſt, qua ſtipatus

Tituli.

Genus vnde

Æqui defenſor.

tus

tus vagas & palantes prædonum phalanges territat, & in regni vmbilico conſidens, apparitorum ſuorum emiſſa velitatione; omnes regni oras, tacitaſq́; cauernas quietas & pacatas efficit, & legum irriſores compeſcit.

Perthi præfectus. Præeſt etiam Territorio vetuſtiſſimæ ciuitatis Perthenſis, ubi Ius ſeueriſſimè pronunciat; vnde fit vt oppidum ſecurè & tranquillè quieſcat, & nunc opima, & diuitijs tumens euaſerit. Quod præſtitit *Thraſybulus* Athenis, & *Timoleon* Syracuſis, id ille Pertho commodauit. Idem à ſecretis Conſilijs aſſidet, fidéque intemeratâ apud Dominum nitet, vir conſtans, cordatus, quadratus, & teres, Regiq́; à teneris vnguiculis irreprehensâ fide-*Baro factus.* litate exploratus; quem idcirco Rex ex Equite in Baronum ordinem adaptauit.

Et hîc etiam oblatrare deſinant maledici, qui inuidentiæ tabifico malo, ſua coquunt ilia, ſua exedunt præcordia

dia inſulſi: vtiq; plerique ſunt qui alienis bonis, perinde ac ſuis malis mœreant, vt feſtiuiter dixit *Bion* Boryſthenites cuidam inuido ſubtriſti: Amice (inquit) vtrum mali quicquam tibi, an alteri boni aliquid contigit, quòd te dolentem video? Et hîc Sconę Domino, prædictiſq; præclaris (quorum ſplendidas virtutes Regis affluentia honorificè coronauit) hoc eſt, eorum encomijs coronidem applico. *Inuidiæ deſcriptio.*

ATque hæc de Scotis dicta ſufficient: ſequuntur Angli: quòd quiſquis es qui hæc legis, tam candidè ad te perueniat velim, quàm à me ſimpliciter factũ eſt: néue aliorſum ſcripta mea trahas, oro, quã à me deſtinata ſunt. Nulli nos neque viro neq; populo hîc derogatum imus, neque cenſores neque deſignatores ſumus, in qua theatri parte quiſque ſedeat, noſtrâ nihil intereſt: ſuum cuiq; locum integrum relinquimus, quem in-

Digitized by Google

inſtituti noſtri oratio ordinem nobis præſcripſit, eum amplectimur, eum ſequimur, ne tantillum quidem detorquentes aut amore aut odio, quorum cauſas procul habemus. Animus fuit citare nō omnes, ſed aliquot Regiæ munificentiæ teſtes: & quos priùs laudare par erat, quàm eos qui primi in famulitium Regis adſciti, primi fidem induſtriámque Regi probarent, primi mercedem laborum acceperant, primi denique teſtimonium perhibere poterant? Hac in parte ſi fortuna temporis Scotis fauerat, (credo) neque mihi, neq; illis fraudi erit, ſi illos primos ad teſtimoniū dicendum aduoco: ſecundo autem loco appellem eos qui tempore ſucceſſerunt; vbi autem ſucceſſere, (non negarim) fortaſſe omni obſeruantiæ genere officiorúmque ſedulitate adæquarunt: è quibus hîc paucos ſubiungam, imitatus aſtrologos, qui dum ſtellis deſcribunt, non omnes (hoc enim infiniti

niti eſſet laboris) ſed inſigniores radio demonſtrant; ita dum eos Regiæ liberalitati teſtimonium perhibere volo, exactam enumerationem non inſtituam, digitum tantùm quaſi intendam ad nonnullos, in quibus luculentiſſima Regiæ liberalitatis exempla elucent.

Digitized by Google

DOMINVS ROBERTVS CECILIVS, SALISBVRGI COMES.

HOrum primus eſt D. *Robertus Cecilius*, Saliſburgi Comes, magnus & prę̨cipuus Regię̨ maieſtatis apud Anglos Secretarius, Eques ex eximio ordine Periſcelidis, Regis Conſilarius, præclari illius Domini *Burghlei*, Angliæ quæſtoris ſiue Theſaurarij filius; qui defunctæ Reginæ æuo, ſũma fide & authoritate claruit: in cuius locum, ob æquanimitatem cum ſummo iudicio conſpirantem, iam tandem ſuffectus, & magnus Angliæ Theſaurarius à Rege conſtitutus eſt. *Tituli.*

Quantum igitur valeat celeberrimus

Digitized by Google

ſpeculatorem, ſed Caput aſſequuta es, Caput O quàm niueum, quàm aureum, quàm fulgidum, *Iacobum* Regum decus, regnorum columnam & ſtatumen, populi fulcrum! cuius nutu contremiſcat orbis & reficiantur ſui. Anglia, Anglia, vt Ilex bipennibus tonſa, per damna, per cædes, ab ipſo letho opes animumq́; duxit: Regina mortua, quis non putauit abſorptam & extinctam? actum erat de Anglia: at iam quàm proſperè reuiuixit? reuiuixit? immò quanto altiori culmine quaſi in procinctu conſiſtit? ex cinere exanimi quanto fortior parente proles exilijt? non Hydra ſecto corpore, aut monſtrum Colchicum amputata ceruice, fortiùs creuit quàm Anglia, poſt Reginæ exequias, repullulans & rediuiua.

Angliæ beatitudo, regnante Iacobo.

Et magno huic Heroi ex parte non parua grates habendæ; eius tempora populea cingimus corona, ei vittas & lauri baccas, ramoſq́; nectimus: quòd

N Re-

Regi tam fidus fuerit,& Britanniç toti tam ſalutarem operam nauauerit. Nam cum inculpatè luceret vt luna, obnixè optabat Solem illum oriri, & è Boreali climate prodire,à quo lumē mutuaretur; quod iam factum: nunc per vrbes Anglas fronte miti & læta equitantem vident; qui dies Angliæ primus alma riſit adorea, primuſque pulcher prædicatur, tenebris fugatis.

Amor eius erga Regem.

Nec *Salisburgenſem* ſua luſit aut fefellit ſpes: namque Rex vt magnum regni onus in eum deuoluit, ita gradatim, ad ſupremum honoris & eminentiæ cacumen ipſum ſuſtulit; qui nunc eorum quos Rex amplificauit, vnà cum alijs paucis choreas ducit, prudentię & acuminis Archetypus rarus. Neque mirum ſi ſapiens ſit, cùm ſapientię Parentes ad vnguem teneat, ad quorum præcepta & dogmata tanquam ad normam,ſuas actiones adaptat;Ea enim conſtat ſcientia & exercitatione, eamque *Aphranius* Poeta vſus

Exaltatio.

Prudentia ex vſu & memoria.

vſus memoriæq́; filiam nuncupat:

Vſus (ait) *me genuit*, *mater me peperit*
Memoria.

His ille præpollet, ideo ſapientiſſimus ſit neceſſe eſt; etenim quid valeat vſus ſcitè docuit *Seneca* dicens, *Non poteſt pugil multos ſpiritus ad certamen afferre qui nunquam ſugillatus eſt.* Ergo natura, cum vſu & exercitatione cohærente, quid fiet? quàm erit ei omnibus numeris completa & abſoluta prudentia in quo iſta concinunt!

Sed animi moderationem in eodem illuſtriſſimo Comite non poſſum non eloqui, multarum virtutum condimentum, qua tanto iure commendatur, vt moribus tanto ſeſe ſubmiſſiorem ac moderatiorem præbeat, quanto opibus, fortunis ac dignitate maior ampliorq́; conſpicitur. *Animi moderatio.*

Hac virtute *L. Valerum Publicolam* imitatur, qui cum ædes haberet in *Velia* munitiſſimo loco ſitas, populo affectatę ab ipſo tyrannidis ſuſpicio ob-

Regi tam fidus fuerit,& Britanniç toti tam ſalutarem operam nauauerit. Nam cum inculpatè luceret vt luna, obnixè optabat Solem illum oriri, & è Boreali climate prodire,à quo lumẽ mutuaretur; quod iam factum: nunc per vrbes Anglas fronte miti & læta equitantem vident; qui dies Angliæ primus alma riſit adorea, primuſque pulcher prædicatur, tenebris fugatis.

Amor eius erga Regem.

Nec *Salisburgenſem* ſua luſit aut fefellit ſpes: namque Rex vt magnum regni onus in eum deuoluit, ita gradatim, ad ſupremum honoris & eminentiæ cacumen ipſum ſuſtulit; qui nunc eorum quos Rex amplificauit, vnà cum alijs paucis choreas ducit, prudentię & acuminis Archetypus rarus. Neque mirum ſi ſapiens ſit, cùm ſapientię Parentes ad vnguem teneat, ad quorum præcepta & dogmata tanquam ad normam,ſuas actiones adaptat;Ea enim conſtat ſcientia & exercitatione, eamque *Aphranius* Poeta vſus

Exaltatio.

Prudentia ex vſu & memoria.

vſus memoriæq́; filiam nuncupat:
Vſus (ait) *me genuit, mater me peperit Memoria.*

His ille præpollet, ideo ſapientiſſimus ſit neceſſe eſt; etenim quid valeat vſus ſcitè docuit *Seneca* dicens, *Non poteſt pugil multos ſpiritus ad certamen afferre qui nunquam ſugillatus eſt.* Ergo natura, cum vſu & exercitatione cohærente, quid fiet? quàm erit ei omnibus numeris completa & abſoluta prudentia in quo iſta concinunt!

Sed animi moderationem in eodem illuſtriſſimo Comite non poſſum non eloqui, multarum virtutum condimentum, qua tanto iure commendatur, vt moribus tanto ſeſe ſubmiſſiorem ac moderatiorem præbeat, quanto opibus, fortunis ac dignitate maior ampliorq́; conſpicitur. *Animi moderatio.*

Hac virtute *L. Valerum Publicolam* imitatur, qui cum ædes haberet in *Velia* munitiſſimo loco ſitas, populo affectatę ab ipſo tyrannidis ſuſpicio ob-

orta eſt: quo cognito, immiſit qui domum diruerent; ſecures etiam faſcibus ademit, eoſq; in populi concione depoſuit: hinc *Publicola* dictus, atque altior illi domus ex ærarij publici impenſis inſtaurata fuit. O te *Cecili Publicolam* alterum! quem Regiæ magnificentiæ, & boni publici, multo efficaciùs quàm tuarum rerum cura premit; dummodo Regi bene ſit, ac ſuis, tecum malè agi non poſſe, fixum, ratúmque tenes: te *Publicolam* iam anteà ſæpè comperit, & nunc indies experitur Anglia, & norunt exteri.

Alter Publicola.

Et vt toto mentis molimine rationes deputauit *Salisburgenſis*, quo Regi regni Anglici fores recluderet (quas nonnulli improbi furioſa procacitate vt peſſulo, obſtruere intendebant,) ſic maxima eum cupido nunc excruciat, vt eum extra hoſtilis teli iactum collocatum cernat, vt ab Auerni titionibus tutum & ſecurum ſciat: quàm attentè cauet ne regnorum euerſo-

Cura eius pro Rege in Angliæ regno confirmando.

Pro ſalute Reg.s,

uerſores, & flabelliones diſſidij, ei detrimentum afferant: vt Conſul *Cicero*, *Cæſari* ſeſe ſatis cùm fortunæ & gloriæ, tum ſibi vixiſſe dictitanti, reſpondit: *Non poſſum vocem illam non iniquo animo audire; te hoſtes inuadunt per-multi: at nos non in excubijs tantùm agemus, vt ſaluus ſis, ſed vbi facto opus fuerit, laterum noſtrorum obiectus pollicemur:* Ita *Cecilius*, Regis ſpiritum, & diadema, ſuis omnibus chariora ducit, Regi quàm ſibi ardentiùs conſultum velit, vt illæſus permaneat. Talis erat, dum auram carperet famoſiſſima *Elizabetha*, talis perſiſtit erga ſereniſſimum *Iacobum* in eius thronum ſuffectum.

Regi ſuo ſemper fidus

Sed quo pietatem viri ſcelere taceam, laudis omnis apicem, baſinq; & ſtatumen honoris: qua *Obadiæ*, & *Ebedmelecho*, ſanctiſſimis duorum Regum ſatrapis, conferendus eſt; cùm primæ ac Cardinalis virtutis tanta edidit documenta, eáque cunctis nota,

Eius pietas.

orta eſt: quo cognito, immiſit qui domum diruerent; ſecures etiam faſcibus ademit, eoſq; in populi concione depoſuit: hinc *Publicola* dictus, atque altior illi domus ex ærarij publici impenſis inſtaurata fuit. O te *Cecili Publicolam* alterum! quem Regiæ magnificentiæ, & boni publici, multo efficaciùs quàm tuarum rerum cura premit; dummodo Regi bene ſit, ac ſuis, tecum malè agi non poſſe, fixum, ratúmque tenes: te *Publicolam* iam anteà ſæpè comperit, & nunc indies experitur Anglia, & norunt exteri.

Alter Publicola.

Et vt toto mentis molimine rationes deputauit *Salisburgenſis*, quo Regi regni Anglici fores recluderet (quas nonnulli improbi furioſa procacitate vt peſſulo, obſtruere intendebant,) ſic maxima eum cupido nunc excruciat, vt eum extra hoſtilis teli iactum collocatum cernat, vt ab Auerni titionibus tutum & ſecurum ſciat: quàm attentè cauet ne regnorum e-

Cura eius pro Rege in Angliæ regno confirmando.

Pro ſalute Regis,

uerſo-

uerſores, & flabelliones diſſidij, ei detrimentum afferant: vt Conſul *Cicero*, *Cæſari* ſeſe ſatis cùm fortunæ & gloriæ, tum ſibi vixiſſe dictitanti, reſpondit: *Non poſſum vocem illam non iniquo animo audire; te hoſtes inuadunt per-multi: at nos non in excubijs tantùm agemus, vt ſaluus ſis, ſed vbi facto opus fuerit, laterum noſtrorum obiectus pollicemur:* Ita *Cecilius*, Regis ſpiritum, & diadema, ſuis omnibus chariora ducit, Regi quàm ſibi ardentiùs conſultum velit, vt illæſus permaneat. Talis erat, dum auram carperet famoſiſſima *Elizabetha*, talis perſiſtit erga ſereniſſimum *Iacobum* in eius thronum ſuffectum. *Regi ſuo ſemper fidus*

Sed quo pietatem viri ſcelere taceam, laudis omnis apicem, baſinq; & ſtatumen honoris: qua *Obadiæ*, & *Ebedmelecho*, ſanctiſſimis duorum Regum ſatrapis, conferendus eſt; cùm primæ ac Cardinalis virtutis tanta edidit documenta, eáque cunctis nota, *Eius pietas.*

vt ea ſermonis compendio complecti arduum foret.

His artibus creſce, his ad dignitatis faſtigium, conſcende gradibus *Cecili*, liber à lapſu, ſecurus à metu, qui hanc amuſſim & vitę normam ſequaris; neque aculeata crabronum vis, deſidioſi & clandeſtini fucorum morſus, te offendere poſſunt, quem Deus in clientelam ſuſcepit, qui in actionum tuarum frontiſpicio, & exitu tibi à dextris aderit, & (dummodo tali pergas pede) inuigilabit iugiter.

D.

Digitized by Google

D. HENRICVS HOVARTVS, NORTHAMPTONIÆ COMES.

HVic ſuccedit Dominus *Henricus Houartus*, Baro de Marnhill, Northamptoniæ Comes, *Tituli.* priuati ſigilli Cuſtos, Coneſtabulis caſtri Douorenſis, & quinq; portuum Limenarcha (qui ſemper aliquis eſt ex proceribus fidei ſpectatiſſimæ) Periſcelidis Eques, & regni Conſiliarius.

Vt te etiam ex relatis, & auditu diligo *Northāptoni*! vt in te animus meus feruet, & exæſtuat! quàm tua te doctrina multiplex, mentis vigor, & cōſtantia extollunt? quàm timidè cenſuram tuam in his meis nugis dijudican-

dis ſeueriorem deprecor? quàm auidè percupio mitiorem ſtringi, non aſpe-ram, aut rigoris plenam vibrari? Huic lingua *Tullij*, mens *Platonis*, grauitas *Catonis* Cenſorij, manus *Torquati*, *Horatij*, *Horatiorum*q; fratrũ fortitudo, & *Camilli* prudentia conceſſa eſt. Sed te, illuſtriſſime Comes, per tranſennam & obiter attingere quàm foret turpe, quàm infami labe notandum? At dũ lectorem tuarum laudum cantico mulcere cupio, mihi inprimis venia petenda eſt, quòd tum facultatum mearum inopia, tum rerum abs te geſtarum vberrima & largiflua copia, multa ſupprimere compellant, quę fidibus committi Æolicis, lyræ, & blandè garrulis chordis ſociari merentur, & ad exteros deriuari. Qui cum ex magnis & imperioſis maioribus oriũdus ſis, eorum laudabiles actiones tam exactè, & propè imitatus es, eorumq; greſſibus tam tenaciter inſiſtis, vt ſicut in politicis negotijs noſtri tẽporis celebratiſſi-

Virtutes in illo conglobatæ.

Norfolciæ Ducis frater.

lebratiſſimos, ita rerum omnifaria ſcientia, ac diſciplinarum liberalium peritia, vniuerſos Europæ ambitu cõcluſos Regum conſultores, & nobiles adæqueris. Neque ſolùm mentem tuam apud te priuatim & ſeorſim ijs ſtudijs oblectaſti, nec meditationibus tanquam animæ pabulo teipſum pauiſti, ſed & ſophiæ, & politiæ concepta, & retenta dogmata tam ſecundo greſſu ex cordis tui ſcaturigine in vſum publicum emanarunt; & ipſorum effecta, & fructus maximi momenti fuiſſe, ad Angliæ Serenitatem propugnandam, experientia longa didicerit. *Cura pro repub.*

Tu *Mariam* sereniſſimam Scotorum Reginam, indubitatam regni Anglicani poſt *Elizabetham* hęredem incorruptam, vtriuſq; roſæ tam albæ quàm rubicundæ propaginem, & totius orbis ornamentum, poſtquàm ex ſuo regno ordinum diſcordia, & temporum iniquitate exturbata, & in

An-

Angliam fatali quadam tempeſtate delata eſſet: non modò literis, vt virum bonum & generoſum decebat, conſolatus es, ſed conſilijs etiã recreaYris: & totis viribus in hoc incubueris, vt tantæ maieſtatis ſurculum, tantæ bonitatis ſpecimen, tantæ, tamq; illuſtris ſobolis parentem, ab imminente procella, & æmula virtutis inuidia vindicares.

Northamptony cura pro Maria Scotorum Regina.

Suadebas illi etiam ſæpenumerò vt ad minuendas erga illam Reginæ *Elizabethæ* ſuſpiciones, totam conuerteret & nauaret operam; quòd tibi ex diuturno rerum vſu conſtaret, lectiſſimam illam Principem non tam naturæ ſuæ acerbitate aliqua, quàm crebris maleuolorũ accuſationibus, & ruműſculis inflammatam, vt ſibi ab afflicta Principe, & ſanguinis propinquitate, & infinitis neceſſitudinum aſtricta vnculis, tanquam ab hoſte capitali præcaueret.

Nihil tibi viſum eſt & Reginæ, &

vtri-

vtriq; regno ſalutarius, vt ſæpe monuiſti, quàm vt *Maria* apud Anglos arctę mancipata cuſtodiæ, Anglorum etiam voluntates atq; ſtudia totis ambiret viribus; nec tantopere tardiuſculis externorum promiſſis, & incitamentis niteretur, vt quam domi penè manibus tenebat ſpem, inconſultò diffluere aut elabi pateretur: & ſciebas & ſuadebas fatalem fore *Mariæ*, diu cum Fortunæ fluctibus & procellis colluctanti, eorum omnium ſine diſcrimine beneuolentiam, qui ſpem longè prope mortem demonſtrabant, & *Elizabethæ*, in cuius poteſtate tenebatur, ruinam & interitũ, non modò verborum contumelijs, ſed & tormentorum etiam tonitru minitabantur. *Salutare conſilium.*

Præuidebas ſapienter quàm difficile eſſet Reginæ tantis ornatæ dotibus, tam multorum expectatæ votis, maieſtate munitæ, innocẽtiâ ſecuræ, & ab ipſo ortu in ſummis enutritæ delicijs, ſuperiorum ſupercilia, inferiorum

riorum maledicta, & Fortunæ ludibria tam patienter ferre, vt nihil illi vel inuitæ, ne etiam dormienti, caſu aliquo excideret, quod vitæ tantis circumſcriptæ difficultatibus periculum moliretur; ideóque frequentiſſimè per literas, per tabelliones, per externos etiam, quibus vt illam aliquando inuiſerent data eſt venia, ante oculos ponebas infinita Regum & Reginarum exempla, qui pari afflictæ tempeſtate, incredibili mentis conſtantia, in ſumma rerum & auxiliorum deſperatione, ad meliora ſe reſeruaſſent tempora: hac enim cautione, iudicio, & tẽperantia, multo etiam faciliorem præſtantiſſimo illius filio ad capeſſendas totius inſulæ Britanniæ habenas, fore præuidebas aditum, ſi matris ſapientia & patientia muniretur; vana enim ſolet eſſe ſemper, & inutilis ſine viribus, ira.

Prouida circumſpectio.

Non minùs verè quàm frequenter illi in animum inſtillabas, quàm perniti-

nitioſum & ſaluti & expectationi ſuæ illud hominum genus futurum eſſet, quibus parum videbatur tantæ principis ſpe niti, fortuna recreari, & iuuari beneuolentia: niſi temerè etiam, improuidè, ingratè, ad promouenda priuatæ ambitionis curricula, ad acceleranda quieſcentis fortunę adiumenta, ad turbanda ſtatus pacati gubernacula, Reginæ iam nimis periclitantis vitam, & fortunam incertis rerum ſucceſſibus exponerent, & in ipſam deglutientis miſeriæ voraginem deturbarent, & omnino non eſſe mallent, quã voto non potiri. Multis enim adhuc ſuperſtitibus certum eſt, & exploratum, quàm tempeſtiuè, quàm officioſè, quanto cum periculo maieſtati ſuæ, ſex ante diem fatalem menſibus, præſignificaueris, quantũ illi periculi, niſi ſedulò caueret, crearetur: quòd inſigni cuidam viro inter pocula vaticinium quoddam excidiſſet, breui venturum diem, quo *Maria* Scotorum Re-

Debita præmonitio, ſi dijs ita viſum fuiſſet.

Reginæ ſectatores & miniſtros pœniteret, quòd baculo nixi eſſent arundineo,& ſpem tam vanã, infructuoſam, & inutilem concepiſſent animo, aut in arena conſeuiſſent.

Northamptonij conſtãtia & magnanimitas.

Te nulli terrores,nulli tortores,nullæ minæ, nullæ blanditiæ ab inſito erga hanc Reginam tam bonam, tam modeſtam,tam inocentem,ſtudio absterrere potuerant. Primò per octo menſes, deinde per decem, tertiò per tredecim menſes, arctiſſimo cubili incluſus, negato etiam alicuius famuli tui proprij obſequio, aut amici congreſſu: non quòd quicquam in illius gratiam contra præſentem rerum ſtatum aliquando machinatus ſis, aut illorum alicui,qui præmaturis, & periculoſis (vt ingenuè fatear & liberè loquar) conatibus,aut opem, aut conſilium largitus ſis: ſed quòd Reginam lectiſſimam ex ipſis Tartari ereptam faucibus, ad ea tempora reſeruari cuperes, quæ longam miſeriam meliore

Pro Reginæ Mariæ ter incarceratus.

for-

Digitized by Google

fortuna compenſarent.

Sperabant illi tuæ virtutis æmuli, dignitatis aduerſarij, & calamitatis architecti, te tandem carceris, & calamitatis pertæſum, ab afflicta fortuna ad florentiorem conuolaturum: ſed tantum abfuit vt in hũc impingeres ſcopulum, vt conſeruandi ſtudium, perſeuerandi conſtantia coronâris, nec priùs ab officiorum viciſſitudine deſiſteres, quàm ſtamen illi mors atra interſecuiſſet. Huis conſtantiæ memor Serẽiſſima Regina, funeſto illo crepuſculo, quo mortem imminentem expectabat, annulum tibi miſit per *Ioannam Kennedam* fideliſſimam ſibi famulam, tanquam firmum voluntatis ſuæ ſignum, & fidelitatis tuæ teſtimonium: ſummo enixa deſiderio, vt fidẽ tuam integram, induſtriam & conſtãtiam in *Iacobum* filium conuerteres: hoc ſibi gratulata, quòd tam raræ indolis, tam magnæ ſpei, tam excelſæ fortunæ Principem, & ſtirpis ſuæ ſurculum,

Eius perſeuerantia.

Mariæ amor erga filium Iacobum.

culum,

culum,& regnorum hæredem, & miniſtrorum remuneratorem eſſet in orbe relictura.

Quàm ingenuè, quàm fideliter, quàm intrepidè à morte matris, erga Regem filium hæc omnia officia præſtiteris, Regi ipſi, qui incorruptiſſimus dignitatis iudex eſt, iudicandum relinquo: ſummæ enim tibi curæ fuit labore indefatigabili, dubitantibus argumenta, confirmatis ſubſidia, nutantibus adminicula ſubminiſtrare. Tibi *Northamptoni*, Rex obnixè cordi fuit, tuis inſitus & infixus affectibus; tu iuris illius, priuſquàm illud adeptus eſſet, aſſertor conſtans, poſtquã illud adeptus eſt, defenſor indefatigabilis. Ne quiſquam ſe illi opponeret, regnante *Elizabetha*, cauiſti: ne quiſquã illi nunc noceat, magis caues. Perge ergo quo cœpiſti pede, & enitere, vt multi te in hoc conatu comitentur, vt Rex meretur, & ego cupio. Rex tibi rerum rependet, ego gratiarum ſemper

Northamptonij cura pro Rege.

per

Digitized by Google

per rependā ſalaria: & inter has Siculas guerras, hanc tibi inciſo marmore, & Apellæis digno tabulis, & aſſigno, & ſtatuo ſtationem; qui non me gregrarium & vnum ex multis, ſed & noſtrates omnes arctiſſimis amoris nexibus, & ligamentis obſtrinxeris.

O D.

Digitized by Google

Digitized by Google

D. CAROLVS HOVARTVS
Notinghamiæ Comes.

HOs ſequitur D. *Carolus Houartus*, Notinghamię Comes, grandis & excelſus Angliæ Thalaſſiarcha, & Thalaſſiarchæ proles, in Periſcelidis flammei nitoris ordine per 33. annos miles, Senatorum Secreti conſilij vetuſtiſſimus, ex magnanimi Ducis Northfolcienſis radice nepos. *Tituli.*

Prudentia cum virtute militari in eo certant, & digladiantur vtra primas obtineat, vtra eum ſibi vt proprium alumnum aſciſcat & vendicet, vtrum *Martis* aut *Palladis* ſoboles & ſatelles habeatur: ego eam litem intricatiſſimam eſſe non diffiteor, quando vtrâque ita polleat, vt prorſus incer- *Prudentia & Magnanimitas.*

tum ſit, cui maiora debeat, cui magis debeatur: vt vt ſit; vtriuſq; laude probatiſſimis regũ ſatrapis cõferendus eſt.

Martis rudimenta decimo tertio ætatis anno eſt amplexus

Hic in primulo æui limine, decimo tertio ætatis anno, *Waluaſorem* Carnuti, clarum bellatorem Pedemontanum, vſque ad glorioſam iſtam Baronis Tremeſij contra Marchionem de Gueſto victoriam indefeſſè ſequutus eſt. Hic aſperam obſidionem pertulit in vrbe Dorileo, cum ducis Sabaudiȩ (pro imperatore *Carolo*) turmis circundata eſſet: quam prædictus Carnuti *Waluaſor* magnanimiter tuebatur, vrbemq; obſidione exemit. Hic Metis fuit dum per Imperatorem *Carolum* obſideretur, quam quidem Guiziæ Dux pro Rege ſuo acerrimè defendebat. Hic expugnationi Hagenoiæ, Iuoiæ, & Damuillerij interfuit. Qui cum pro Gallorum Rege tam egregia facinora perpetraſſet, ad Imperatoris bella inuiſenda animum induxit, vbi in Auguſtæ Vermanduorum

Quas pertulit obſidiones.

Prima in vrbe Dorileo.

Secunda Metis,

Expugnationes in Gallia.

Imperatorẽ ſequitur.

rum conflictu ſe generoſiſſimè geſſit, Taurinum etiam & Hedingam oppida mœnibus cincta expugnauit.

Tandem in Angliam iuxta ipſius Reginæ ſpem, ac votum reuerſus, paratus omne periculum pro patria cum Regina ſua ſubire; qualiter anteà cum extraneis fecerat regibus, apud quos rei bellicæ encomijs, & trophæis, Reginæ, Patriæq; ampliorem laudem fuerit promeritus. Igitur illum Regina *Elizabetha*, 16. ſui regni anno, honorabili Periſcelidis dignitate inſigniuit. Hinc anno Domini 1584. regniq́ue *Elizabethæ* 26. magnus Angliæ Camerarius, & vnus Dominorũ ſecreti conſilij fuit deſignatus, annóq; 1585. grandis & excelſus Angliȩ Thalaſſiarcha conſtitutus. Hic octo diuerſis vicibus magnus Anglici parliamẽti fuit Seneſcallus, quem etiam locum ſuperaddito Conſtabularij officio, 1602. pro coronatione *Iacobi* magnæ Britanniæ Regis tenebat.

In Angliam reuertitur.

Periſcelidis Eques factus eſt.

Angliæ Camerarius, & ibidem Conſiliarius.

Angliæ Thalaſſiarcha.

Angliæ Seneſcallus & Conſtabularius.

Hic carinis Anglicanis præfuit cũ Hiſpani tantum apparatum, tam immanes marinas & nauales copias in noſtræ Britanniæ ruinam inſtauraſſent, anno 1588. quarum rumore non detecta modò fuerunt æquoris funda, & quaſi abſorpti vortices abyſſi, ſed & ipſe *Tridentiger*, *Æolus*, *Nereus*, *Thetis*, *Ægeon*, & *Triton* contremuerunt, putabantq́; futurum, vt *Heſperiæ* Rex, orbis terror, mox in priſtinis ſuis aulis vt præſidem ſe iactaret: Sed Rex ille, alter *Xerxes*, qui nuper volebat eſſe Britanniæ terror, mox ſannis, ſuſurris, & cachinnis eius expoſitus fuit: *Notinghamius* enim mollem & eneruem claſſem ludificauit, ac proruit iniurioſo pede, & in puteũm quem nobis parabat, præcipitem conturbauit; noſtráque littora naufragorum ſpolijs & cadaueribus referta, & populi præda & manubijs ſatiati fuerunt.

Hiſpanorũ claſſem 88. *conturbauit*

Hic altera vice victrici Anglorum claſſi, in Iberos turbinem, & turbas

mo-

molienti, anno 1596. præpoſitus fuit, cum in Gades vela mouerent; quando gentem quæ nauticæ artis magiſtra & parens creditur, ſuis nauibus profligauit, & progeniem maris populum, quem horrent vndæ adeóque *Neptunus* ipſe, in ſuo elemento vicit. Nec 58. regias Hiſpanorum naues, & 19. triremes in ſui pelagi profundos gurgites, & feruida vada detruſit; aſt etiam vno, eodemq; die oppidum ipſum mœnibus cinctum, *Eſſexio* Comite concomitante, expugnauit. *Gades expugnauit.*

Hic multas legationes in tranſmarinis regionibus tanta cum laude obijt, tamque fœliciter renunciauit, vt poſteà in Patriam redux, rerum bene geſtarum omnium conſenſu mercedes acceperit: quarum ipſe rarum & memorabile documentum edidit, 1550. in legatione illa ad *Henricum* ſecundum, Gallorum Regem, *Mariam* Scotorum Reginam, & *Franciſcum Delphinum*, eius maritum delata. Nec *Notinghamij legationes.* *Legatio in Galliam.*

Legatio in Germaniam inferiorem prima. non in legatione illa ad inferioris Germaniæ Senatum, & Comitem *Mauritium*, 1585. pro ipſorum cum Comite Leiceſtriæ, Reginæ *Elizabethæ* apud ipſos locum-tenenti, reconciliatione; qua proſperè defunctus eſt. Eodemq; *Secunda.* anno in eandem Germaniam relegatus, vt *Sleucem* obſidione eximeret; quæ biduo ante eius aduentum, honeſtas leges & fœdera conſecuta eſt. *Tertia.* Hic cum Comite *Leiceſtriæ* & D. *Hunſdeneo* collegatus, miſſus eſt ad *Franciſcum* Andegauenſem Ducem in inferiori Germania cõfirmandum: quo tempore, vt Thalaſſiarcham decebat, Ducem Regis Chriſtianiſſimi fratrem in eadem cum ipſo naui tranſportauit.

Imperatorem & eius filiam in Hiſpaniam deduxit. Hic imperatoris filiam, *Philippi* 2. Hiſpaniarum Regis matrem, ſeptemdecim Reginæ *Elizabethæ* nauibus concomitatus, in Hiſpaniam deduxit. Hic cum patre ſuo, Angliæ etiam Thalaſſiarcha, tranſmeauit, cum *Carolum*

Digitized by Google

lum imperatorem in Hiſpaniam ſoſpitem transferret. Tandem 1605. illi impoſitũ vt pacẽ inter *Iacobum* mag. Brit.&c.& *Philippum* 2.Hiſpaniæ &c. Reges concluderet,Heſperiæq; Regẽ ſacroſancto iuramento ad pacis munia deuinciret : quam ille legationem (quatuordecim nauibus *Coronã* vſq; & inde *Waliodeletum* regiam ſedem, glorioſa & frequenti ſeptingentorum amicorum caterua ſtipatus) obijt, vt cunctis fuerit admirationi; qua etiam quàm proſperè defunctus ſit, nunc exitus rerum, euentúſque declarat.

Legationes in Hiſpaniam.

Hic quinque millibus equitum,ad Northumbriæ & Weſtmorlandiæ rebellionem & inſolentiam reprimendam,præfuit.

Northumbriam & Weſtmorlandiam repreſſit.

Hic tandem,vt ſe Scotici ſanguinis nunc, & olim amantiſſimum probaret, Hymenæo felici & neceſſitudine non pœnitenda, noſtris agglutinatus eſt; nobiliſſimi enim Comitis Morauię Scoti,ſororem *Margaretam*(Regii ſan-

Vxorem ducit nobiliſſimam.

ſanguinis ſurculum) vxorem duxit; quæ ſobolem peperit marito ſuo iucundiſſimam : filius enim tanquam diuini fauoris pignus, & teſſera, ipſis datus eſt; quibus vt ſobolem ſimilem adjiciat, & multiplicet, & datam conſeruet Deus, obnixè rogamus.

Ex prædictis omnibus hoc nactus eſt, vt *Caſtori* & *Polluci*, vt *Iaſoni* & *Argonautis*, qui aureum vellus ex Colchide rapuerunt, vt *Americo veſpuſio*, & *Columbo* Florentino, in vnum catalogum inſerendus ſit; & niſi exploſæ eſſent fabulæ, & exoluiſſent figmẽta, ad polos tranſuehendus & adnumerandus ſtellis.

Digitized by Google

D. THOMAS HOVARTVS, SVFFOLCIÆ COMES.

SVccedit D. *Thomas Houartus*, Suffolciæ Comes, magnus Regis Camerarius, ingentis illius Norfolciæ ducis nepos, ex eodem Periſcelidis collegio Miles.

Hunc excipit Suffolciencis heros, vir omnifaria mentis culturâ, temperantiâ, & inconcuſſa ſtabilitate; æquè ac generis claritate notus ac diuulgatus: cuius cor iam pridem a multis magnorum orbium reuolutionibus Regem noſtrum Angliæ ſuperbos faſces capeſcentem videre geſtiebat, eum popoſcit votis, anhelans; eum ſignabat oculis, in eum lumina defi-

Digitized by Google

xit;eo nunc tandem potitus, tum ſe, tum Angliam (in qua vt ſpecioſiſſimus Patricius fulget) optati compotem, & ſub-cœleſti beatitudine donatam arbitratur. Quod nunc in actum prodijt, id multo antè futurum linceis radijs præſagiebat: ideo Solem orientem gnauiter adorabat, ita tamen, vt occidentẽ debita ſubmiſſione & obſequentia proſequeretur. Regem venturum anxiè expectabat, vt ſcilicet ſuo, id eſt tempore à Deo præfixo, & præſtituto adueniret: & in auguſtiſſimam Reginam tum temporis lora tenentem, dum aura veſceretur, prorſus inculpatè, & ſine noxa aut præuaricatione ſe geſſit; tum peractorum memoria tum præſentium officiorum ſolida & tenaci continuatione in ſummis delijs habendus, & vtroq́ue reſpectu *Attilio Regulo*, *Popilio*, *Themiſtocli* & alijs eius generis componendus.

Et quanta eùm *Cupido* inceſſerat

vt

vt ſine ſignis, & ſine rauco buccinæ murmurantis clangore, Regem in ſua Palatia, ſuaſq́; aureas & auratas cameras introductum videret; tanta eum nunc occupat, vt eum ab improborum machinationibus ſoſpitē ſciat: quàm attentè cauet, & proſpicit, ne regnorum euerſores, & flabelliones calamitatum, ei nocere poſſint? Regi quàm ſibi ardentiùs conſultum velit, vt illæſus permaneat. Tu O ætheris Rector, Arbiter mundi, faxis vt fiat. Nullas ſibi turbas conflari poſſe putat, ſi Regem extra diſcriminis aleam ſtare percipiat, quem magis aſſidua ſollicitudine concipit, quàm propriū cor. Neque ingrato Domino operam collocauit: namque Rex ipſe, Regum flos, ei non indigna virtutibus ſuis retulit, & impertitus eſt; vtpotè qui vt ad iuuandos reliquos mortales, ita ad ornandos inclytos viros natus eſt.

Idem laudatiſſimus Comes, Notinghamij collega & ſocius fuit, in gemino

mino illo nauali bello, contra Hiſpanos, quando Iberiæ decus occidit, & *Suffolcij* lacertis deiectum corruit: de quibus prælijs paulò infrà dicetur. Et hoc ſtratagemate eum priorem ſtatuò *Q. Luctatio Catulo* Romano, qui primo bello Punico, trecentis nauibus aduerſus Pœnos carbaſa mouit, ſexcentaſq; eorum naues apud Ægathes inſulas, inter Siciliam & Affricam depreſſit: ac pacem petentibus hac conditione annuit, vt Trinacria, Sardinia & cæteris inſulis inter Italiam Affricamq; decederēt, Hiſpania citra Iberum fluuium abſtinerent: Taliter rem perfecit *Suffolcius* contra Hiſpanos.

Tecum (O Suffolci) *honor, & laudes, &*
Læto gloria vultu,
Et decus, & niueis victoria concolor alis
Tibi celſo ſtant colle penates:
Tibi virtus repulſæ neſcia ſordidæ,
Intaminatis fulget honoribus,
Nec ſumit aut ponit ſecures
Arbitrio

Arbitrio popularis auræ.
Tibi virtus, quæ
Diuitijs animoſa ſuis, immotaq́; cunctis
Caſibus,
Fortunæ ſecura nitet, nec faſcibus vllis
Erigitur, plauſuue petit clareſcere vulgi.

Et talis eſt honoratiſſimus Comes *Suffolcius* pater, nec patri diſſimilis filius natu maximus, opum virtutumq́; paternarum hæres, Dominus *Houartus*, Dominus *Waldunus*, cordatiſſimus & præſtantiſſimus iuuenis, alius *Neoptolemus*, aut *Deiphobus*: de duius magnanimitate, agilitate & acumine, alijſq́ue exterioris & interioris hominis ornamentis verba facerem, ni opportunitatis lociq́; huic libello deſtinati, ſpatia non tranſilienda prohiberent.

D. GVILIELMVS HERBERTVS, PENBROCHIÆ COMES.

SEd quo ego vos piaculo ſileam, Tergeminis honoribus cumulatos fratres? Angliæ patricios, & regni lumina, D. *Guilielmum Herbertum*, Penbrochium Comitem, ſplendidiſſimi ordinis Periſcelidis, ſiue Garterij Equitem, & Dominum *Philippum Herbertum*, Montis-gomerici Comitem, Periſcelidis etiam Equitem:

—Non ego vos meis Horat.
Chartis inornatos ſileri,
Totue bonos patiar nitores
Impunè, Clari, carpere liuidas
Obliuiones.

Quorum primogenitus ille *Penbro-*

cius, ſpectatiſſimus heros, fulgore ſortis plurimùm, at meritis multo altiùs attollitur: & vt annos virtutibus, ſic genus, & altos clariſſimi ſtemmatis titulos, morum nobilitate anteuenit, Maiorumque, & honoratiſſimæ familiæ laudes paribus ornamentis conſpicuus, adæquat. In quo ſpectabiles animi flores, cum corporis dotibus, vultuſq; venuſtate, & maieſtate decertant, mentiſq; ſingularis vigor, & maſcula vis, cum membrorum pulchritudine conſpirans, ipſum incredibili more commendant; vnde ambigua lis exoritur, vtrum Militiæ, an Togæ artibus plus valeat. Nec mirum ſi talis ipſe ſiet, quippe qui ex tam inclyta, & valida ſtirpe procreatus ſit, ex qua degenerem fœtum produci, quis temerè putauerit? neque enim

Penbrochÿ Comitis virtutes in genere.

——Imbellem feroces
Progenerant Aquilæ Columbam.

Enimuerò, ipſius maiores (quibus blandus, & ſecundus rerum euentus

ſemper

ſemper affulſit) non niſi per virtutis adyta, ad fortunæ delubrum proceſſerunt, (vt quondam factitabant Romani) ac per intermedios laborum & ſtrenuè geſtorum gradus, ad ſublime dignitatis culmen conſcenderunt.

Quare, cum illuſtriſſimæ tribus caput ſit, & lumen, & tantis prognatus auis, atauiſque; eius proſapiam, & inſignes a maioribus deriuatas prærogatiuas, primùm breuibus aperiemus, poſteà ad ipſius ornamenta, & lucidos honores venturi. Cæterùm, profundam patrum ſuorum ſeriem à primordijs enarrare, tum arduum foret, tum prolixum, & præſentis operis inſtituto minimè conſentaneum. Quippe, *Henricus* filius *Herberti*, cuius in hac Genealogia prima mentio occurrit, magnus *Henrici* primi, Angliæ Regis, Camerarius, & conſultor inculpatus, multis annorum centurijs, & reuolutionibus, Domini *Guilielmi Herberti*, primi Penbrochiæ Co-

mitis, ætatem antegreſſus eſt: cui *Henrico*, præſtantes heroes decem, Barones, & Equites præclari, ordine ſucceſſerunt, vſq; ad prædictum Dominum *Guilielmum*, primum ex iſta ſtirpe Comitem creatum; itaque eorum nec obſcura, nec reticenda nomina, quanquam luce cum primis digna, compendioſæ tamen tractationis ſtudio, omittemus, ad Comitatus initia tranſitionem facturi.

Comitis Penbrochij proſapia.

Ergo celeberrimus ille Dominus *Guilielmus*, Penbrochiæ primus ob egregia facinora, conſtitutus Comes, Cheſtouæq;& Goueræ Dominus, ex ordine Periſcelidis Miles, vnà cum D. *Richardo* fratre, equite aurato, Bambariæ fortiter dimicans, occubuit, *Eduardi* quarti, Anglię Regis, anno decimo. Hunc ſequutus eſt Dominus *Guilielmus Herbertus*, ſuperioris cognominis, Huntingtoniæ inſignitus Comes, eiuſdem *Eduardi* quarti anno decimoſeptimo: cuius vnica filia,

&

& hæres *Elizabetha*, *Carolo* Vorceſterio, Somerſetiæ Comiti nupſit.

His iterum ſucceſſit alius Dominus, *Guilielmus Herbertus*, Pēbrochiæ Comes, & Cardiffiæ Dominus deſignatus, anno 5. *Eduardi* Sexti: eratq́ue ordinis Garteriorum Eques, & familiæ Regis diſpenſator, procurator eximius: & vxorem duxit *Annam* ſororem, & hæredem *Guilielmi Parrij*, Northamptoniæ Marchionis, Parriæ, Roſſiæ, & Marinionis &c. Domini; Obijtq́; anno ſalutis per Dei Filium acquiſitæ, 1570. & *Elizabethæ* Reginæ anno 12.

Hunc excepit Dominus *Henricus Herbertus*, Penbrochiæ Comes, Cardiffiæ, Parriæ, Roſſiæ, Marinioniſq́; Dominus, Wallij Senatus Præſes, & ex claſſe Periſcelidis Eques: qui coniugio ſibi ſociauit *Mariam* filiam D. *Henrici Sidneij*, ex eodem famoſiſſimo ordine, Militis, qui & Walliæ Præſes fuit, accepto illius muneris ti-

tulo, per coniugem ſuam *Mariam*, Northũberlandiæ Ducis filiam: & is debitum naturæ vectigal exoluit, anno *Æræ* Chriſtianæ 1599. *Elizabethæ* verò Reginæ 42.

Huic nouiſſimè ſubſtitutus eſt, de quo nunc verba facimus, Dominus *Guilielmus* præſens Penbrochiæ Comes, &c. florentiſſimus purpuratus; cui connubio iungitur *Maria* primogenita filia *Gilberti*, Salopiæ Comitis, Talbotiæ Domini, & Garterij Equitis: cui frater eſt cõmemoratus Dominus *Philippus*, Montis-gomerici Comes, & Shurlãdiæ Dominus, anno 3. *Iacobi* Britanniæ maioris, Regis, in eo fulgido loco collocatus: qui thori ſociam ſibi aſſumpſit *Suſannam*, *Eduardi* Oxoniæ Comitis, Bulbotiæq; Vicecomitis prolem. Et hactenus ad præſtantiſſimæ familiæ originem, progreſſus, & incrementa, eorumque frontes digitos intendimus; reliqua Annalium, plenæq; hiſtoriæ ſcriptoribus,

ribus relinquentes.

Ergo Comitis huius maiores omnes, à remotiſſima memoria, magno nitore, & authoritate, tum in bello, & armis, tum in Senatu, & Republica per vniuerſam Angliæ ditionem, claruerunt, quibus & ipſe ſimillima ſoboles, tali luce fruitur, & æquali decoratus lumine renidet.

Enimuerò, nobiliſſimi huius viri amantiſſimus Rex, ipſum ſummo amore, ob generoſæ indolis, quæ in eo obſeruat, documenta, proſequitur, atque erga eum ita affectus eſt, vt erga *Ephæstionem* ſuum, ex ſocijs ſuis primarium, *Alexander*: qui cum vxorem *Darij*, in cuſtodia detentam, ſalutatum iret, præibant eum vt moris eſt, nonnulli ex familiaribus, inter quos erat *Ephæſtion*, inceſſu graui, & Sidonio murice rutilans: illa putans *Ephæſtionem* Regem eſſe, ei ad pedes procubuit, poſtea certior facta, eum non fuiſſe Regem, erubuit, & veniam

Pembrocius Ephæſtioni comparatur

ſuppliciter orabat: tum leniter ſubridens *Alexander*, *Parce* (inquit) *metu ô Regina: mihi gratiſſimum eſt, vt amici mei pro regibus agnoſcantur.*

Ergo talis eſt Penbrochiæ Comes, apud *Alexandrum* noſtrum, qualis erat *Ephæſtion* apud Macedonē illum, talis item qualis *Artabanus* apud *Xerxem*, (ſimilis Dynaſta, aſt apud diſparem Regem,) taliſque, qualis *Belliſarius* apud *Iuſtinianum*, *Afraniuſ*que, & *Petreius* apud *Pompeium*, *Ventidius* apud *Antonium*, *Datames* apud *Artaxerxem*; qualiter memoratiſſimi optimates, & copiarum præfecti, apud potentiſſimos Reges collocati fuere.

Et Artabano, & alijs.

Aſt quî fit vt eum, eiuſq; fratrem, Montis-gomerici Comitem, præ alijs, tam impenſè Rex diligat? Quia ita ſe Rex habet ad obnoxios ſuos, vt Sol ad ſubiecta ædificia, quæ quidem eodem lumine pari illuſtrat; ſed ea illuſtriora videntur, quę plures, & patentiores feneſtras habent: Sic Rex

Similitudo

Digitized by Google

Rex ſubditos omneis pari ſtudio complectitur, illi autem clariores euadunt, quorum ingenia per virtutem, ad res gerendas, magis comparata eſſe comperiuntur.

Quale huic ſpectatiſſimo heroi ingenium diuinitùs conceſſum eſt! quales à Deo optimo maximo, bonorum fonte vberrimo, virtutes infuſæ! ex quarum choris, modeſtiam tanti Comitis primùm eloquor, animiq; moderationem, multarum virtutum condimentum: qua tali iure commẽdatur, vt moribus tanto ſe ſubmiſſiorem, ac moderatiorem præbeat, quãto opibus, fortunis ac dignitate, maior, ampliorq; conſpicitur. O amabilem virum! Tantam proſperitatem, cum tanta mentis ſobrietate, & mediocritate conſociari!

Animi moderatio in Penbrochio

Idem tanta fidelitate erga Dominum ſuum Regem, laudatur, vt in nulla vnquam fluctuantium rerum procella, ad partes Regi oppoſitas, vel

Fides eius erga Regem

vel vnicum pilum inclinauerit. Tali item ſedulitate notatur, vt Regem mane, & veſpere, & omnibus commodis momentis ſequatur, eumq́; ſine laſſitudine, ſine nauſea & faſtidio, impiger præſtoletur; tam volens animi integritate, quàm diligentiâ, cunctis innoteſcere, omniſq́; ſceleris, ac perfidiæ fomitem reſpuere.

Sinceritas in religione

Hic aduerſi, & peruerſi dogmatis in fide, nulla vnquam ſuſpicione inquinatus fuit.

Aliæ virtutes.

His adjiciuntur ſcientia rerum multiplex, eruditio ſingularis, & admirabilis prudentia, item corporis agilitas magna, & in perdomandis equis dexteritas rara: quæ omnia pulcherrima corporis συμμετρία, & proportione, multum cohoneſtantur, & vultu obſeruantiæ, reuerentiæq́; pleno.

Fortitudo Penbrochij

Poſtremò, fortitudinem & magnanimitatem refero, membrorúmque robur, quibus expoſitis, aliò pergam. Robore, Comes ille tanto prædit[illegible]s

eſt,

Digitized by Google

eſt,vt equeſtri, pedeſtriue certamine, Olympionicos ipſos facilè vel ſterneret,vel ſuſtineret: & *Leonidæ Cleomenis* fratri cōparandus,ad quem cū *Xerxes* ſcripſiſſet, *Mitte arma*: reſcripſit, *Veni, & cape*. Et *M.Catoni, Catonis* ſuperioris filio, qui in prælio contra *Perſeum*, equo delapſus, ab hoſtium manipulis circumuentus, cum quendam procerum impeteret, gladius è manu elapſus, in mediam hoſtium cohortē incidit: ad quem recuperandum, inter hoſtium mucrones ſe immerſit, collectoq́; gladio, multis acceptis vulneribus,ad ſuos reuerſus eſt. Et *Pōponio* Romano, qui à *Mithridate* Ponti Rege, ſub *Lucullo* imperatore captus, multiſq́; ſaucius vulneribus, à *Mithridate* rogatus eſt, ſi curatus, ei foret amicus; Ero,inquit *Pōponius*, ſi tu Romanis amicus fueris:ſin autem inimicus, me quoque inimicum habebis.

Leonidas. **M.Cato.** *Pomponius Romanus.*

His inquam aliiſq́; ſimilibus, quorum incomparabilis fortitudo, tam e-

rat

rat patriæ,ſibiq; ſalutaris, & glorioſa, conferendus eſt Penbrochiæ Comes, parique imperterritæ mentis conſtantiâ æquiparandus.

Atque hîc tuarum laudum, laudatiſſime & honoratiſſime Comes, clauſulam pono.

D.

Digitized by Google

D. PHILIPPVS HERBERTVS, MONTISGOMERICI COMES.

PEnbrochio Dominum *Philippum Herbertum*, Shurlādię Dominum, Montis-gomerici Comitem, Periſcelidis Equitem ſubſtituo, à Regis conclaui Satrapam, fratrem fratri, *Hectori Troilum*, *Achilli Aiacem*; quem *Montgomerium*, incorruptus morum candor, prudentia, animiq́; rara magnitudo, ac virtutum quibus imbuitur ac nitet, omnifariæ cohortes, ſicco pede prælabi, nefarium eſſe conclamant: *Tituli.*

Dignum laude virū Muſa vetat mori, *Horatius.*
Cælo Muſa beat!

Quem auis, atauiſq́; maximis editū, egregia

egregia indoles, & ſolertiſſimæ mentis viua acies, maioribus,& fratri ſimilem reddidere. Cum enim Rex ſagaciſſimus ingeniorum explorator, & fautor ingens, excelſæ mentis atque acuminis, in eo apertiſſima indicia perſpexiſſet,ad aulam ipſum,nondum adhuc aſſumptâ virili prætextâ, acciri curauit, vt cordatiſſimi adoleſcentis mens fœliciſſimè nata, tanti Regis præceptis,conſuetudine, & ſermonibus edocta,excultior,omniq́; facultate auctior euaderet. Quare nũc ex ipſius pectore tum naturâ, tum educatione, tam probè expolito, tanquam ex irriguo vireto, vberrima laudabiliũ actionũ meſſis, & amœniſſimi flores, indies promanant,quibus & ipſe Rex valde delectatur, vt pictorem luculentæ tabulæ,ſui pollicis ictu efformatæ,contemplatio iuuat: Aſt cum verna ſeges ſapientiæ, annis primoribus in tantum luxuriet, quantam de ſe ſpem concitat,quantuſq́; futurus credetur,

Digitized by Google

detur, vbi ſeuera exacti iudicij lima, in ſenectute, prouectâq; ætate ſuperuenerit.

Ergo in Montis-gomerici Comitem talis eſt voluntas Regis, qualis olim fuit *Auguſti* erga *Claudium*, *Druſumq; Nerones*, priuignos ſuos, quos ab ortu mirum in modum ingenioſos ſuo exemplo, & monitis ita effinxit & ornauit, vt in Senatu, iuxta ac Caſtris, tum conſilio, tum fortitudine, æqualibus omnibus facilè palmam præriperent; & quod de ijs cecinit *Flaccus* lyricus, id de Montgomerio, eodem nomine promulgatur: nam Angli percipiunt indies, & iampridem *Claudius, & Druſus Nerones.*

Senſere, quid mens læta, quid indoles,
Nutrita fauſtis ſub penetralibus
Poßit, quid Auguſti Iacobi paternus
In iuuenes animus Herbertos.

Nam tam blando & procliui amore ipſum amplectitur Rex, quanto idem Imperator Octauianus ſororis ſuæ filium

Marcellus Auguſti. lium *Marcellum*, cui præmaturâ morte extincto, ciues multis lachrymis parentarunt; ſic huic ſuperſtiti omnes gratulantur.

Et vt Rex ſe patrem veluti, Montgomerio, ſic ille Regi ſeſe obſeruantiſſimum filium præbuit, obſequijq́; & amoris illuſtre documentum exhibuit, quo die de Rege trucidato, clamor exortus eſt, & paſſim propagatus: quo funeſto rumore adeo attonitus, & perculſus fuit, vt quaſi ſemianimis, aut fulmine tactus, ſtatim corruerit: quippe ſinceri cordis flamma, in eo tantopere flagrabat, vt tum Rege, tum parente, ſe ſimul orbatum, patriamq́; ſuam, horrenda clade, in ruinam & internecionem redactam, crediderit. Aſt Regem ſoſpitem cum accepiſſet, reuiuixit ipſe, & qui mœrore exaruerant, placidæ frontis honores, in ſuum priſtinum florem, & decus rediere: qui priùs plãctu pectus trepidũ tundebat, audita Regis ſalute, mox plauſu,

Digitized by Google

plauſu, & liquidâ voce hilaris geſtiebat. Quare erga eum ita affectus eſt Rex, vt erga *Serapionem* ſuum *Æmathius* Monarcha, quem animi dexteritas, & promptitudo, vinculis Adamantinis pertraxerunt, vt ipſi impenſè faueret: in hoc vno diſcrimen eſt, quòd *Alexander Serapionem* largitionibus recreare oblitus eſt, quia *Serapioni* non ſuccurrit poſcere: quare bile percitus *Serapion*, cum *Alexandro* & alijs, pilâ ludens, *Alexandro* neglecto, alijs pilam proiecit: tum *Alexander*, mihi non porrigis pilam vt alijs? tum ille, quia non petis: qua feſtiuitate gauiſus *Alexander*, plurima impertitus eſt. At noſter *Alexander*, ſuo *Montgomerio*, etiam non poſtulanti, permulta tradit honoraria, eumq́ue natalibus ſpectatiſſimum, donarijs ſuis multo conſpectiorem, locupletioremq́; effecit. Accedunt amoris irritamenta & ſtimuli inculpata fides, atque irreprehenſibilis conſtantia erga Domi-

Serapion Alexandri.

Q num

num ſuum Regem; & his aſſociatur magnanimitas, & imperterriti pectoris audacia: qui enim paternum ab *Hercule* genus, maternum verò ab *Achille* ducit, *Pyrrhum* impauidi pectoris robore, imitetur neceſſe eſt.

Nec qua pollet, equitandi ſingularem peritiam, meminiſſe alienum eſt, (quod de Comite Penbrochię, fratre, & heroe laudatiſſimo, ſupra quoq́ue retulimus:) quippe, cataphractis equis Perſarum more inſidens, & loricâ, laminiſq́; ferreis indutus, ipſos animoſos tanto ſubigit animo, & in gyrum circumducit, vt occurſantium viſus perſtringatur, vt ſi vel *Bellerophon*, vel *Lapithæ* ipſum Alipede vectum cernerent, obſtupeſcerent protinus, putarentq́; artem equorum domitricem, è Theſſaliâ in Britanniam deriuatam eſſe, & à Græcis ad inſulares manaſſe: Sonipedes enim feroces tam alacriter, nunc in orbem & circulũ conuertit, nunc frænis in ſaltum erigit, nunc cal-

calcaribus in curſum propellit, vt non loris aut retinaculis, ſed turbine ferri, & circumferri videantur. Qua agilitate, ſicut & heroicæ mentis conſtantia, prudentiâque, & humanitate, *Scipioni Africano* maiori, circa vigeſimum quartum æui annum conſtituto, conferendus eſt; cui ob præſtantia generoſæ indolis ſpecimina, populares adhuc impuberi, ſecundi belli Punici exitum demãdarunt, proſtrato iam & penitus deplorato Romanæ Ciuitatis ſtatu; quam ille expeditionem periculoſæ plenam aleæ, vt intrepidè ſuſcepit, ſic ſtrenuè & magnificè, in Lybiam profectus, conatus perfecit: cui vt iuueni, nunc ſimilis eſt *Montgomerius* iuuenis, ita adulto adultum perſimilem futurum, & ipſe perſuaſum habeo, & omnes regni ordines, certis freti rationibus augurantur; vt quam ille Auſoniæ perituræ, & mœſtis Patribus vtilem operam nauauit, talem ille Regi tranquillo, & triumphanti, An-

Africanus maior adoleſcens.

Digitized by Google

gliæq́ue florenti exhibiturus ſit, ſi res efflagitet.

Papyrius prætextatus Nouiſſimè, *Papyrio* prætextato celeberrimo Romano, in limine virentis æui poſito, ipſum compono: quem *Papyrium* admirabile mentis acumen, ita decorauit, vt Senatus vnanimi calculo & ſuffragijs, nouus & honoratiſſimus amictus, noua ſpecies indumẽti, ipſi, & ſuę excellentis culturę ęmulis, decerneretur. Tandem vale *Montgòmeri*, modicis membranis aptate, quem vniuerſa mea ſupellex libraria, totum neque capit, neque exprimit.

Digitized by Google

GVILIELMVS PARKERVS, MONTIS-AQVILARVM DOMINVS

SEd quo te taceam crimine, D. *Guilielme Parkere*, Montis-Aquilarum Dominũ, magni Baronatus Morlyæ, & Ryæ hæredem legitimum, Equitem auratum, Regij Spiritus cuſtodem, & excubitorem alterum, Heroem generis & familiæ antiquitate, virtutumq; omnifario ſplendore, & meritis erga Regem, patriamq; longè ornatiſſimum! Qui cum illuſtriſſimæ tribus Caput ſit & lumen, eius proſapiam, & inſignes à maioribus deriuatas prerogatiuas, iã inde à familię primordijs & origine, paucis delibaſſe, *Tituli.*

Digitized by Google

operæpretium ducimus, poſtea ad ipſius geſta, edita facinora, & inclytos honores venturi.

Morliæ Baronia ad Parkeros delata.

Ergo præclara Morliæ Baronia ad *Parkeriam* domum hac ratione tranſlata eſt; quippe per cõiugium *D. Guilielmi Parkeri*, aui prædicti huius herois, ataui, & *Alizæ* ſororis vnicæ, & hæredis *Henrici Louelli*, Morliæ Domini. Qui quidem *D. Guilielmus Parkerus*, *Richardo* tertio, Angliæ Regi, familiæ Quæſtor fuit, & ab arcano Cõſilio Dominus: cui etiam vexilliferi operam præſtitit in memorabili illo Campo Boſworthenſi, vbi & Rex ipſe *Richardus* occidit. Aſt præfatus ille *Henricus Louellus*, Morliæ Dominus, præfatæ *Alizæ* frater, miles erat dextra & magnanimitate celeberrimus, & *Henrici* ſeptimi, Angliæ Regis, anno quarto, ſub Domini Aubanæi ſignis Dixmeræ occubuit.

Porrò nunc viuentis *D. Guilielmi* auus, nomine *Henricus Parkerus*, Mor-

liæ

Digitized by Google

liæ Dominus, *Elizabetha* regni habe-nas tenente, patriam deſerere coactus eſt, & Lutetiæ Pariſiorum profugus & exul, diem obijt: verùm in exilium relegatus fuit, ob *Mariæ* ſereniſſimæ Scotorum Reginæ, Regis noſtri matris, cauſam; qua tempeſtate & Dux Northfolcenſis ob eandem rationem capite multatus eſt.

Vt autem hæc Baronia ad *Louellos* peruenerit, nunc explicabimus: quippe per nuptias *Alizæ* natæ vnicæ, & ſororis *Roberti* Morliæ Domini, cum *Guilielmo Louello*, prædicti *Henrici Louelli* genitore.

Verùm *Louelli*, gens olim vetuſtiſſima, & honoribus cumulata, fuere, & diu Barones perſtiterũt, poſtea Vicecometes creati; pacis armorumq́; artibus & laude præſtantiſſimi: quibus Regum ſubditorumq́; conſentientibus ſuffragijs, vtriuſq; generis negotia, & onera demandata ſunt, vt Togæ iuxtà ac militiæ aptis.

At Morliæ domus Baroniam ab initio accepit ab *Eduardo* tertio, vſque ad *Roberti* nouiſſimi Baronis interitum, qui *Henrici* ſexti anno vigeſimo primo è viuis exceſſit, & poſt ipſius funera ad *Louellos*, à *Louellis* ad *Parkeros* Baronia delata eſt.

Ryæ Baronia ad Parkeros delata

De Ryæ nobili Baronia, ita ſe res habet; ea ad Morliæ familiam in *Eduardi* tertij principijs traducta fuit, cum *Agneta Ioannis Marſhalli* ſoror, & hæres, *Roberto Morlio* matrimonio coniuncta eſſet. Qui *Ioannes Marſhallus* ab altero *Ioanne Marſhallo*, *Guilielmi* Penbrochię Comitis fratre germano, recta ſerie ortum traxit; & Ryæ Baroniam adſequutus eſt, cum *Huberti* Baronis Ryæ filiam vnicam vxorem duceret: cuius connubij ſuaſor & procurator fuit *Ioannes* Angliæ Rex, *Ioannis* illius *Marſhalli* impenſè ſtudioſus: cui etiam Rex ille ob res ſtrenuè in Hybernia perpetratas, illius nationis Maraſcallatū hæreditariò conceſſit

ceſſit

Digitized by Google

ceſſit ; quod munus ad *Eduardum* Morliæ Dominum, huius Montaigliæ Domini parentem, ab iſto *Ioanne Marſhallo*, perpetua, & inconuulſa ſucceſſione manauit.

At hîc tenere conuenit, multas ex potiſſimis Anglici regni familiis à *Guilielmi* illius *Ioannis Marſhalli* fratris ſtirpe, oriundas eſſe: vtpote *Montchaniæ*, *Bigotti*, *Ferrariæ*, *Clari*, *Bruſi*, *Mortimeri*, *Cantelupi*, *Bohumi*, *Houardorum*, & complures alias.

Montis-Aquilarum dominatus ad Parkeros defertur.

Dixi quo pacto inſignes Baroniæ Morliæ & Ryæ in illuſtriſſimam hanc gentem coaluerint, vt Montis-Aquilarum dominatus ad eandem defluxerit, paucis aperio. Hic qui nunc viuit, & viget eximius heros, Baronatum illum adeptus eſt, vt laudatiſſimę genetricis ſucceſſor, quæ *Guilielmi Stanlij*, Mont-Aigliæ Domini, hæres fuit, & vnica nata. Cuius herois abauus *Thomas* vxorem aſſumpſit, filiam natu maximam *Caroli Brandoni*, Suffolciæ Ducis

Digitized by Google

Ducis, qui & poſtea *Henrici* octaui ſororẽ thoro coniugali ſibi iunxit; vnde euenit vt prænominatus Dominus ex ſplendidi illius Ducis hæredibus vnus ſit.

Denique *Eduardus*, huius Domini atauus, filius erat Secundo-genitus *Thomæ Stanlij* Derbiæ Comitis, qui Heroinam *Margaretam* ſibi connubio ſociauit, *Henrici* ſeptimi, Angliæ Regis, matrem, ex qua nunc florens Derbiæ Comes procreatus eſt: qui *Eduardus* Mont-Aigliȩ Dominus cõſtitutus fuit, ob rem fortiter geſtam ad Fluidonem amnem, quo prælio *Iacobus* quartus, Scotiæ Rex poſtratus fuit. At Stanliæ domus Baroniam diu tenuit ante Derbiȩ Comitatus fundamenta, cuius primus poſſeſſor ex antiquiſſimi Equitis radice productus, Hyberniæ prorex, ſiue proconſul fuit.

Ergo Domini huius maiores omnes, iam inde à remotiſſimâ memoriâ, magno fulgore, & authoritate, tum in bello

bello & armis,tum in Republica & ſenatu per omnes Angliæ fines, clarue-runt: quibus & ipſe digniſſima proles, perſimili luce fruitur, & paribus titulis conſpicuus,renidet.

Enimuero,Regij Capitis,ſub Deo, alter protector,& liberator fuit: quippe, quem *Hadintonius* (cuius ſuprà meminimus) ab hoſtilibus telis,enſe eripuit & manu,eundem heros *Montis-Aquilinus*, in Anglia periclitantem,ab hoſtilibus flammis, & tædæ iaculis, conſilio & fide exſtraxit. Vtriſq; gemina pro vexillo eſt Aquila,nam Mauortia Heroum corda,Romanæ ciuitatis, gentium domitricis, ſigna ambiebant; quia vt Romani ad populos & vrbes,ita hi ad flagitioſos & improbos debellandos nati fuerunt. *Regis protector.*

Quare vtrique horum Rex quotannis, ſolenni ritu cyathum,ſtatuto die propinat; *Montis-Aquilino*, quarto die Nouembris, *Hadintonio* verò quinto die Auguſti: quòd vtriuſque candor

candor erga Regem, illorum Menſi-
um quinto die innotuit; & vterq; non menſis modò, ſed & hebdomadis eodem die, eiuſdem generis memorabile facinus eidem Regi præſtitit. Mirum eſt tam ſimiles & vniformes fortunas, cum tam paribus conſilijs, & actionibus concinentes, & iunctis manibus conſpirantes, cernere.

Vt Caput acris equi in terræ viſceribus inuentum, dum Carthaginis mœnia fundarentur, vrbem armis potentem fore portendebat; ſic nomen huius Domini Baroniæ inditum, virum magnum & intrepidum, atque Aquilinæ fortitudinis æmulum denunciat. Idcirco credibile eſt Aquilas in eo tractu nidificaſſe; vnde euenit vt Britanniæ Regis ſaluti tam obnixè proſpexerit, vtpote Leonis: nam volucrum princeps Aquila, mortalium, quadrupedumq; Dominum *Iacobum*, Leonem fulgidum, lædi nolebat. Quare laudatiſſimo huic heroi cognomen-

nomentum eſt *Parcer*: quia cœleſti inſtinctu actus fuit, vt Regi, lethi laqueis iamiam abſorbendo, parceret, atque *Parcas* Regij halitus ſtamina interſecare minantes, à propoſito reuocauerit, vitamq́; Regis ad altiora deſtinatam, prorogauerit. Ergo cum Aquilæ feritas, in tantum cicurata, & manſuefacta fuerit, vt Leoni non modò ſe ſubmiſerit, ſed etiam ipſius vitæ protelandæ tam impenſè ſtuduerit: procliuis coniectura eſt, fore, vt qui in Angliam ſuam, omnium votis & clamoribus pertractus eſt Leo, idem etiam Romani imperij ditionem, Aquilina effigie decoratam, aliquando peruadat rogatus, Beſtiamq́; Romanam ſuâ Româ vi pellat, & orbe procul arceat, ſimul ac vrbe.

Quid autẽ in gratiã Eccleſię, Regis, Regni, Patriæ, Patrũq́; præſtiterit Heros *Mõtis-Aquilinus*, ſic paucis accipe.

Cum infandi ſceleris miniſtri, Sathanæ organa, dira *Erynnis*, immaniſ-

ſima

Hiſtoria de pyrij pulueris coniuratione.

ſima proditione, Regem eiúſque ſtirpem totam, & vniuerſos regni Proceres, vnico Pyrij pulueris flatu, radicitus euellere tentâſſent, ac furialibus auſis domum Comitialem, cum omnibus regni Anglici Ordinibus, eo tempore conuocatis, per ſubterraneos cuniculos euertere conarentur, igneiſq; globis in ſublime ferre; huic Domino tradita fuit Epiſtola, qua prohibebatur Comitijs intereſſe, ſi ſibi, ſuiſq; conſultum vellet, quo etiam Epiſtolio, periculi imminentis, ſed per Ænigma graue, atque obſcurum, admonitus fuit: Ille literas, nefariæ coniurationis indices, mox Regi patefacit; qui mira ſagacitate occultam fraudem protinus detexit, vbi Senatores quanuis oculatiſſimi, in eâ indaganda, irrito conatu diu laboraſſent.

Quare Deo optimo maximo gratia habenda, quòd ex clementia ſua *Montis-Aquilinum* ſuſcitauerit, qui tam multos & lepidos orbis flores, in

An-

Digitized by Google

Angliæ viridario naſcentes, cum ipſo Rege, ſpecioſo illo ſydere, vno momẽto morituros, ſoſpites conſeruaret.

Eum pio, & nobili Iudæo *Mordecaio*, patriæ libertatis aſſertori, & reſtauratori, primùm confero, qui inſidias *Artaxerxi* Perſidis Rege ſtructas, prouidus euoluit; qui idcirco regio indutus paludamento, aureumq́; torquem geſtans, equo pulcherrimo per compita circumuectus eſt; & *Haman* Iudaicæ gentis aſſiduus & capitalis hoſtis cruci affixus. *Mordecaius*

Idem *Camillo* celebri Romano Duci, ſecundâ vice comparandus eſt; qui cum Phalerios obſideret, Græcus ludimagiſter, liberos Phaleriorum paulatim ad illius caſtra adduxit, vt illis captis, vrbe facilè potiretur: ſed neque proditio, neq; proditor infracto Duci placuit, quin iuſſit hominem amictu exui, & manibus poſt terga vinctis, pueros Græcum ad vrbem vſq; virgis cædere. *Camillus.*

Et

Digitized by Google

Manlius. Et *Manlio* Romano, Tarpeiæ arcis cuſtodi, aſſimilandus eſt, qui ciuibus ſopitis author fuit, vt Gallos irruentes ejicerent, qui alioqui ipſos incautos adorti fuiſſent. Et *Nicoſtrato* Argiuo, qui cum ab *Archidamo* multis præmijs & pollicitationibus ad proditionem ſollicitaretur, reſpondit: *Archidame*, te ab *Hercule* genus ducere non apparet: *Hercules* enim circumiens, malos pœna affecit, *Archidamus* verò probos malis affligit.

Rex quanto omnibus prædictis præſtet. HOrum verò circumfuſis phalangibus obſeſſus, & circundatus Rex, quanto regni prærogatiuis, tanto morum & corporis elegantiâ, ac rutilanti fronte, omnes adhærentes à tergo relinquit: atque inter eos talis incedit,

Qualis vbi hybernam Lyciam, Xanthiq; fluenta,
Deſerit, & Delum maternam inuiſit Apollo:

Ex-

Digitized by Google

Exercet Diana choros, quã mille ſequutæ
Hinc atque hinc glomerantur Oreades; illa pharetam
Fert humero, gradienſq; Deas ſupereminet omnes;
Latonæ tacitũ pertentant gaudia pectus.

Ergo tali Rege, talibus florentibus Regijs adminiſtris, exclamare libet: *ô fortunatas gentes! ô bonâ aui natos populos, quibus tales præſident*; quippe virtus nunc rerum potiatur, fas regnet oportet, & *Aſtræa* veteri ſuo gradu, poſtliminiò reponatur. Nam cum principes & aulæ lampades virtutem conſectentur, minores eundem callem ſua ſponte vrgebunt; nam ad exempla Regis regna exiguntur. Lapilli pluris væniunt, qui à diuitibus quàm qui à tenuioribus ſunt. Ductorum fauor etiam paruis & minutis in rebus populi ſtudia accerſit. *Nero Poppeâ* virgine ad amentiam vſque exarſit, eiuſque capillos laudari cupiens, verſibuſque ad cytharam ſcitè cantabat, quòd

Britanniæ beatitudo tali Regi & talibus Regiis admiſtris

R ſuc-

ſuccini coloris eſſent: hac quidem opinione ductę puellæ omnes Romanæ, ac totius Italiæ, ſuccinum colorem vehementer affectabant, non modò in comâ & capillis, ſed in reticulis, annulis, fimbrijs & omni veſtitu: quâ ex re Succina gemma quæ exiguo antè æſtimabatur, magno deinde liceri, ex vniuersâ terrâ habitabili cœpit, quando maximo omnium Principi arridebat; ſic nunc demum pietatis & virtutis meditatio iucunda eſſe, & in omnium mentes irrepere incipiet, tantos fautores & cultores nacta; qui clauum regunt modeſtiæ exempla ſunt, qui Reipublicæ choreas ducunt, ijdem ad omnem honeſtatem, vt Prodromi & Anteſignani aditum recludũt, à quorum probatis veſtigijs, quàm nefarium? quàm turpe erit reliquis declinare? Certè optanda politiæ facies, qualem vel ipſe *Plato* percuperet, nec in eâ renueret *Solon* rerum habenas & fræna circumflectere: non diceret hîc

Similitudo.

Di-

Diogenes Cratero, Salem Athenis lingere malo, quã tecum in aulâ opiparis epulis veſci. Atque hæc ſunt prudentiæ in noſtro Rege, gratitudinis & liberalitatis condimento tinctę, indicia, quæ ex multis pauca delibauimus. Et hactenus de prudentia.

Prudentiæ fidelitas, amor ſuorum & vigilantia pariter adhærent, quibus pro populi ſui emolumento & vtilitate procurandâ, nullos labores diffugit, nihil non molitur, nihil intentatum omittit, de ijs diurnis & nocturnis horis anxius cogitat, & alijs ſopitis ipſe de ſuorum proſperitate tacitè ſecum vigil, & ſollicitè multa reuoluit, & deſidem ac indecoram ſegnitiem fugiens, pro ijs excubat, ratus inertiæ eſſe, & *Philanthropia Regis.*

Turpe duci totã ſomno conſumere noctẽ

Et ſine ſocordiâ iuxtà ac cũrioſitate,

Ἣν ἔλαχε Σπάρτην ταύτην κοσμεῖ:

Quam accepit Spartam eam ornat. Idcirco quo communi nomine gau-

debant Reges Pelisthęorum, אבימלך, id eſt, pater meus Rex, eodem ipſe nuncupandus ſit: & in hoc ad *Moſis*, *Dauidis*, *Ariſtidis*, *Leonidæ*, *Valerij Publicolæ*, *Cymonis*, *Reguli*, *Pauli Æmilij*, *Curij*, *Fabricij*, *Codri* poſtremi Athenienſiũ Regis, *Bruti* Senioris, & *Epaminondæ* Thebani, omni memoriâ & ſempiternâ recordatione digniſſimâ exempla proximè appropinquat. Talis etiam fuit humanitas *Tiberij*, cui cum ſui perſuadere vellent, vt prouincias tributis oneraret, reſpondit: *Boni paſtoris eſſe tondere pecus, & non deglubere.*

De Timone omnium maximè inhumano, lepida narratio.

At omnis inhumanitatis princeps, & ſpecimen, erat *Timon* prædiues Athenienſis, μισανθρωπος, cuius tragicam aſt lepidiſſimam hiſtoriam ideo tango, quia nemo ſine irâ ſimul ac largo riſu, & cahinnis, & admiratione, ipſam leget; nam viuens neque veſci neque verſari voluit cum hominibus. Et aliquando cum procera quædam arbuſta, prædio ſuo ruſtico adnaſcentia, de-

Digitized by Google

deſcindere intendiſſet, quibus nonnulli furijs acti, ſeſe laqueo ſolebant, & fune, è viuis, deſperatâ morte tollere; priuſquàm eis ſecurim admoueret, ciues conuocatos de publico loco ſic compellauit: *ô ciues, quando neceſſitas vrget, vt arbores illas proſternã, quibus plerique ex fratribus veſtris ad ſeſe ſtrangulandos vſi ſunt, nolui vobis in hac officij mei parte deeſſe: quare vos propoſiti mei admonitos velim, vt ſi quis veſtrûm ſeſe ſuffocare cogitat, ad opus feſtinet, quia arbores illas intra triduum demoliri cogar.* Idem moriturus noluit cum hominibus humo condi, aſt in arenâ maris, & hoc inſcribi iuſſit Epitaphium ſepulchro:

Poſtquam dura graues fudiſſent penſa ſorores
Occulit hîc vitrei marmoris vnda caput:
Deſine, quiſquis eris, perquirere nomina lector,
Te Deus horrendo, quo tonat igne, petat.

Hoc certè monſtrum aſperæ cautes genuerunt, ei Tigres Hircanæ admouerunt vbera infantulo.

Liberalitas Regis. Et liberalitate incomparabili vtitur Noſter, quâ omnes de vitâ, gloriâ, famâ & Regno ſuo bene meritos, abundè, & largiſſimè recreat & refocillat; quam tamen ita moderatur, vt in vituperandam profuſionem nequaquam degeneret. Neque canum inexplebilem libidinem, & cupiditatem, quæ habendi ardore continuo torretur & excruciatur, ſatiari vult, nec effrænatam hirudinum, & Gurgulionum famem largitionibus explendam ducit, ſed tum aliorum quorundam, tum ſuorum *Achatum*, & fidorum Satraparum, qui nunquam ei à dextrâ in aduerſis defuerunt, ſtudia, & delata obſequia remuneratur; nec præterquàm quod in pietatis, Eccleſiæq; eleemoſynæ, & patriæ communes vſus erogat, priuatis quicquam elargitur; niſi quibus animorum propenſione, & affectu, aut officiorum fidelitate, aut laborum, ſudorumq; moleſtijs, & generoſis effectis, ſeſe deuinctum, ex gratiâ

tiâ ſuâ arbitratur: ſine quibus, vt nefas
eſt ab eo quicquam impetrare, ſic
quenquam ex ijs qui tam egregiam
operam nauauerit, negligere, & præterire,
à nobiliſſimâ & auguſtiſſimâ
ſua altitudine, & magnificentia alienum
putat. De quali munificienta ita
cecinit Martialis:

Extra fortunam eſt quicquid largitur amicis
Quas dederis ſolas ſemper habebis opes.

Sed modus ponendus eſt, ne adulterino
liberalitatis nomine, vt chlamyde
aut ſtragulo tecta largitio, in aduerſum
flagitium & crimen procedat,
quem & ipſe ſummâ perſonarum
& circumſtantiarum diſcretione adhibitâ,
in dandis beneficijs ſtatuit.
Huius virtutis praxi *Schelomonem*, *Catonem*
Cenſorium, ſiue Maiorem, *Mithridatem*,
C. Cæſarem, & *Alexandrum*,
Niciam, & *Themiſtoclem* (qui filiam
nuptum daturus dicebat, ego malo virum
qui pecuniâ, quàm pecuniam
quæ viro egeret,) *Publicolam*, & *L.*

Principes munifici.

Mummium, Corinthi expugnatorem, & *Pelopidam*, & *Epaminondam* Thebanum repræſentat Noſter, & *Darium Hiſtaſpis* filium: qui quendam ferè gregarium & mercenarium militem, *Soliſontem* Samium, qui ipſi purpuream veſtem adhuc priuato donauerat, ampliſſimis honoribus, in regni cacumine poſitus affecit, eiq́; largitiones magnas impertitus eſt. Talium exemplis accedit. Aſt *Achæo* Lydiæ Mæoniæq́ue Regi, *Aquilio*, *Craſſo* & *Lucullo* Romanorum omnium opulentiſſimis, famoſiſſimo *Midæ*, *Scopæ* Theſſalo, *Syllæ*, & *Dario* quem inſtitorem dicebant Perſæ, totiq́ue Senatui Romano, (quem *Iugurtha* venalem, & nundinationi expoſitum, ſuo tempore clamitabat,) & *Veſpaſiano* imperatori, (qui ſtercora obſcœnius venundedit, & inde partum aurum ſuauiter olere vociferabatur,) omnibuſq́; auaritiæ, & ἐνδείας labe defamatiſſimis repugnat, & ab eis diſcrepat.

Principes auaritiæ labe illaudatiſſimi.

Veſpaſi-

Digitized by Google

Veſpaſianus autẽ morbum animi prodidit, dum rapaciſſimum quemque ad maximos magiſtratus promoueret, vt ipſos poſteà ditatos, maiore pecuniâ emungeret; ideò amicis, vt ſpongijs vti dicebatur, vtpotè qui ſiccos madefaceret, vt turgidos exprimeret. Neq; ad *Othonis* normam ſeſe componit, quem carpſit & criminatus eſt *Piſo*, quòd perdere & prodigere ſciret, donare neſcius.

Nec multorum Romanorum vrget, aut ſequitur exempla, qui cum locupletiſſimi eſſent, in ludicra ſpectacula, & theatrorũ inanes, & euanidos apparatus, immenſos ſumptus fruſtrà impenderunt, quos multo fructuoſiùs collocare potuiſſent; & quæ expilatione quæſiuerant, & prauis artibus, ea futili iactantiâ, & friuolâ oſtentatione profuſa, quaſi in aërem coniecerunt. Tale etiam perpetrauit *Cleopatra*, quæ vnionem infiniti pretij emaceratum, in dapibus *Antonio* dedit: *Romanorũ quorundam inanis profuſio.*

nec

nec abſimilis ipſe *Antonius*, qui fœminam fœmineo luxu adæquauit, & tanquam perſonatus Hiſtrio, ſepoſito viri interno habitu, fœminæ mentem & mores quaſi ſordidum pannum aſſumpſit, & abdicato virorum conſortio, cum Eunuchis & Spadonibus, verſatus eſt: atque hæc de Noſtri liberalitate.

Caſtitas Regis. Caſtitatis tantæ encomium adeptus eſt, vt omnem libidinem, & ſcortationem, lupanaria, proſtibula, & *Thaides*, (quæ Reges veluti tineæ paulatim corrodunt,) vt calicem palato quidem arridentem, mortifero tamen illitum veneno, cane peius & angue deteſtetur; eas artes, vt peſtem & crudam luem faſtidit, quo ſanctiſſimi *Ioſephi* honeſtatem ſequitur, qui vxoris *Potiphari* deploratiſſimi proſtibuli, (quæ omni verecundiâ, & pudore abiecto, meretriciam frontem perfricuerat) incantationes pietate exuperauit; & *Alexandri* pudicitiam, qui *Principes pudici.* neque

neque vxoris neque filiæ *Darij* coitu & contubernio ſeſe commaculare voluit, & *Africanum*, qui Numantini cuiuſdam formoſiſſimam filiam inter ſpolia, & captiuos compedibus alligatos, apprehenſam, non intactam tantùm, & cœlibem, ſed & dote donatam genitori remiſit, quo indigenas alioqui obſtinatiſſimos, ad ſpontaneam deditionem prouocauit; verùm ab *Antonio* luxurioſo recedit, qui Liburnorum turrigeras & roſtratas naues, (quæ turres nauium propugnacula vocantur) & ſpectabilem claſſem, *Octauiano* dedidit, harum Sirenum cantu dementatus; & à *Caracallâ*, qui ſororis amore æſtuabat, & hæc verba inflammati pectoris notas, impudens protulit, *Vellem ſi liceret*; cui illa fratre nequior, *Si libet licet: noſtíne te Imperatorem eſſe?* Et ſicut ab iſtis puriſſima Noſtri mens diſſidet, ſic ab omnibus alijs qui hâc eſcâ vt aucupis fiſtula, & laqueo capti ſunt, & adulteriorum voragine

Duces libidinis cœno immerſi.

Digitized by Google

voragine & cœno, vt ſues immundi, Cyrcæis inebriati poculis, volutantes, ſeſe, & poſteros ſuos, cœli, ſoliq́; odijs & ſannis, ac prædatorum rapacibus vnguibus, aduncisq́; roſtris expoſuerunt: qui, ſicuti putidæ ſalacitatis inſatiabili, & effrænatâ fame, ſui nauſeam apud omnes pepererunt; ſic eâdem impotentiâ, inſtar Leporũ (quadrupedum ſalaciſſimi animalis) ex Regum ſerie explodi, & exſibilari meruerunt: talem incontinentiæ mercedem retulerunt, qui hâc luridâ, & prurienti ſanie infecti fuerunt.

Tranſitio ad commendationem corporis.

Sed ne in exemplis inculcandis ambitioſior videar, tum huic virtuti, tum reliquis omnibus internis Colophonem adijciam, & ex hac ſtatione pedem referens, ad pulcherrimi corporis lineamenta, meatus, & exercitationes, frontiſque honores properabo; quæ enucleatiùs rimari, & inueſtigare, ſuperuacaneus eſſet labor, cùm ſuorum, vultu, exterorum verò Europam

ropam incolentium ſingulis, vel in latentiſſimis angulis degentibus, effigie ad ipſius proportionẽ affabrè, & exactè conformatâ, innotuerit.

Et corporis venuſta, omniumque membrorum decenti analogiâ reſplẽdens forma, vt ſine ſapientiâ, ſtatua eſt ſpiraminis expers, ſic hâc concomitatam nemo deſpiciendam ducat; imò vt ait quidam Græcus:

Ὡς ἡδὺ κάλλος ὅταν ἔχει νοῦν σώφρονα,

Quàm iucunda pulchritudo, quum habet mentem ſapientem?

Huius ego corporis meatus, & συμμετρίαν, commodiùs commemorare nequeo, quàm quòd ab extremis longiſſimè recedens, auream coloris, omniumque organorum mediocritatem & proportionem attigerit. Staturâ eſt procerâ; colore non prorſus rubenti, aut igneo, neque tantillum pallenti, aut liuido, ſed intermedio, qualis eſt ille de quo *Virgilius.*

Color Regi conuenientiſſimus.

Indum ſanguineo veluti violauerit oſtro

Si

Si quis Ebur, vel miſta rubent vbi lilia multa
Alba Roſa.

Id eſt, Eburneo miſtum, & ſanguineo.

Genis eſt neque obeſis, neque inflatis, aut prominentibus, neque tabidis, aut macilentis, ſed honorificè rotundis, & oblongis.

Membra Regi optimè proportionata.

Fronte neque vllatenus tetricâ, neque rugis aut ſupercilijs demiſſis horrens, ſed planè altâ & Regali: & ſi interdũ iracundus torquere velit, quàm aſperâ & terribili! Humeris, & femoribus latus. Barbâ, nec ſupra modum denſâ, aut promiſſâ, neque leui, & dubiâ lanugine veſtitâ, ſed qualis conuenit. Tibijs, cruribus, omnibuſq; iuncturis neruoſus. Vertebris, ad facilem flexũ adaptatis. Oculis lynceis, & rutilantibus, atque inſtar Eoï Iubaris, aut Luciferi matutini micantibus; qui neque incompoſitâ reuolutione fluctuant, neque ſegniter torpent, ſed ſuis ſedibus fixi, celeri motu in omnes partes circumferuntur, & vnico nictu quæ-

quælibet obiecta velociter obſeruant, apprehendunt, & diſcernunt. Et vt Omnipotens,

Pronaq; cum ſpectent animalia cætera (terras,
Os homini ſublime dedit, cælumq; tueri
Iuſsit, & erectos ad ſydera tollere vultus.

Vt ex *Anaxagorâ* protulit *Naſo*, nomine, & re naſutus, & iudicioſus: ſic præ reliquis mortalibus, & ſuper cætera membra, vultus reuerentiæ, & eximiæ maieſtatis plenus, à Deo opt. max. illi conceſſus eſt; quo (etiamſi apparitorum miniſterio vacaret) ad magna natum & deſtinatum, & ad adoreos & tergeminos honores in lucem editum, omnes augurari, & præſagire poſſint. In hoc *Dauidi* perſimilis quem adhuc impuberem, ex ephebis nondum egreſſum, neque amictum prætextâ, facie pulchrum, & colore rufo, fuiſſe tradit ſacra pagina: Et *Moſi*, cui venuſtas quædam diuina, iam inde ab vtero matris indita fuit. Et *P. Rutilio*, & *Mario*, quem cum ſqualo-

Vultus Regis celſæ maieſtatis plenus.

Principes venuſti.

Digitized by Google

re obſitus ſenex eſſet, & inermis, tamen *Cimbro* qui ad eum iugulandum miſſus erat, non atrocitate, aut auſteritate, ſed ſolâ vultus honeſtate, animum comminuit, vt non ſuſtinuerit ipſum violare, & ſic ſalutem obtinuit. Denique ab omni labe & inquinamento, ab omni vel minimâ maculâ, aut næuo, à capitis vertice, ad plantam pedis, & in omni corporis meatu purus eſt, & intactus: quo ab *Hannibale* ſegregatur, qui Rhodanum trajiciens, & arduas, niuiumq; aceruis irrigatas Alpes, hyberno tempore tranſcẽdens, vnum ex oculis perdidit; & *Ageſilao* qui altero pede claudicabat; & *Artaxerxi* Longimano, cuius vitium ipſo cognomine innuitur; & *Antigono* Macedonum; & *Ptolomæo* Auleti, Ægyptiorum Regi diſſentaneus eſt; & *Philopomæni* famoſiſſimo Duci; qui cùm ſuis inſcijs, quoddam diuerſorium clàm ingreſſus eſſet, hoſpita ob vultus aſperitatem, & rugas, gregarium militem

Principes aliqua deformitate læſi.

litem

litem rata, eum ſollicitauit, vt macello properè ſe accingeret, venturoq́; *Philopomæni* patriæ Parenti, (de cuius aduentu, per anteambulonem, & Satrapam quendam, certior facta fuit,) eſculenta & carnes pararet, verubuſque torreret, & in fruſta ſaginatas pecudes ſecaret, alijſq́; modis ſatagentibus opitularetur: qui mulierculæ verbis impiger annuit; quem cũ in culinâ & piſtrinâ occupatũ, ſui ſuperuenientes eſſent adorti, hoſpitem obiurgantes, acribus probris inceſſerunt, & plagas minitati ſunt: aſt ille paribus iurgijs ſuorum temeritatem proſcidit, & *Parcite*, inquit, *furoremq́; mites cohibete: Ego etenim deformitatis meæ pœnas luo.*

Faceta hiſtoria de aſpero & rugoſo Philopomænis vultu.

Quare, cum Noſter tum animo, tum vultu talis ſit, qualem craſſò more oſtendimus; quæ dicta latinus ille Poeta, ad Virgilianæ Æneïdos commendationem efficaciſſima, excogitauit:

Cedite (ait) *Romani ſcriptores, cedite Graij*
Neſcio quid maius naſcitur Iliade:

Digitized by Google

Eadem ad commonſtranda noſtri Principis merita, veritatis candido ſtudio adhibere cogimur. Ergo

Cedite Romani primates, cedite Graij
Neſcio quis maior naſcitur Æacidâ,

Aut *Æmathio, Achille*, aut *Alexandro.* Noſter etiam, (quantum ego accepi) Deo ipſius ἀρχιατρεῖ æterna laus ſit,) valetudine nunquam afflictus eſt adverſa, neque cutis, artuumue, aut viſcerum vllo morbo, vllâue veterni aut lethargi ſpecie, aut cachexiâ laborauit: quo *Cæſarem* anteuertit, qui in Epilepſiam, ſiue morbum caducum, aut Comitialem, ſæpe prolapſus dicitur: & alios, quos nodoſa arthritis, ſenio nondum confectos, inuaſit.

Firma Regi valetudo.

Vnde laborum inaudita duratio, quâ ſummos Romanorum, Græcorumq; Duces, algoris & inediæ patientiâ, ſi opus eſſet, anteit. Corpore toto eſt prorſus ferreo, & ſaxeo, neque ſudoribus, curſibus, aut itineribus, magis

Rex laborũ patientiſſimus.

Digitized by Google

magis comminuitur, quàm ſilex ictu molli in fruſta diſſilit, ſed membra infracti *Glyconis* ſortitus eſt; neque à fatigationibus quibus quotidie implicitus hæret, vnquam feriari cupit, aut vel vnum diem manumitti.

Corporis temperaturâ & complexione ſanguineâ eſt; cholericæ ſiue biliosæ paululùm admiſtâ, à melanchol ichâ & pituitoſâ, niſi quantum vtile eſt, omnino ſemotus; veniſq; arterijs, & viſceribus fruitur, neque inanibus, & vacuis, neque humorum fœcibus, aut congerie oppletis, & interceptis: ideo neque in pulmonibus, corde, aut liene, neque in hypochondrijs, meſenterio, aut hepate, neq; in felle, ſepto tranſuerſo, aut cerebri reticulis, vllum vitium, aut morbi fomentum reſidere ſuſpicari poſſimus. Quocirca pigmentariorum pharmaca, & thecas faſtidire tutò poteſt, & *Æſculapij, Hyppocratis, Paracelſi, Galeni*, Arabum, omniumq; medicorum (quos tamen lite-

Temperatura Regis.

teratiſſimos habet ad manũ,) Apozemata, Phlebotomias, & interciſiones, & cucurbitas præterit; vt qui crapulã, omnemque temulentiam, & ingluuiem, (quorum tum prædicti, tum omnes alij morbi fœtus ſunt & progenies,) vt naufragos ſcopulos abominetur. Hinc etiam tanta morum naturaliter ingenita compoſitio, tantaq́; mentis capacitas, hinc etiam (quãtum naturalis inſtinctus valet,) fit vt multis ſymptomatis careat, quibus plerique Reges iactati ſunt, quibus abdominis & gulæ intemperies multa mala conflauit.

Deus ſuæ bonitatis ſpecimen illuſtre edidit in tali viro producendo.

Quæ omnia tantarum virtutum, laudumq́; agmina, cum in vno Rege concurrant, quanta ſuæ bonitatis documenta, in eo ornando, & intus foriſq́; ditando, ſimul coaceruauit rerum conditor & rector? Vt omnis homo promiſcuè ad Dei imaginẽ & ſimilitudinem extructus eſt: quod vel ipſe *Manilius* ethnicus agnouit dicens:

Non

——Non mirum noſcere mundum
Si poſſunt homines, quibus eſt & mundus in ipſis,
Exemplumq́ꝫ Dei quiſque eſt in imagine parua.

Vnde orthodoxâ ratione arguit:
In cœlumq́ꝫ redire animas, cœloq́ꝫ venire.
Sic præ multis alijs hominibus hâc prærogatiuâ coronantur Reges, vt ex Græco illo euincitur:

Εἰκων γαρ βασιλευς ἐϛιν ἐμψυχος θεοῦ;

Imago enim Rex eſt animata Dei. Sic (inquam) peculiari quâdam ratione, tantis, totq́; gloriæ cumulis, & multiplicatis gradibus, in Noſtro pari paſſu coeuntibus; priuilegium illud longè illuſtriſſimum, tum præ alijs Regibus, tum etiam præ alijs hominibus conſequutus videbitur, vt Regum virorumq́; Phœnix cenſeri poſſit, vbi abierit irreparabilis.

Corpus exercet vel lanceam vibrando, vbi (vt ait *Tydides* de *Æneâ*) quantus aſſurgit in clypeum! quo tor-

quet haſtam turbine! quàm rectè ſcopum ferit! Et venatione delectatur, (canum enim fidelitatem erga dominos, ex multis hiſtorijs deprehendit,) ſaltuſq́; indagine ſepit, & luſtra ferarum, Indicis, Caſpijs, Albaniciſq́; canibus, atque Moloſſis, & Lyciſſis ſcrutatur, & obſidet: & illud *Amaſis* Regis ſecum voluit: *Arcus ſemper intenſus rumpitur*: Itaque ſeria nonnunquam intermittit, vel interpoſitâ ludorum viciſſitudine, quibus horas interdum fallat, remittit, vt ad eadem alacrior, & vegetior redire queat. Ita ſe geſſere *Viriatus* Luſitanus, *Antonius*, *Æneas*, *Iulus*, quin *Scæuola*, *Pompeius*, *Maſiniſſa*, *Sylla* Dictator, & *Orchus* Moloſſi Rex, & permulti ex Perſiæ Regibus; quanuis alioqui ſacratam ſuam maieſtatem frequenti hominum aſpectu prophanari ducerent: & ideo auleis & canopæis incluſi, ſeorſim degebant. Neque vltima erat ex laudibus *Herculis*, quòd ipſius venantis telo Ery-

Rex venatione vtitur

Principes venationi dediti.

man-

Digitized by Google

nanthius aper, cæſus & transfixus, occideret.

Venationi accedunt alia etiam equitationis genera; Is Eleo vectus equo Olympionicos ipſos ſterneret; Is phaleratis equorum dorſis inſidens, ſponſo è thalamo ſuo prodeunti ſimilis eſt; quem ſi ipſe *Bellerophon*, ſi *Lapithæ*, aut *Centauri* arua & foſſas tranſilientem viderent, è-veſtigio obſtupeſcerent. Vt animoſos equos nunc habenis in gyrum & orbem cõuertit! Nunc calcaribus in curſum propellit! nunc frænis in ſaltũ erigit! vt feras ipſas ad nutum habere, & ephippio non minùs ſecurè vehi appareat, quàm ſi cathedrâ eburneâ, aut ſellâ curuli contineatur. Vt Eleos, Scythicos, Numidicos, Hiſpanos, Colophonios, Venetos, Aſturienſes, & Agrigentinos equos alere, & ſubigere nouit! quàm delectat eorum Mauortiæ iubas contrectare, & è carceribus ad metam ijs portatus volare. In hoc *Rex equitandi peritiſſimus.* *Optimorum equorum genera.*

Reges equitationi multum addicti

Alexandrum ſequitur, (cuius *Bucephalus* etiam vulgo notus eſt,) & *Nicomedem* Bithyniæ Regem, cuius equus, hero interempto, ad alios omnes calcitrauit, & pabulo amplius veſci nolens, mœrore ſtatim perijt; & *Cimonem* Atticum, qui vno equo bis lauream retulit in Olympicis; & *Cæſarem*, cuius equus famâ valde percrebuit. Noſtri Pegaſus ſimilis eſt cataphractis Perſarum, qui ferri laminis adeo fulgentibus cooperti fuerunt, vt occurſantium viſus perſtringerentur: & his *Virgilij* verſiculis eius fabrica ſubſternitur:

Laudabilis equi hypotypoſis.

Continuò pecoris generoſi pullus, in aruis
Altiùs ingreditur, & mollia crura reponit,
Primus & ire viã, & fluuios tentare minaces
Audet, & ignoto ſeſe committere ponto,
Nec vanos horret ſtrepitus: illi ardua ceruix
Argutumq; caput, breuis aluus, obeſaq; terga
Luxuriatq; totis animoſum pectus, honeſti
Spadices, glauciq; color deterrimus albis,
Et giluo, tum ſiqua ſonũ procul arma dedere,
Stare loco neſcit; micat auribus, & tremit
artus.

Col-

Collectumq́; fremens voluit ſub naribus ignẽ:
Dẽſa iuba, & dextro iactata procũbit in armo.
At duplex agitur per lumbum ſpina, cauatq́;
Tellure, & ſolido ſonat ampliter vngula cornu.

Neque tamen hoc oblectamento quaſi eſcâ faſcinatus, deſipientium & deprauatorum hominum ritu, inſoleſcit, (de qua re ipſum admonere operæpretium non eſt, verùm lectorem commonefieri non eſt abs re) ſed talibus recreationibus vtitur ad curas leuandas, & μελεδῶνας quibus iugiter premitur; expenditq́; (vt ait Propheta) equum carnem eſſe, non ſpiritum, agilitatemq́; corporis parui, imò flocci fieri oportere: & tum equi tum ſeſſoris, quiſquis ille ſit mortalium, in luteis tabernaculis & tugurijs his fictilibus degentium, ſpiramina breui interclusum iri: nobis homuncionibus ἡμεροβίοις vitæ filum mox ſcindet *Atropos*, & *Parcæ* æuum claudent, & in tumulo exanimes ponendos, vmbratiles & fluxæ carnis noſtræ voluptates

Rex immodicâ rerum mortalium delectatione non abripitur, & quare,

tates & illecebræ deſerent, atque in amicorum planctum & vlulatum transferentur. Neque vicinum exemplum obliterari patitur Noſter imbecillitatis humanæ præſcius, de *Henrico* ſecundo, Galliarum Rege, qui ſuprà quàm par erat, ſibi confidens, hac arte fretus, omnes vilipendebat; & cum reliqui proceres cum eo tanto pugile haſtas conſerere renuiſſent; Mont-gomerium Comitem nolentem volentem in paleſtram, & equeſtre duellum perduxit; qui prouinciam illam diu aduerſatus, &, ſi Regem interficeret, reatum deprecatus: tandem vbi nihil cõtradicẽdo præualuiſſet, neq; profeciſſet verbis, in Regem tremens & ingemiſcens fertur; quem caſſide velatum teli mucrone terebrauit, & tempora perforauit ferro, dum ſolenni pompâ, *Delphini* cum ſereniſſimâ *Mariâ* Noſtri Principis genitrice, nuptiæ condecorantur; ita vox gaudij & exultationis in lachrymis & ejulatu terminata eſt,

Hiſtoria flebilis & luctuoſa de Henrici Galliæ Regis morte.

eſt;& qui nuper ſaltu & amœnis cantibus hilares geſtiebant, mox paſſis capillis,& tunſo pectore confuſi incedunt; eo vulnere malè curato, & poſteà ſuppurante, & ingraueſcente, mox vehementiùs ſauciatus, fato conceſſit, & debitum naturæ vectigal exoluit:

Olli dura quies oculos, & ferreus vrget
Somnus, in æternam clauduntur lumina noctem.

Mortuo, conuiuæ pullata & lugubri veſte iuſta ſoluerunt, & exequias fecere. Inſigne certè humanę iactantiæ, ac tumoris repreſſi, & ἀλαζονειας frænatæ ſpecimen. Noſter autem in talibus non ſic exſpatiatur, neq; humanis affectibus repagula laxat, ſed ruentes & immorigeros tempeſtiuè coercet. Namque quod de equis Solis, Phaëtonti filio dicit Phœbus, id humanis affectibus exactiſſimè quadrat.

Affectus humani ſimiles equis Solis.

Parce puer ſtimulis, & fortiùs vtere loris
Sponte ſua properant, labor eſt inhibere volantes.

Et

Et *Philippi* imperatoris, *Maximiliani* fi-
Repentina Philippi imperatoris mors.
lij lamentabile exemplum, animo catus recondit, quem atra dies abſtulit, in primulo florentis æui limine, & in tanta rerum præſentium affluentia, ac futurarum expectatione, patris, patriæq́; ſpem, & præſidium, ex improuiſo mors tranſtulit, vitæq́; ſtamẽ ipſi interſecuit; ac ſuorũ genas lachrymis madentes, ac corda ſuſpirijs & ſingultibus palpitantia, reliquit: tantoq́; exemplo monſtrauit, omnem mortalem bullam eſſe, & cum *Pindaro* vmbram, aut vmbræ ſomnium: de qua re, grauiter diſſeruit *Glaucus* apud *Home-*
Fragilis vitæ noſtræ conditio ex Homero.
rum:

Οἱήπερ φυλλων γενεη, τοίηδε και ανδρων,
Φυλλα τα μεν τ' ανεμος χαμαδις χεει, αλλα δε
θ' ὕλη
Τηλεθοωσα φυει, ἔαρος δ' επιγιγνεται ὥρη

Tale quidem genus eſt hominum, quale
eſt foliorum,
Quorum hæc ventus humi fundit, rur-
ſum illa vireſcens

Pro-

Digitized by Google

Profert ſylua, ſimul veris iam afflauerat aura.

Et in hunc vitæ ærumnoſum exitum, & ſaxum miſerabile, eminentiſſimi promptiùs impingunt, & Euri ſecundo flatu propellente, neſcientes inflata vela demittere, neq; rectà *Cynoſuram*, aut *Canopũ* verſus tendere & collimare, Syrtibus, aut promontorijs alliduntur, vndiſq; dehiſcentibus excepti, citiùs deglutiuntur, quàm quibus Africus Aquilone decertans, curſum nonnihil remoratur, quibuſq; minora expanduntur lintea. Enimuerò, vt fulmẽ in aërea Acroceraunia, & Olympum, nubiferorumq; montium cacumina potiſſimùm decidit; ſic vltrices ſcelerum ſagittas Deus in inuictiſſimos frequẽtiùs coruſcat, & eiaculatur, niſi excandeſcentiæ cœleſtis flãmam ſtipulis ſemel conceptam, exundantibus lachrymarum, & contritionis riuulis, maturè extinguant, materiamq; quâ naſcitur, & paſcitur, vt abortiuum & mon-

Rêgum periculoſus locus.

Digitized by Google

monſtroſum partũ maturè ſuffocent, niſi ſpiritualis gratia cum humanâ authoritate, concatenata ſit.

Quæ condimenta ferculis addiderint Ægyptij.

Ideo cautus & catus ille Rex, admoto calice hoc, ſibi inculcari popoſcit, *Memento te mortalem*: & Ægyptij in medijs epulis, mortuum in ſtatua accumbentibus repræſentarunt, dictitantes propediem futurum, vt lætiſſimi, & ſaturatiſſimi conuiuarum tales euaderent. Per quas ſalebras & ſentes, per quàm ſqualentia ſpineta, per quã ſiticuloſas ſolitudines pergimus, quã triſti cataſtrophe vitæ tragœdiam & fabulam concludimus, niſi melioris vitæ inconuulſa ſpes affulgeat! Quoties Oſſam Pelio imponere nitimur, & Oſſæ frondoſum Olympũ ſuperjicere, caput & criſtas inter nubila cõdimus! at ſi naſcentes, vegeti, & exſpirantes excutiamur, ſcarabæo, aut culici ſimiles inueniemur, ni ad hæreditatem vnde excidimus, candidis votis anhelantes, aſpiremus, & in piſtrinam

Hominum confidentia

Humanæ vitæ ſcopus.

con-

Digitized by Google

conditionem, & primogeniam integritatem, vt recidiua mœnia erigamur æternamq́; vitam æqua lance penſitemus. Quàm ſunt tenuïa vitæ initia, vt graueolentium lucernarum olfactu abortus fiat? Quales progreſſus, vt *Hadrianus* Pontifex, & *Anacreon* Poëta grano vuæ paſſæ perierint? Calorem intus fouemus & paſcimus, quo demum conſumimur. Annis creſcentibus, dolores creſcunt, & exhulcerantur vſque ad occiduam & decliuem ſenectam; & quantum ad caduca ſpectat, veriſſimè pronunciat noſter Poëta, dum quanto tædio mortis aduentum præſtolemur, ſignificat: *Initia & progreſſus vitæ noſtræ quàm debilia & lubrica.*

Fœneramur (inquit) *mortis indies moras,*
Morbis, periclis, luctibus, moleſtiis,
Nec longa vita, aliud eſt quàm longi mali
Catena, mortis, nexa ad vſque terminum,
Serie perenni.

Idem purpuratis, & pannoſis in buſto honos, & locus defertur, in eadē elementa vtrique conflantur, ſitus & rubigo

bigo pro oſtro & lapillis ſuccedunt. Quibuſcunq; viuentes affixi delinimur, ea in morte, & acerbiſſimis Satanæ inſultibus, nos deficient; imò vt æſtuantia vina morbum febricitantibus augebunt. Quemadmodum Ceruus per nemora & ſyluas fugiens, dū vepribus & dumis alligatur, cornua ipſius curſum impediunt; quali caſu tibias laudat quamuis graciles, aſt cornua extenſa, & tenacia damnat: ita mortis & gehennæ metu expauefactus animus, ſublunaria quæuis aſpernatur, & abiectum, nudumq; ſeſe coram Deo ſiſtit: atque hoc vnum in votis habet, vt *Tonanti* redeat in gratiā, & quicquid habuit ſuperbiæ & elatæ amplitudinis, id vt aſpidem è gremio projicit, longèq; mutatus ab illo qui fuerat, palinodiam canit. Ergo hoc Regis noſtri laudibus quis annumerandum, & inſerendum neget, quòd cùm omni corporis expetenda qualitate, & agilitate fruatur, & in equis per-

Similitudo tenenda.

Digitized by Google

perdocendis, ſummorum heroum peritiam, & dexteritatem vincat: his tamen neque aſtrictus ſit, nec ſibi indulgeat, aut immodicè placeat, neque in cardinalium virtutum, quas ſuprà recenſuimus, ſocietate & choris locanda arbitretur.

Quare vt poſtremam ſedem, inter ornamenta Regis, corpori hactenus aſſignaui, (quanquam & eo ipſo reſpectu, hominum quos nunc nutrit terra, facilè primus ſit:) ideo, qui nuper ſui corporis hypotypôſin protrahere, & enarrare vberiùs conſtitui, nunc à cœpto deſiſtam: & quamuis de corpore fuſiùs & vellem & poſſem verba contexere, tamen *Leucippis* & *Parrhaſiis* eius formam explicandam trado. Enimuerò, quicquid eſt corporeum, aut mortale, quicquid corruptibile, eo omni brutis animantibus cedit homo, inter naturalia, ſolâ ratione ſuperior: (ideo tanti Regis encomia eloqui volentem conſideratio illa diu

A Corporis explicatione cur tam properè pedem mouerit author.

T non

non tardabit, neque aliò feſtinantem à propoſito diſtrahet,) nimirum Leo robore, Ceruus pernicitate, Cercopithecus agilitate nos antecellit, longęuitate cornix garrula, viſu Lynx, guſtu Simia, odoratu vultur, ſagacitate canis Crocodilus aſtutiâ, Hyæna & Panthera compagum firmitate, nec non verecundiâ Elephas, ſollicitudine Ciconia, prolis ſtudioſiſſima, induſtriâ Apes, & Formicæ; dulcedine muſicâ Philomela tranſcendit, in cujus tam arctis faucibus omnia reperiuntur, quæ tam exquiſitis tibiarum tormentis ars hominum elaborauit. Ad hæc in feris quanta medicinæ notitia, quâ non modò tyrones, ſed etiam magiſterio donatos ſuperant? qualis eſt Hippotamus, Ceruus, Aper, Anguis, Draco, Vrſa, & Coruus. Præterea homo ſolus ex animalibus alienis opibus velatur, ac omnibus vitæ ſuæ protelandæ modis orbatus in lucem exponitur; reliquorum alijs dura cutis eſt

pro

Digitized by Google

pro munimento, ad propulſanda tela, & tempeſtates ; alia dentibus , vt Leones & Apri ; alia roſtris & vnguibus, vt Aquilæ, Milui, & Accipitres armãtur; alia cornibus vt Armenta : & quibus vires denegauit Deus , vt Leporibus, & Hirundinibus, ijs pernices alas aut nobiles pedes dedit: timidis enim velocitas, arma validis conueniebant; neque igitur timidum aliquod armauit Deus, neque aliquod audax inerme deſtituitur.

Inſuper , varia tegumenta his attributa ſunt, coria, cortices; ſpinæ, ſquamæ, aut pili: & alia vel leuibus pennis in aëre ſuſpenſa , vel latibulis ſepta, à fortioribus ſe ſubſtrahere poſſunt: aſt homo, his omnibus ſubſidijs priuatus, reptans ingreditur, & inualido poplite, armorumq; ſimul , ac pernicitatis expers, dies percurrit. Hîc impudenti fronte clamitant, & cauillantur Epicurei, Naturam non matrem, ſed nouercam hominibus eſſe : Sed oblatrare *Arma ferarum.*

deſinãt tales rabulæ,& nefariæ peſtes. *Lactantius* eorum blaſphemias,ſcitiſſimè amolitur: horum omnium abſentia ratione reſarcitur,huic dignitas hominis accepta referri debet: Deus homini pro omnibus tum defenſorijs, tum oppugnantibus armis, rationem, manuſq; organa rationis iuſſibus & mandatis exſequendis idonea, largitus eſt;his pace,bellóque,& in artibus agimus;his enſes, & haſtas ad ſecandum,& bellandum contrectamus,his lapides & ligna contorquemus; his eminus iuxtà ac cominus valemus:his omnia ferarum operimenta tranſuerberamus:his muros, & turres exſtruimus,& ciſternas,ſcrobes,puteos,cuniculos,foſſaſq; excauamus.Rationis & ingenij lumine armatus homo, omnibus ferarum phalangibus potior eſt & valentior, & reſiduâ imaginis diuinæ portione fulti, omnia ſponte noſtrâ dirigimus, & cum refractarijs digladiamur;ratione præſtantes,tumulo incluſi

Vt Deus ratione omnes humanos defectus compenſarit.

Digitized by Google

incluſi reuiuiſcimus. Quis igitur audeat cũ amãtiſſimo patre expoſtulare, aut querulas voces eructare, niſi furioſâ mente, & pudore ingenuo in totum proſtituto? Sed rationi addita eruditio (inquam) lucidâ arce ponenda eſt; de quâ *Tullius* : *O vitæ Dux, ô virtutis indagatrix, expultrixq́, vitiorum, quid genus hominum ſine te eſſe potuiſſet? tu vrbes peperiſti, tu diſsipatos homines in ſocietatem vitæ conuocaſti, tu eos inter ſe primò domicilijs, deinde coniugijs, demum literarum communione iunxiſti, tu inuentrix legum, tu magiſtra morum fuiſti; eſt vnus dies benè & ex præceptis tuis tranſactus, peccanti immortalitati anteponendus; cuius opibus potiùs vtimur quàm tuis? quæ & vitæ tranquillitatem largita es, & terrorem mortis ſuſtuliſti*. Sed quorſum tam multa de ratione, & doctrina? quò iam digreſſi ſumus? Nimirum cum pietas, eruditio, & iudicium, tanti pretij margaritę ſint, vt nouiſſimo hoc diſcurſu

Eruditionis elogia.

Regis deſcriptio ab animo inchoata, in eodem deſinit, & quare.

monſtrauimus: ſicut in ijs perſonæ reuerendiſſimi noſtri Ductoris definitio inchoata eſt, in ijſdem terminabitur, & ad eam in quâ incepta eſt, periodum perducta Regis proſopographia, in eâdem ſubſiſtet; vt in circuli circumferentiâ fit; ab animo auſpicatus, in animo deſinam, corporéque poſthabito, ad animum reuerſus, virtutibus excellentiſſimi Regis coronidem apponam. Ipſe comptos vndulatos, & calamiſtratos odit, & quæ ad fucum corpori inferendum faciunt, Cymatiles veſtes, vt crepundia ſpernit, (quanquam omnium quos noſtra tulerunt tempora corpore ſit maximè decoro, atque inculpato,) & in purgatiſſimæ, & defœcatiſſimæ mentis nitidiſſimis lymphis conquieſcit: idcirco neque ego corporeæ molis dotes vlteriùs extollam.

Cæterùm, hoc faſciculo prædicta omnia complicabo: quanto amore & obſeruantia, quanto ſtudio, & fideli-

tate,

Digitized by Google

tate eum proſequi debemus & complecti, in quem Deus tam multiplices gratiæ & cœleſtium donorum theſauros, vt flumina ſupernè ſimul effudit, & congeſſit? quem haud vanâ aut fallaci fide, vt paterni amoris pignus & teſſeram, diuinitus nobis datum, & conſeruatum ſpero, certóque mihi polliceor. Nulla tellus omnia fert ex græmio ſuo; hinc ſegetes, illinc vuæ fœliciùs veniunt; Tmolus mons crocum mittit, India ebur, Sabæi thura, nardos & calamos Arabicos; Chalybes ferrum, Pontus caſtorea viroſa, Tagus auriferos vortices, & Epeirus Eliades equas, Pharia gens anniuerſariam ſeptemflui Nili inundationem habet; nulla terra omnibus illis abundat. Et vt hæc naturalia nulli prouinciæ aut regioni cuncta ſimul contingunt, ita neque natio vlla omnibus artefactis nitet; Rhodus Coloſſo, Babylon horto penſili, & muris; Campus Martius Romæ, obeliſco, Caria Mauſolæo

Incomparabilis Regis excellentia, duplici ſimilitudine declaratur.

ſolæo Artemiſiæ opere, Memphis & Ægyptus Pyramidibus, & ædificijs coctilibus, ac Sphinge; Roma amphitheatris, & aquæductibus, Creta labyrintho, & Epheſus ſacrilega, Dianę templo: aſt omnia hæc opera ſimul ſibi aſcribere nulla poteſt: & vt terræ, ſic homines propriarum virtutum encomijs & clangoribus ouantes gratulantur. Verùm ille obſeruandiſſimus noſter Antiſtes, omnifarios virtutis fontes imbibit, omnium latices liquidos expromit, omnium ſigna & teſtimonia factis, & verbis ampliſſima, ad omnem commoditatem oculatis in propatulo ponit; is diuinæ gratiæ ſaliente ſucco, & imbre ex cœli cataractis depluente, adeo irrigatus eſt, vt mirâ fœcunditate ſuauiſſimos flores ex agro pectoris ſui, quaſi ex horto & viridario indies producat, nec verbis cuiuſquam commendari poteſt, ſed meritis ſuis.

Certè, ad tantarum rerum culmen

tam

Digitized by Google

tam editum, neque *Dardanus*, neque *Theſeus*, neque *Godophredus* appropinquauit: cui vni hæc omnia accidunt?

——ὐ γ' Ἀγαμέμνων　　*Theocritus.*
Τοῦτ' ἔπαθ', οὐτ' Αἴας ὁ μέγας βαρυμάνιος Ἥρως,
Οὐθ' Ἕκτωρ, Ἑκάβης γεραΐτερος εἴκατι παίδων,
Οὐ Πάτροκλης, ἢ Πύρρος, ἀπὸ Τροΐας ἐπανελθών,
Οὐθ' οἱ ἔτι πρότεροι Λαπίθαι, καὶ Δευκαλίωνες,
Οὐ Πηλοπηϊάδαι τε, ἢ Ἄργεος ἄκρα πελασγοί

——*Neque Agamemnoni*
Hoc euenit, neq; Aiaci grauiter furẽti Heroi,
Neq; Hectori honoratiori inter viginti filios Hecubæ,
Neque Patroclo, aut Pyrrho à Troiâ reuerſo,
Neque iis qui ſuperiores fuerunt, Lapithis aut Deucalionibus,
Neq; Pelopidis, aut Argiuorum principibus Pelaſgis.

Neq; *Carolo Magno*, qui diuulſas Imperij particulas congregauit, & adunauit longo tempore ſeiunctas, & quaſi luxati corporis artus, ſuis vertebris refixit.

Et vt vera loquar, quas in auguſtiſ-

ſimis

ſimis viris diuerſas virtutes, ſeorſim & ſigillatim, diuerſæ ætates & loca produxerunt, eæ in Noſtro gregatim & certatim ſimul coincidunt, omniumque temporum, & Regum amabiles & ſuaueolentes flores in eo coniunctim elucent; vtpote, quæ in *Iphicrate*, *Theſeo*, *Chabria*, *Timotheo*, *Datame*, *Hamilcare*, *Haſdrubale*, *Alcibiade*, *Cymone*, *Lycurgo*, *Solone*, *Themiſtocle*, *Seruio Tullo*, *Camillo*, *L. Torquato*, *Mãlio Coruino*, *Pericle*, *Coriolano*, *Fabio*, *Paulo Æmilio*, *Timoleonte*, *Dione*, *Pelopidâ*, *Ariſtide*, *Miltiade*, *Pauſaniâ*, *Catonibus*, *Scipionibus*, *Philopomæne*, *T. Flaminio*, *Pyrrho*, *Lyſandro*, *Niciâ*, *Eumene*, *Ageſilao*, *Antigono*, *Phocione*, *Agide*, *Arato Sizionio*, *Cleomene*, *Demetrio Polyorcete*, *Lyſimacho*, *Epaminondâ*, *Thraſibulo*, & *Conone*, ſeparatim extiterunt; vel pietas, prudentia, & æquitas: vel potentia, fortitudo, & clementia; vel doctrina, facundia, vigilantia, & φιλανθρωπία; vel Regni amplitudo,

Plurimi heroes recenſentur quorum maximè conſpicua ornamēta in noſtro Rege ſimul concurrunt.

Digitized by Google

plitudo, ſucceſſus ſecundus, & clientum amor: vel mens, manus, & lingua; & impauidum, prouidumq́; pectus, vel conſtantia, taciturnitas, & ſagacitas: vel denique quicquid eſt laudabile, quicquid ſibi ſuiſque conducibile, quicquid exteris terrificum eſt, & formidoloſum: quicquid artis, aut Martis, naturæ, aut educationis, quicquid experientiæ & obſeruationis, id omne cordis ſui receſſibus & abditis angulis comprehendit ac congeſſit.

Quos (inquam) viros, diſtincta ſæcula, diſtinctæ terræ pepererunt: quippe *Theſeus* decimus Athenienſiũ Rex, regnare cœpit, iuxta *Functium*, anno mundi bis milleſimo ſeptingenteſimo ſexto: *Iphicrates Ageſilao* coëtaneus, *Ageſilaus Lyſandro*, *Lyſander* Athenas deuaſtauit, anno ſecũdo nonageſimæ quartæ Olympiadis; *Chabrias Iphicratẽ* proximè ſequutus eſt, *Timotheus Epaminondæ* æuo floruit, *Datames* cum *Artaxerxe Mnemone*, *Hamilcar*,

Tempora & ætates plurimorum illuſtrium virorum notantur, & deſignãtur, quorum laudes ſupergreditur noſtri ſæculi rex eminẽtiſſimus.

Hamilcar pacem fecit cum *Catulo* Romano Conſule, anno V.C.quingenteſimo vndecimo; cui ſucceſſit gener *Haſdrubal*, eique ſubſtitutus eſt *Hannibal*: *Lycurgus* floruit ſeptem annos ante initium Olympiadum, anno mũdi 3180. *Solon* tempore *Seruij Tullij*, *Themiſtocles* Olympiade ſeptuageſimâ quartâ. *Camillus* Gallos deleuit anno V. C. 520. *Alcibiades* circa bellum Peloponneſiacum vixit & viguit; turbulentus *Coriolanus* vrbem turbauit anno V. C. 572. *Timoleon* in Siciliam profectus eſt poſt mortem *Dionis*, anno V. C. quadringenteſimo quinto: *Pelopidas* tempore *Camilli*, *Ariſtides* fuit vnus ex decem Ducibus Græcorum, qui Perſas in Marathonio campo *Miltiadis* conſilio vicerunt; interfuit etiam prælio Salaminio cum *Themiſtocle*, & *Pauſaniâ*; *Cato Maior* cum *Scipione* in Hiſpaniam Quæſtor miſſus eſt, anno V.C.550. *Philopæmẽ* floruit tempore *T. Flaminij*, hic autem dele-

deiecit *Philippum*, anno V.C.571. *Pyrrhus* ſubegit Macedoniã, deuicto *Demetrio*, ope *Lyſimachi*, Olympiade 123. *Cymon* tempore *Themiſtoclis*, depulſis barbaris, totam Aſiam ab Ioniâ ad Pamphyliam Græcis ſubegit. *Nicias* claruit tempore *Alcibiadis*, *Eumenes* & *Phocion* cum *Alexandro*; *Agis* vixit tempore *Arati Sizionij*, Olympiade 134. *Demetrius Polyorcetes* ſucceſſit *Antigono*, à quo *Eumenes* cæſus eſt; *Artaxerxes Mnemon* pugnauit cum *Cyro* fratre, nonageſimâ quartâ Olympiade; *Dion* Siciliam tyrannide *Dionyſii* iunioris liberauit, circa Olympiadem 103. *Epaminondas* æuo *Pelopidæ*, in Mantineâ pugnâ extinctus eſt; *Thraſibulus* & *Conon*, prædicti *Artaxerxis* tempeſtate nitebant.

Ergo tantorum virorum, tam diſtãtium locorum, & remotiſſimarum ætatum, vno eodemq; tempore, vnoque loco, imò in vnius eiuſdemque

viri

viri perſonâ, conſpirantia, & cateruatim coëuntia cernere ornamenta, quàm eſt admirabile, quàm ſtupendum? quàm delectabilis, quantóque delectu ſeponendus is eſt, qui ijs depictus & amictus irradiat, interq́; reliquos mortales micat velut luna inter minores ignes? quique hâc ratione ſupra alios noſtri temporis Reges, tantò caput extulit, quanto Cupreſſus inter Viburna, aut Cedrus inter Corylos effertur. Certè, hanc ſimilitudinem cum magno illo *Pompeio* negligere nequeo, quòd *Pompeius* cum geſtorũ ſuorum apicem pro Roſtris exponere vellet, & enucleare, ac populi affectus erga ſe intenſiùs prouocare, quos languentes percipiebat, has voces edidit: *Ego quam Aſiam accepi vltimam ex Romanis prouincijs, eam mediam feci; is ſcilicet imperium verſus ortum ſuâ curâ in tantum protraxit ſolus, quantum omnes priores Romanorum Duces, & Conſules, per multa ſæcula, in noſtrâ continente ver-*

Luculenta Regis dignitas præ Pōpeio.

verſus occaſum, terrarum acquiſiuiſſent. Hæc ſumma ſummarum in eo laudis fuit. Hoc præſtitit Anteceſſor noſter, quando quam ſuſcepit Tuedam prioris Regni limitem, eam Regnorũ intermedium, & diuidens cingulum fecit. Aſt in hoc ei cedit *Pompeius*, in hoc lauream Noſtro concedit, quòd *Pompeius* inuitis ſeſe obtruſerit: Noſter verò mortuæ Reginæ edicto & diplomate, ac omnium ordinum rogatu, acclamatione, & conſentientibus ſuffragijs, in ſui hæreditarij Regni poſſeſſionem accitus, attractus & intromiſſus fuerit: ille aliena, vi occupauit: hic votis & poſtulationibus adactus, ſua admiſit. Eius excellentiam totam quiſquis ſe limatè traditurum receperit, vadimonium deſeret, ad extremum peccabit, & ilia ducet ridendus: hunc ego dum per ora virûm variantia, & per oras diſſitas efferre tento, Oceani irremeabilis æſtu vorticoſo abſorberi videor: ſed quos virtutis hym-

Excuſatio authoris.

Digitized by Google

hymnos canorâ voce pãgere nequeo, eos rudi arundinis flatu ſaltem exprimam. Hæc vna ſeges (ô patriæ fulcimen) floridæ camœnæ grata! hæc ſola nobis materies, hæc ſagittis obiecta meta, vt per vaſta quadrifidi mundi mœnia, radij tui diſpergantur, & eouſq; protendantur, quò Phœbus bis ſena ſegmenta, retrogrado pererrans lapſu, igneo curru almam lucem ægris terrigenis diſtribuit, meta inquã, quam vt iuuat iaculo ſeptinerui & reſonante tetigiſſe! & arcu tali, qualem ſubter valla Thebania *Antiope* ſatus abdidit! tuas ego laudes non lyrâ nec ſonorâ voce, ſed auenâ ſylueſtri, & leui ſtipulâ cano. At ſi quando mihi mitior affulſerit, plectriq; ſtrepentis modulamine penitiùs aures & animum feriet, quæ vel mutis piſcibus Cygni canentis ſonum concedere poteſt, aureæq; teſtudinis concentum temperat; tunc quæ voluntas præcoces & præmaturos hos tibi fructus obtulit,

lit, eadem maturiorem fœtum dicabit.

Porrò argumento ex præcedentibus aſſumpto, de amore iam fari aggreſſus ſum, quo in ipſum ſui feruere, & inclinare debeant; id paululùm vrgebo, & ſic inſtitutam laudum enarrationem concludam.

Danaus à Peloponneſijs, *Theſeus* & *Solon* ab Athenienſibus, *Minos* à Cretenſibus, *Antenor* à Patauinis, *Lycurgus* à Lacedæmonijs, *Saturnus* à Latinis, (qui genus indocile emendauit,) à Romanis *Romulus*, à Phœnicibus, & Græcis *Cadmus*, ab Ægyptijs *Hermes* Triſmegiſtus, à Cyrenæis denique *Battus* infinitis propè laudibus euehitur. Et *Alexandrum* ciuitates in Bactriâ & Carmaniâ extructæ, *Cæſarem* aræ ſuæ in ripis Tanaïdos fluuij erectæ, *Pompeium* Trophæa in Pyreneis fixa, *Seſoſtrem* columnæ in remotiſſimâ Scythiâ conditæ, *Liberum* aræ in extremâ Indiâ & Oriente ipſi dicatæ

Quæ Regis futura gloria apud poſteros, ſimilibus exemplis illuſtratur.

Digitized by Google

catæ, poſteritati commendarūt; & horum præcipui *Hercules*, *Dionyſius*, & *Alexander*, quòd ambitum & globum terræ ſuis curſibus & peregrinationibus perluſtrauerint, hominum ſermonibus valde celebrantur. Quæ cum ita ſe habeant, quis gloriæ noſtri Principis limes erit? an non fulgor eius mūdum quaquauerſum replebit & peruagabitur? an non ſuos in æternum ſibi deuinxit, qui non ciuitatem ſuam ſed regna ſua, non modò lateritijs aut lapideis mœnibus, (vt *Themiſtocles* Athenas) ſed inuictiſſimis Religionis, muſarum, pacis, iuſtitiæ, legum, & laudabilis diſciplinæ propugnaculis, vndique circumuallauit? qui tot Eccleſias, tot Athenæa, & Academias tanquā inexpugnabilia Capitolia, in Regnorum meditullio & oris, ad hoſtium ſtuporem collocauit; (in quibus tanquam in receptaculis & ſeminarijs veræ pietatis & humanitatis plantæ creſcunt & aluntur:) qui homines à

vir-

Digitized by Google

virtutis, imò ſalutis tramite aberrantes, ad meliorem frugem reduxit, qui denique veræ ciuitatis & Regni fundamenta iecit; ciuitates ſiquidem ſunt conſilia, cœtuſq; hominum iure ſociati. Ergo non modò Britanni, ſed & populi vtriq; cœlorum cardini, & ambobus polis ſubiacentes, làbores ab eo exantlatos animis reponent, & in omnis æui fluxum memores fouebunt.

Quamobrem, actionibus & meritis ſuis, non minùs ſibi ac liberis beneficus ac propitius exiſtit, quàm nobis ſeruis & mancipijs ſuis: poſteros etiam, cognatos, & neceſſarios ſuos, arctioribus nodis ſibi obligauit; nempe in quos bonitatis & manſuetudinis ſuæ, etiam ipſo in æthercam domum tranſlato, nunquam dolenda recordatio, & recōpenſatio redundabit. Nam hæc ſimilium comparatio de vitijs & virtutibus, ad amuſſim quadrat: *Vt omne animi vitium, tanto conſpectius in*

Regis memoria quãtam gratiã liberis ſuis apud omnes acquiret.

ſe Crimen habet, quanto qui peccet maior habetur: ſic omnis animi virtus tanto conſpectiorem apud ſerò venturos nepotes fructum & memoriam habebit, quanto qui eâ præditus fuerit, maior habetur. *Cyri* Perſarum Regis meminiſſe promptum eſt, qui de ſuis tam probè meruit, vt erga filium ipſius *Cambyſem* quanquam impotentiſſimum tyrannum, ſui officioſiſſimos & ſtudioſiſſimos ſeſe præbuerint. Idem *Antonino Pio* Imperatori vſu-venit; cuius ſucceſſor *Commodus* quanquam truculentiſſimus fuerit, ſummaq; ſæuitiâ & crudelitate indifferenter in ſontes & inſontes graſſatus ſit, plebi tamen, & optimatibus Romanis, ob merita & officia parentis, longè fuit chariſſimus.

Deus, quam Regi gratuitam mercedem retribuit.

Neque tantum eſt quòd ab hominibus, hanc mercedem & retaliationem Noſter ſibi ſpondeat, ſed etiam à Deo ipſo, pietatis patre & patrono, ſcelerumq; iudice & vindice iuſtiſſimo,

mo, mundi Nauclero. *Nihil enim eſt* (ait *Cicero* in fragmento lib. de Repub.) *principi illi Deo qui mundum gubernat, acceptius, quàm ciuitates, quarum legitimi rectores è cælo profecti, eodèm reuertuntur, omnibuſq́; qui patriam iuuerint, ornarint, auxerint, certus eſt in cælis & definitus locus.*

Tunc tot ſudoribus defuncti, tam lætâ & latâ ſtatione excipientur, vbi loca incolant, Paradiſo terreſtri, ſiue Edene in Meſopotamiâ, infinitis paſſibus lautiora; vbi roſcida ſugent mella, mella (inquam) à Chriſti capitis vibicibus, veluti ex fauo deſtillantia, & à Dei vultu ipſis arridente, & innumeris Angelorum manipulis, & legionibus circumfulgente. Quorum habitatio, terreſtri Solymâ, terrâq́; Cenahanis, Hortis Heſperidum, Theſſalicis Tempis, Pinei fluminis lapſu notatis, Cyrenaicâ regione, Ægypto qua verſus Zoar tenditur, planitie Io-danis, Bimari Corintho in Iſthmo ſi- *Cæleſti regni deliciæ.*

ſe Crimen habet, quanto qui peccet maior habetur: ſic omnis animi virtus tanto conſpectiorem apud ſerò venturos nepotes fructum & memoriam habebit, quanto qui eâ præditus fuerit, maior habetur. *Cyri* Perſarum Regis meminiſſe promptum eſt, qui de ſuis tam probè meruit, vt erga filium ipſius *Cambyſem* quanquam impotentiſſimum tyrannum, ſui officioſiſſimos & ſtudioſiſſimos ſeſe præbuerint. Idem *Antonino Pio* Imperatori vſu-venit; cuius ſucceſſor *Commodus* quanquam truculentiſſimus fuerit, ſummaq; ſæuitiâ & crudelitate indifferenter in ſontes & inſontes graſſatus ſit, plebi tamen, & optimatibus Romanis, ob merita & officia parentis, longè fuit chariſſimus.

Deus, quam Regi gratuitam mercedem retribuit.

Neque tantum eſt quòd ab hominibus, hanc mercedem & retaliationem Noſter ſibi ſpondeat, ſed etiam à Deo ipſo, pietatis patre & patrono, ſcelerumq; iudice & vindice iuſtiſſimo,

mo, mundi Nauclero. *Nihil enim eſt* (ait *Cicero* in fragmento lib. de Repub.) *principi illi Deo qui mundum gubernat, acceptius, quàm ciuitates, quarum legitimi rectores è cælo profecti, eodèm reuertuntur, omnibuſq; qui patriam iuuerint, ornarint, auxerint, certus eſt in cælis & definitus locus.*

Tunc tot ſudoribus defuncti, tam lætâ & latâ ſtatione excipientur, vbi loca incolant, Paradiſo terreſtri, ſiue Edene in Meſopotamiâ, infinitis paſſibus lautiora; vbi roſcida ſugent mella, mella (inquam) à Chriſti capitis vibicibus, veluti ex fauo deſtillantia, & à Dei vultu ipſis arridente, & innumeris Angelorum manipulis, & legionibus circumfulgente. Quorum habitatio, terreſtri Solymâ, terrâq; Cenahanis, Hortis Heſperidum, Theſſalicis Tempis, Pinei fluminis lapſu notatis, Cyrenaicâ regione, Ægypto qua verſus Zoar tenditur, planitie Iordanis, Bimari Corintho in Iſthmo ſita, *Cæleſti regni deliciæ.*

ſe Crimen habet, quanto qui peccet maior habetur: ſic omnis animi virtus tanto conſpectiorem apud ſerò venturos nepotes fructum & memoriam habebit, quanto qui eâ prædituѕ fuerit, maior habetur. *Cyri* Perſarum Regis meminiſſe promptum eſt, qui de ſuis tam probè meruit, vt erga filium ipſius *Cambyſem* quanquam impotentiſſimum tyrannum, ſui officioſiſſimos & ſtudioſiſſimos ſeſe præbuerint. Idem *Antonino Pio* Imperatori vſu-venit; cuius ſucceſſor *Commodus* quanquam truculentiſſimus fuerit, ſuminaq; ſæuitiâ & crudelitate indifferenter in ſontes & inſontes graſſatus ſit, plebi tamen, & optimatibus Romanis, ob merita & officia parentis, longè fuit chariſſimus.

Deus, quam Regi gratuitam mercedem retribuit.

Neque tantum eſt quòd ab hominibus, hanc mercedem & retaliationem Noſter ſibi ſpondeat, ſed etiam à Deo ipſo, pietatis patre & patrono, ſcelerumq; iudice & vindice iuſtiſſimo,

Digitized by Google

mo, mundi Nauclero. *Nihil enim eſt* (ait *Cicero* in fragmento lib. de Repub.) *principi illi Deo qui mundum gubernat, acceptius, quàm ciuitates, quarum legitimi rectores è cælo profecti, eodèm reuertuntur, omnibuſq; qui patriam iuuerint, ornarint, auxerint, certus eſt in cælis & definitus locus.*

Tunc tot ſudoribus defuncti, tam lætâ & latâ ſtatione excipientur, vbi loca incolant, Paradiſo terreſtri, ſiue Edene in Meſopotamiâ, infinitis paſſibus lautiora; vbi roſcida ſugent mella, mella (inquam) à Chriſti capitis vibicibus, veluti ex fauo deſtillantia, & à Dei vultu ipſis arridente, & innumeris Angelorum manipulis, & legionibus circumfulgente. Quorum habitatio, terreſtri Solymâ, terrâq; Cenahanis, Hortis Heſperidum, Theſſalicis Tempis, Pinei fluminis lapſu notatis, Cyrenaicâ regione, Ægypto qua verſus Zoar tenditur, planitie Iordanis, Bimari Corintho in Iſthmo ſita, *Cæleſti regni delicia.*

ta, Pedemontanis campis prope Eridanum, Campaniâ, Baijſque tepentibus, & Lucrino lacu, Arabiâ fœlice, Canarijs ſeu fortunatis inſulis, Hortoque Franciæ Turonum nomo, tanto amœnior erit, quanto nullus effari queat. Hæc Regibus (dummodo æterni Patris mandatis affectus, & effecta ſua deuoueãt) aptiſſima malorum remedia & antidota, hæc mitiſſima metus & mœroris ſolamina, hæc ærumnarum, omniſq; tædij lenimenta. Tali loco, bellicis exempti fragoribus receptui canent, & ex hoſtium coniurationibus erepti, extra mortis & *Martis* aleam, in has arces intromiſſi, ſecuri conquieſcent. Enimuerò iudicij aduentantis cogitatio cùm alijs quibuſcunque, tum præcipuè Regibus, imis animorum radicibus & penetralibus inſcribenda eſt; de quo etiam concionata eſt vna ex Sybillis, *Cumaa* (ni fallor:) inter cuius multa oracula, de vltimis hiſce comitijs, hoc

Regum ſolamen, & quod ijs eſſe debeat malorum lenimentum.

e-

Digitized by Google

enitet, quo nos quoque miræ tarditatis & diffidẽtiæ haud falſò inſimulat.

Δυσπιστον γαρ (ait) ἅπαν μεροπων γενος, ἀλλ'
ὅταν ἤδη
Κοσμου καὶ θνητων ἤλθη κρισις ἣν θεος αυτος
Ποιησει κρινων ασεβεις θ' ἅμα ευσεβεας τε,
Και τοτε δυσσεβεας μεν, επι ζοφὸν εν πυρι πεμψει:
Οσσοι δ' ευσεβεουσι, παλιν ζησουσι επι γαιης,
Πνευμα θεου δοντος, τιμην ἅμα, καὶ βιον αυτοις.

Etenim durum ad credendum omne hominum genus,
Sed cum iam mundi, & mortalium venerit
Iudicium, quod Deus ipſe
Faciet, iudicans impios, ſimul & pios,
Tunc demũ impios in tenebras & ignẽ mittet:
Qui autem pietatem colent, iterum viuent in terrâ,
Spiritum Deo dante, honorem ſimul, & vitam ipſis.

Iudicij futuri recordatio neutiquam excidere debet.

De eodem etiam *Mercurij* Triſmegiſti vaticinia extant, quorum hoc eſt potiſſimum,

Ηνικα δ' αναλυσιν βροτεην μετα σωμα μαρανθεν
Ω πιστην ἑυρεται (loquens de anima) εις αιθερα πασα φορειται,

Αει αγηραος ουσα, μενει δ᾽ εις παντων αληθης.
Πρωτογονοις γαρ τουτο θεου διεταξε προνοια.

Voces quidem de cœlo lapſæ, non Triuio dignæ, ſed Tripode, & medullis ipſis infigendæ.

Conſcientia extremi iudicij præludium.

Huius verò ſeſſionis ſeu diei Critici præludium eſt illud tribunal à Deo in hominum animis erectum, Conſcientia; quippe Dei iudicis indeclinabilis legatus, de quo ita *Iuuenal*:

—Cur tamen hos tu,
Euaſiſſe putes, quos diri conſcia facti
Mens habet attonitos, & ſurdo verbere cædit
Occulto quatiente animum tortore flagellum?
Pœna autem vehemens, ac multo triſtior illis,
Quas & Cæditius grauis inuenit, & Rhadamanthus,
Nocte, dieq́; ſuum geſtare in pectore teſtem.

Ergo illius Synedrij ſiue Curiæ cum tantus ſit horror, tamq́; horridus præcurſor, quantopere Regibus, incorruptis ſanctimoniæ cultoribus, gaudendum erit? vtpote qui non modò tantarum calamitatum congeriem euitabunt, tamque aſperam ſortem, qualis pro

pro ſtipendio maleficis redditur; ſed etiam cum Sorores ipſis dura ſuderint penſa, poſtmodò flammeum & conuexum viſibilis cœli fornicem, ſtellarum ſphæris tanquam ocellatis tapetibus cœlatū, ac tot lychnis & facibus, igneiſque globis micantem tranſcendent, Regiamque omniparentis aulam & palatium ſine fine occupabunt. Illic neque *Hyperione* egebunt, neque *Arcturo*, *Arctophylace*, aut *Trionibus*, neque *Orione* aureo Cingulo lumbos armata, nec *Atlante* ſatis *Pleiadibus*; namque *Dieſpiter* omnia circumquaque illuminabit.

Nos ad hæc reſpiciamus, hæc meditemur miſelli, terrenis his & mobilibus caſis incluſi; hæc cōtemplemur, & pro circino teneamus in rimoſis his & ſutilibus ſcaphis, ac leuibus Myaparonibus nauigantes. Cœlo turbido & obnubilo ingeminante, ac rudentes verberante, hâc anchorâ fundemur: in tam fluctuanti, fluidoque ſalo, ſoloq; tam

Cœli meditatio eſt pro portu, in fretis, & procellis huius vitæ.

tam truci commorantes & vagantes, in hunc tacitum & apricum ſinum laſſi nitamur:

—*Hic feſſas non vincula naues*
Vlla tenent, vnco non alligat anchora morſu.

Ni pixis hæc puncta tempeſtiuè lambat, verendum eſt ne deuia puppis vadis, aut ſaxis impacta, aliquando pereat & mergatur: ſine his nemo currat per altum, nemo natet in vaſto gurgite, imò, ne funem quidem à curuo littore conuellat.

Atque hæc conſideratio mihi ſtimulos & calcar addidit, vt hunc apicem, & ſummum auctarium conſtituerem beneficiorum, quæ ex anteactis moleſtijs & curis, in Regem noſtrum accumulanda ſunt; quòd terreſtre ſtadium & curriculum emenſus, talem mercedem & retributionem, tã fulgentem coronam à Deo, vt paternæ beneuolentiæ pignus, accepturus ſit, (cuius arrhabone hactenus fruitur:)

tur:) quam oleaginam, & victricem lauręam vbi ſortitus fuerit, quàm non pigebit in munere ſibi demandato fortiter ac ſtrenuè ſine nauſeâ deſudaſſe?

Atque hîc laudum *Regis Noſtri* nunquam ſatis laudati, clauſulam pono.

Nunc tandem ad te, me, meamq́; orationem conuerto, Regum terrenorum virtute & viribus ampliſſime, genioq́ue, & genere ſpectatiſſime, patrię munimẽ: te pauens, aſt auens, amanſq́ue compello. O oneris molimen metuendum! cui ferendo vel ipſe *Trinoctio* prognatus impar foret, vel cui grauamen imprimit latus Ætnæ ignivomæ. Verùm non inſolenti potẽtiæ meæ fiduciâ, aſt veniæ ſpe, hæc patior in vulgus emanare. Quæ non cantat *Calliope*, non *Apollo*, ea præbet materies, ea libelli ſubiectum arcano motu ſuapte naturâ & vi inſpirat ac clanculum inſinuat. Non *Aganippici* cho- *Parœneſis ad Regem.*

Digitized by Google

chori ſuaſu, non *Aonidum* ſucco, linguam perfuſus; non tuo, Pieri, rore madens, aut illitus labella, non tui pollicis ictu, aut acu politus; aſt amore illectus, & inuitatus candido, dicta promo, & argumenta cudo.

Neque in ijs quidem tractandis, vt in Campaniæ latiſundijs velitabor, neq; maiores compilabo Centones, quàm ſunt (vt ait ille) duo *Cæſaris* Anticatones: ſed in ſummâ rei ſubiectæ fertilitate, exuberantiam ſtyli cō-primam, ac in re maximâ & latiſſimâ, ſtrictim, tractimq́ue procedam; & ſi animi ſenſa vel pauxillùm expreſſero, verborum ſententias premam, atque excurrere geſtientes conſtringam: & huc breuiter proximè ſequentia verba tendunt. Nimirùm vt cùm oneris tibi impoſiti difficultatem, & rarum pondus teneas, (neque enim vulgaria ſceptra geſtas, neque vulgares populos moderaris, (graues ſimultates vndequaque gliſcunt, magnorum tumul-

Sequentis admonitionis ſumma.

tuum

tuum rudera manent) populos indomitos, feroces, atque inſolentes Regis:) Deo te totum committere, eiuſque ſubſidio inniti, ac Sionis territorium, & fines amplificare, Euangelijq́; lucem propagare, vt cœpiſti, ſic indeſinenter pergas; eò omni virium ac neruorum molimine, atque intenſione, conſilia & conatus impellas. Quis tam incertæ & erraticæ gubernacula cymbæ retinentem rectà diriget, niſi Deus ſolus? Verùm quàm grauem ſarcinam portant Reges, ſympoſiaco ſeptem Græciæ ſapientum colloquio edocemur, quos cum *Periander* Athenienſis, vnà cum *Æſopo* cœnatum inuitaſſet, epulas ijs inſtruxit multò parciores & moderatiores ſolito; (nam frugalitas ipſis placuit:) & vbi ad ſermonẽ peruentũ eſſet de officio Principis, *Solon* aiebat, Eum Principem beatum eſſe, qui ex monarchiâ democratiam inſtitueret:(non quòd vellet ius Regis ipſi adimere, aut in populum

Colloquium ſeptem ſapientum de Regis officio

pulum transferri, ſed vt ſubditorum etiam in ferendis legibus ratio haberetur, vt ijs caueri poſſit, & proſpici.) Tũ *Bias*: Vt ſeſe ſubditum primũ reddat legibus patriæ; tunc *Thales*, Beatus eſt princeps qui naturalem mortem obit, & ad ſenectam vſq; peruenit; tunc *Anacharſis*, Siquidẽ ſapiens ſit; tum *Cleobolus*, Et multis diffidat qui ſe circumſtent; & *Pittacus*; Si ita ſe gerat vt ſubditi non eum, ſed propter eum metuant: demum *Chilon* dicebat, Principem beatum eſſe, ſi de nullâ re mortali, aut caduca, ſed de æternis cogitet: Poſtremò *Periander* hoſpes, Equidem videmini (inquit) omnem hominem auertere, ne alijs imperet.

Hinc liquet quàm arduum ſit, ad regalis hemicycli faſtigium & culmen conſcendere, quàm durum illic conſiſtere: vnde elicitur primùm quàm impenſè populares Regem amare, & recreare debeant, tanta pondera ſuccollantẽ, tantâ ſarcinâ grauatum; quãtiſq;

Digitized by Google

tiſq; proditores, & detractores ſibilis ac ſupplicijs agitandi ſint. Secundò, vt Reges ad Deum ardenter confugiant, qui ipſis neruos & cartilagines confirmet, ac membra porrigat Atlantica, tantis tormentorum ac impedimentorum molibus perferendis paria ac idonea. Tuq; huc oculos intende, quē omnium Regum, à multis ſæculis, clariſſimo honore dignatus eſt orbis rector, & tuæ maieſtatis, vſque à primis & teneris annis, fautor & fotor, penes quem maris ac terræ regimen, Dei voluntas, hominumq; aſtipulans conſenſus eſſe voluit: huc inquam, vt Euangelio & Religioni dilatandæ totum te dedas, integrumque appellas. Euangelij fulgor te prouexit, te ſuſtētauit, tuæque vitæ, & magnitudinis fundamentum & columna fuit: tu mutuam operam colloca, reciprocas impende curas, vt elimis ille fons latiùs fluat, vt flammeæ illius lampadis radij creſcant, & paſſim diſpergantur.

Reges nequeunt nauē ſuam rectà impellere, niſi Deus ipſis propitius adſit.

Ea

Ea etiam tuarum ædium laquearia cælauit, ea palatij lacunaria, & fornices illuſtrauit: tu eam viciſſim pro virili orna, & tuere; ea vt pura puta, incontaminata, atque aliunde accitis hęreſium fermētis impermiſta maneat, ſedulò proſpice. Illa inſulis & mari te præfecit, ac continenti fecit terrificum; tu inſulas, & continentem, eâ vndequaque impleas, vt eius Canone, & norma, vt lineâ perpendiculari, omnes ſuas actiones, tum tui, tum alienigenæ metiantur.

Ad illas terras Euangelium tranſfundere cura ſit, vnde in noſtrum orbem deriuatum fuit: ſol Euangelij in Eoo exortus eſt, peruenitque ad noſtrum heſperium cubile; in oriēte primùm eluxit, & nunc vſque ad vltimas occidentis metas perlatus eſt, atque hîc ſubſiſtit: neq; tamen Oceano tingitur, aſt Dei beneficio ſupra horizontem in hoc noſtro hemiſphærio ſemper apparet, at cum ad nos appropin-

Progreſſus Euangelij per orbem terrarum.

Digitized by Google

quauit, Orienti delituit:

Noſq́; vbi primus equis Oriẽs afflauit anhelis
Illic ſera rubens accendit lumina veſper.

Vt ait *Virgilius* de Antipodibus, i. allegoriâ huc tranſlatâ: vt nobis affulſit, Orientalibus quaſi concauâ nube incluſus, & in eclipſi protinus obſcuratus eſt. Aſt horum deploratæ ſortis quàm pœnitet? quàm piget? miſeretque? Quare quàm percuperemus, eos hac atrâ morte ſubleuari, & denuò renouari in vitam; ita tamen vt illorum bono, & ſalute, præiudicij nobis nihil accidat.

Europæi penè omnes, paucis Græcis & Moſcouitis exceptis, CHRISTVM profitentur, eiuſue ſacroſanctũ nomen ſuis ſuperſtitionibus tãquam laruam aut velum obtendunt; reliquæ ferè nationes, eheu! à Chriſto ſaluatore, & mediatore prorſus alienæ: tu itaque veræ Religionis reſtauratorem quem vidimus, & futurum expectamus, his ignotam adhuc & inauditam Chri-

Chriſti notitiam diſtribue; illis fucatam & ementitam reforma, atque emenda, ac tot vitiatam, infectamq́; labeculis, ad primogeniam integritatẽ reſtitue: vt Itali deuij & degeneres, Galli, Hiſpani, Polloni, Moſcouitæ, Hungari, ex Belgis, Heluetijs & Germanis quotquot errant, Volgæ oſtijs finitimi, Pannones, Illyrici, ſeu Sclauones, item Inſulares, Cretenſes, Cyprij, Siculi, Rhodij, Sporadumq́ue, & Cycladum incolæ, allecti, in *Semi* tentoria quæ incolunt Britanni, tandem commigrent.

Grauis & ſeria exhortatio ad Regem, vt in opere Religionis reformandæ, ſecundo ſucceſſu inchoato alacriter pergat.

Et tibi etiam ad Aſiam trajiciendum: Iudæi ſuum *Dauidem* aliquando agnoſcant, & venerentur; Aſię minori amiſſa & neglecta lux reddatur. Babylonij, Aſſyrij, Elamitæ, Armenij duplices, Syri, Parthi, Arabes, Albani, Iberi, Caſpij, Tartari, ipſiq́; Indi, & Calicutenſes, Gedroſi, Arrachoſij, & Bactriani, Ponti Euxini, Tanaidos, & Imai montis accolæ, atque Inſulares;

Taprobanenſes, Molluccas, aureamq́; peninſulam, ſeu Cherſoneſum inhabitantes, illius lucis fauillis & claritate operâ tuâ illuminentur.

Neque Lybiæ calentis oræ prætermittendæ; Ægyptij, Æthiopes, vtriq́; Numidæ, Barbarici, Maſſyli, Marmarici, Cyreneï, Mauritani, Tunenſes, Garamantes, Barſæi, Abyſſini, Nigroq́ue flumini & lunæ montibus vicini, eodem nomine tibi gratias debeant; Americani etiam effrænes, & feri, voraceſq́; Canibales cicurandi ſunt, eademq́; ratione tibi deuinciendi. Ergo neque ortum modò, ſed etiam Boream & Auſtum, & terras quæ occidenti propiùs adiacent, perlùſtres. His tamen ita patefacias huius almæ lucis orbitam, vt nihilo ſeciùs apud te, tuoſq́; inoffenſa & inoffuſcata permaneat.

Regi Impoſſibilia non imponi, in negotio reſtaurandæ veritatis.

Aſt tibi Rex ſanctiſſime, & glorioſiſſime, inuicte Archi-monarcha, mortalium vni, quis tantum onus imponi ini-

iniquum non cauſabitur, & nimis rigidum? quis conamen tale humanas artes excedere non arbitretur? Certè his perficiendis nemo hominum ſufficit, aſt ijs ſemitam & iter ſternere, callemq́; aperire, tibi mortalium exercitatiſſimo, & ad talia facinora deſtinato, aptiſſimo iure competit, (& hoc ex elogiis tuis primum & ſupremum æſtimari oportet.) Quare quia Apoſtoli & Prophetæ de te, Regniſq́; tuis, vaticinia Spiritus ſancti inſtinctu patentia & perſpicua reliquerunt: de te quidem, cum in Apocal. prædicitur futurum, vt decem cornua, beſtiæ, i. Antichriſti Romani deterrimam vim contundant; quorum quin tua Celſitudo ſit ex præcipuis, nemo ambigit. De regnis tuis cum in ſecundo Pſalmo dicit filio ſuo vnigenito Chriſto Deus pater, *Dabo tibi fines terræ*: quam ſingulari nomine prophetiam Britannicam & Scoticam appellare, ratio poſtulat: (quod ex litera-

Prophætiæ de noſtro Rege, ac regnis eius, earumq; complementa.

tiſſimi,& ornatiſſimi cuiuſdam paſtoris ore recordor primū didiciſſe.) Britannia namque & ſupra omnes eius nomos, Scotia fines terræ poſſidet, tū ad occaſum, tum etiam propemodùm ad Aquilonem, (propemodùm dico, quia Thulem Inſulam & paucas in contiguâ terrâ regiones excipio) de qua re *Virgilius:*

Et penitùs toto diuiſos orbe Britannos.

Quæ prophetia complementū habuit partim cum in primitiuâ eccleſiâ Scoti Religionem Chriſtianam amplexi ſunt; atq; hæc prçuia ſtella, veluti lucifer fuit, & phoſphorus, Solem venturum antecedens. Aſt beato noſtro iubilæo Titan pleno ſuo fulgore erumpit, & ad cuncta regni latibula expanditur.

Ex omni ſacro contextu elicitur, & dilucidè colligitur, eos pietate inſignes & operoſos fuiſſe, de quibus eo reſpectu Spiritus Sanctus loquutus eſt multo ante ipſorum natiuitatem.

Quip-

Quippe, Propheta ille Bethelita *Iero-boamum* compellans, prædixit de *Ioſiâ*, fore, vt altare ipſius *Ioſias* prorueret, & euerteret profanum illum cultum: *Iſaias* de *Cyro* multa literas exarauit ante ipſius ortũ, quia hic Eccleſiam Dei in ergaſtulo diu iacentem, & vinctam reſtituit, Regioq; diplomate, & edictis publicis, Iudæorum manumiſſionem ſanciuit, ac redeuntes cõmeatu, viatico & ſumptibus iuuit: ille puritatem religionis, iam multis obrutam ſæculis, redintegrauit, legemque multis deprauatã & vitiatam corruptelis, (quæ ſacerdotum oſcitantiâ irrepſerant,) priſtino vigori & nitori reſtituit. Deus hos Reges ad opus ingens parabat, & ante lucem ipſis communicatam, eos ad finem illum ſanctificauit, vt eorum operâ, ſuorum grex & cœtus fatiſcens, atq; animam agens, tandem reſpiraret. Sic quia ad eaſdem partes obeundas, tuam Maieſtatem adaptauit, & condidit Altiſſi-

Vaticinia de Ioſia & Cyro ante ipſorum ortum.

Digitized by Google

mus, ideo de te, regnoq́ue tuo, quanquam in vltimis terris & vndis locato, iam tanto antè temporis lapſu mẽtionem fecit; vt omnes hinc augurentur Deum te tanquam annulum ſigillarẽ digitis ſuis affixiſſe, & tanquam torquem aut monile aureum appendiſſe collo; denique ſeruaturum veluti tenellulam oculi pupillam, ne feſtuca vlla te inuadat, nec te offendat quicquã, aut in opere reformandæ religionis, diuinitus fidei tuę tradito, moram, aut cunctationem inijciat. Et ex omnibus quæ recenſui gaudij & gratulationis tuæ argumentis, ex omnibus priuilegijs tuis, hoc maximum, hoc ſupra reliqua erigendum, nemo ſanus hæſitet. Quare vt *Paulus Timotheo* dat in mandatis, idem tibi identidem inculcat ſolertiſſimæ mentis viua acies, vt ſecundum antegreſſas de tua Maieſtate prophetias, te geras, totumq́; vitæ tramitem inſtituas.

Lapis ille ex monte exciſus ſine manibus,

nibus, ſtatuam illam deleuit, ferrumque, lutum, æs, argentum, & aurum fuerunt vt gluma ex areis æſtiuis; vt palea, ita hæc vento diſperſa ſunt, & veluti gramen ſole ambuſtum: ac lapis qui ex monte dolatus erat, in montem ingentem euaſit, qui totam terram repleuit, exſtititq; vaſtus, & præruptus, inſtar Appennini. CHRISTVS quatuor illas celebres monarchias ſolo æquauit, *Omniſq; poteſtas in cælo & in terra ipſi data eſt*: idem ille lapis, idē ille Chriſtus, voce ac voto ſuppliciter venerandus, tuæ Maieſtati ſolium ſtabile tradidit, ac confirmauit; ſuæ Eccleſiæ afflictæ & tantis procellis agitatæ leuamen ſimul ac nutritium, & alumnum blandulum, te gratificatus eſt. Lapis ille in tuam Excellentiam non corruit, prægraui ac prementi vi noxius; aſt tanquam angularis lapis & baſis, tibi ſuſtinendo ſubſtratus eſt; ei incumbas, in eum res omnes tuas, vt facis, deuoluas oportet. Cuius lapidis pulſu

Chriſtus priſcas Monarchias conquaſſauit ac deiecit.

Chriſtus imperium, & Sceptrum Regis noſtri ſtabiliuit ac confirmauit

Digitized by Google

pulſu monarchiæ illæ conuulſæ ſunt, & conturbatæ, eiuſdem amico niſu, vt fulcri, & ſtatuminis, tua monarchia conſolidatur, & radices altas agit, tui poſtes fulgent, & Attalico metallo condecorantur.

Hanc tua excellentiſſima Maieſtas, Deo ὑψιμέδοντι gratiam rependat, vt qui tui amantiſſimus exſtitit rerum pater, eius gloriæ promouendæ, eius veritati aſſerendæ & amplificandæ, ſummo ſtudio incumbere ne tædeat, gregemque paſtus ſui à Magnatibus terræ, ac mundi tenebrionibus deſertum, & deſolatum, hilari ſuauiſſimi & amabilis vultus & voluntatis aurâ ac ſpiraculo refocillare ac fouere pergas, turbámque piorum in tanto creſcentium calamitatum æſtu, quaſi cancro aut Syrio candente, tantùm non languentem & ilia ducentem, ſolito more, patrocinio tuo vt charos clientes recreare, & ad ſpem lætiorem trahere perſiſtas. Tale, tuus vultus nobis, diui-

ne

Digitized by Google

ne Monarcha, quale ſopor feſſis in gramine, quale per herbam. Neque quantum tuam celſitudinem penes erit, animos vnquam deſpondebunt. Atque hîc calamum de Rege plura perſequi, & ſine fine ſcribere geſtientem cohibeo.

CVm de Rege dixerimus, iuſtæ methodi ratio flagitat, vt de optimâ & probatiſſimâ vxore, thori, regniq́; ſociâ coniugali, fauſtiſſimo hymenæo copulatâ Reginâ, item de generoſiſſimo primogenito filio, paternæ laudis æmulo, & reliquis liberis verba faciamus. Hæc breuibus exſequemur, & expediemus paucis, ac huiuſce narrationis vela complicabimus. *De Regina.*

Et laudatiſſimæ heroinæ dominæ noſtræ Reginæ memoriam, obliuione ſopitam obliterari triſtiſſimum eſſet: nec interituros autumo ſermones hoſce, neque qui ſub ſermonis materiam veniunt, edaci æuo abolendos.

Multi

Multi præclari & fortes viri intercide-runt, quia ſcriptis non ſunt exarati; ſed quos literæ conſecrarunt, à morte & tenebris vindicantur; iuxta quod ait ille: Non

Quàm vtile & expetendũ Heroibus & heroinis, literis conſecrari.

Primus —— Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non ſemel Ilios
Vexata: non pugnauit ingens
Idomeneus, Sthenelusve ſolus:
—— non ferox
Hector, vel acer Deiphobus, graueis
Excepit ictus, pro pudicis
Coniugibus, puerisve primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi, ſed omnes illachrymabiles
Vrgentur, ignotiq; longâ
Nocte, carent quia vate ſacro.
Paulum ſepultæ diſtat inertiæ
Celata virtus.

Etenim de celebratiſſimis loquens, & in nouis operis huius periodis, & momentis, elegantiſſimi poëtæ verba & ſententias tranſcribere & vſurpare, volens cogor, & libens adducor.

Ergo

Ergo cum viris iuxtà & fœminis magnis, grauis iactura & periculum eſſet præcone orbari, nos eas vices, donec fœliciores ſuperuenerint, obibimus, ſylueſtriſque auenæ flatu, iſtarum rerum hymnos pangemus; aſt magis ſuauiloquos & canoros ad voces emittendas hæc calcaria pungent & ſuſcitabunt. Iſta autem prędicta nobiliſſima Regina *Anna*, *Frederici* ſecundi, Danię & Noruegiæ præſtantiſſimi Regis, Holſatię Ducis, &c. & *Sophiæ* vnicæ filiæ *Vlrici*, Ducis Mekilburgenſis filia, honoratiſſima proles, optimis parentibus procreata: nata erat anno 1574. & anno ætatis decimo ſexto, auſpicijs & auibus bonis Regi noſtro nupſit, & Regina Scotiæ coronata fuit Edinburgi, totius verò Britanniæ, Galliæ, & Hyberniæ, in aulâ & cathedrâ Weſtmonaſterienſi, 25. Iulij, 1603.

Sobolem peperit marito ſuo (Deo omnis gratiæ authori laus eſto) numeroſam,

roſam, beatiſſimam, iucundiſſimam, pulcherrimam, & liberi tres tanquam diuini fauoris pignora, & teſſeræ ipſis dati ſunt; quale munus nulli noſtræ tempeſtatis Regum indulſit cœli terræque genitor: quippe duos mares ac vnam fœminam enixa eſt, nunc ſuperſtites, præter eos quos Deus in ſua habitacula tranſtulit.

Liberi Regis.

Henricus VValliæ Princeps.

NAtorũ primus eſt *Henricus* Princeps Walliæ, patris gaudium, patriæ ſpes, primogenitus parentũ, Regnorum hæres, (faxit Deus:) de cuius geſtis cõmemoratio fieri non poteſt, nondum aſſumptâ virili togâ, quum decimum quartum annum nondum exceſſerit: aſt egregiæ & altiſſimæ indolis conſpicua & manifeſtiſſima argumenta omnes in eo cõtemplantur, qui loquentem audiunt, quiq; argutiſſimos eius ſermones auribus hauriunt, quicunque incedentem vident, aut equo inſidentẽ, & Alipedes Noto

to ocyùs agentem : qui cum coëtaneis & paribus digladiantem, enſeſque fulmineos aut haſtilia contrectantem aſpiciunt. In his (inquam) miram mentis ſolertiam, corporiſque agilitatem, celeritatem, & firmitatem ſummam in eo ſinguli deprehendunt; in quibus non mediocriter ipſi opitulatur præceptoris & didaſcali, *D. Neutonij* opera; viri omnifariâ artium, linguarúmque cognitione excultiſſimi, qui vt alius *Seneca*, *Plutarchus*, aut *Polybius*, ipſi ad omnem ſanctimoniam & virtutem callem patefacit, & tanquam conſultiſſimus ὁδηγὸς, viam cõmonſtrat.

SEcundus filius eſt *Carolus* Eboraci & Albaniæ Dux, Ormontiæ Marchio, Roſſiæ Comes, & Ardmanochiæ Baro: quem ſub eâdem, vel ſimili cum Genitore conſtellatione natum, tum ex animi virtutibus, tum ex corporis forma & proportione facilè *Caroli Ducis tituli.*

iu-

iudicandum, eò quòd congruentia inter ſe natiuitatis ſidera, congruentes (ita Deo diſponente) animos producunt: quod *Hipparchus*, *Eudoxus*, *Plato*, *Aratus* & *Heſiodus* affirmarunt; quò alludens *Perſius*.

Non equidē hoc dubites, amborū fœdere certo
Conſentire dies, & ab vno ſidere duci:
Neſcio, ſed certè eſt quòd me tibi comparat aſtrum.

Vnde fit, vt oculis paternis non rectà tantùm, ſed etiam in obliquum & retrorſum, immò in omnes plagas Maieſtate quadam collimet & ſubtiliter penetret: quin etiam paterno quaſi ingenio & iudicio mutuato, vt in ſerijs decentiſſimè ſe gerit, ita iocoſa & faceta, leporiſque ſale condita dicteria ab eo nonnunquā venuſtiſſimè ſupra ætatem vſurpantur; quæ cum vrbanæ feſtiuitatis plena ſint, & argutiſſimè ab eo pronuncientur: ſicut alios auditores mirificè delectant, ita eos in quos ſtringuntur & diriguntur, non parùm

parùm afficiunt. In hoc certè pro ætatula acutiſſimum ingenium, ſolidiſſimum iudicium, tenaciſſima memoria, & magnus excelſuſque animus ita decertant, vt cui palma debeatur, non facilè iudicaueris; ſpē tamē certiſſimā iſta faciunt ſummæ aliquando eruditionis, prudentię, & fortitudinis, quorum elementa & ſeminaria non obſcura ab omnibus quotquot ipſum vidiſſe contigit, manifeſtiſſimè deprehenduntur. Prima ſtudiorum eius rudimenta ab amantiſſimo patre, & prudentiſſimo Rege, *Thomæ Morauio*, viro eruditiſſimo ſunt demandata: cuius de *Carolo* epigramma adſcribere hîc libuit:

Effigies en viua patris, ſtructura patriſq́;,
Pes, manus, os, oculi, frōſq́; genæq́; patris:
Et patris caput auguſtū, lingua aurea patris,
Diuinum ingenium, iudiciumq́; patris:
Mnemoſyne patris, patris cor, vitaq́; patris,
Vox, vultus, geſtus, mens, animuſq́; patris:
Omnibus his patrem ſpiret cū filius, haud eſt
Filius ipſe patris, credo, ſed ipſe pater.

FIliarum vnica ſuperſtes eſt *Elizabetha*, Princeps formâ venuſtâ, in qua primo intuitu, comitate condita maieſtas elucet: quæ cum duodecimum annum nondum exceſſerit, in ea tamen egregiæ & altiſſimæ indolis conſpicua argumenta omnes contemplãtur. *Elizabethæ virtutes.* Huic ingenium acutum, memoria tenax, iudicium ſupra ætatulam acre. *Pietas.* Pietate *Flauium Clementij* Romani Conſulis filiam, *Fauſtam* & *Eulaliam* adæquat: adeò vt de ipſa videatur ceciniſſe poeta:

Eſſe alijs videor fœlix, patre Rege——
——& proauis edita ſceptrigeris;
Aſt ego fœlicem, ſi ſum, me iudico, rerum
Quòd Dominus famulã me velit eſſe ſuam.

Linguarum varietas. Linguarũ cognitione & varietate *Zenobiæ* Palmirianorum Reginæ, *Aretiæ* & *Corneliæ* comparãda eſt, aut anteponenda. Muſicam etiam diligenter ex coluit, quà in arte plurimùm profecit; nam facultas placida & generoſa placidiſſimę & illuſtriſſimę virginis ingenio

Digitized by Google

nio apprimè conueniebat. Huic morũ ſuauitas, liberalium mentis corporiſq́; exercitationum quæ Regiam decent virginẽ, haud vulgaris peritia: deniq; quicquid excellens excelſumq́; in *Elizabetha* Angliæ Regina, id omne in vná hac virgine Principe pro ætate compactum, & ſi illam nobis ſuperſtitem ſeruauerit Deus, accumulatum reperietur. Quæ omnia poſt Deum, indefeſſæ induſtriæ & ſingulari in expoliendo tenello eius ingenio, vigilantiæ nobiliſſimi ſpectatiſſimæ pietatis & probitatis viri, Domini *Ioannis Haringtonij*, Baronis ab Exton, & illuſtriſſimæ Heroinæ *Annæ* eiuſdem conjugis, quibus eius educandę cura demandata eſt, accepta ferenda ſunt. Ad cuius *Elizabethæ* laudes amplificandas illud Poetæ adſcribere libuit: *Haringtonij Baronis & eius ſponſæ laudabilis induſtria.*

—Eximiæ delectat gratia formæ?
Aſpice quantus honos frontis, quæ gratia blandis
Interfuſa genis, quàm mitis flamma decoris

Fulguret ex oculis, quàm conſpirarit amico
Fœdere cum tenera grauitas matura iuuẽta,
Lenis & auguſta cum maieſtate venuſtas.
Pectora nec formæ cedunt exercita curis
Palladijs, & Pierias exculta per artes
Tranquillant placidos Sophia ſub indice mo-
res.
——Quam ſi priſca tuliſſent
Sæcula, non raptos fleſſet Menelaus amores:
Et ſine vi, ſine cæde Phrygum Cytharea pro-
batæ
Soluere Priamidæ potuiſſet præmia formæ.
Digna quidem facies, quam vel trans æquoris
æſtus
Claſſe Paris rapiat, vel coniurata repoſcat
Græcia.——

Atque hæc de liberis: quibus vt ſobolem ſimilem adjiciat, & multiplicet Deus, & datam conſeruet; ab omnibus fidelibus Britannis obnixè rogandus eſt.

Eadem præclariſſima noſtra Regina, fratrem habet natu maximum *Chriſtianum* inuictiſſimum Daniæ, Noruegiæ, Gothorum, Vandalorumque

Daniæ Regis tituli.

Digitized by Google

q́ue Regem, Sleſuiciæ, Holſatię, Stormarchiæ, Vagrię, & Dithmarchię Ducem, Oldenburgi & Delmenhurſti Comitem, *Martis* famulum, imò filium, haſtam & acynacem quatiendo expertiſſimum, talem vtique leuirum aptiſſimum qui habeat. (Tuq; ô beatiſſime Regis maximi Fili natu prime, *Henrice* his lætare. Te, ô magnæ ſpes altera Romæ, Et pater *Æneas* & auunculus excitet *Hector*. Britanniæ &c. Daniæq; &c. Reges tibi calcaria ſint & exemplaria ad virtutem conſectandam.) Is implacidos hoſtes dejicere, & pellere probè edoctus eſt: velox vexare turmas aduerſantium, & frementem equum per medios ignes mittere: vt tauriformis Aufidus voluitur, quum diluuiem cultis agris & ſatis meditatur, ſic Rex ille tremendus ferrata vicinorum agmina, vaſto diruit impetu, quoties res exigit, primoſq́ue & extremos metit, victor ſine clade.

Daniæ Regis laudes.

Te cæde gaudentes Sueci
Compoſitis reuerentur armis.

Verùm eo in tranſcurſu ſalutato, Reginam noſtram reuertor, & paſſ reuoco. Vt Regem vnà cum maxim viris & Ductoribus, ſtateræ & lan bus commiſi, ſic illam inculpatiſ mis & potentiſſimis fœminis, Herc nis & Imperatricibus, componere i tendo; ſed non prolixitate tali, aſt ſt cto ac compendioſo verborum pr ceſſu. Si de Sanctitate percontemu (quæ muliebris ſexus precioſiſſim gemma eſt & margarita) Deiq; reu rentiâ, ac obedientia erga maritum: ijs *Saræ*, *Rebeccæ*, *Abigailis*, filiæ *Ph raonis* quæ *Schelomoni* data eſt, exem pla ſequitur, earumq́ue greſſibus in ſtit. Conſtantiâ & magnanimitat quatenus eæ fœminis conueniun *Chlæliæ* virginis veſtigia premit, qu Hetruſcis (ex quo per pontem ſub cium in vrbem irrumpere tentaſſen obſes data, & *Porſenæ*, noctu cuſt

Pietas Reginæ.

dia

diam egreſſa, equum conſcendit, celerique traiectu Tibridem tranans, patriam obſidionis terrore eripuit. Tali fortitudine laudatur *Harmonia*, *Gelonis* Siciliæ Regis filia. Talis etiam fuit *Lacænarum*, quæ hoſtes vrbem oppugnantes, miſſilibus, & lapidibus iactis, cohibuerunt, donec viris arma aſſumere, & in auxilium concurrere tempus conceſſum fuit.

Amore coniugali tanto erga maritum tenetur eadem ornatiſſima Heroina; quanto olim *Artemiſia* erga herum ſuum *Mauſolum* Cariæ Rectorē; conſimilis affectus *Iuliæ*, *C. Cæſaris* filiæ annotatus eſt, quæ cum Ædilitijs comitijs, *Pompeij* coniugis ſui veſtem cruore reſperſam, domum delatam vidiſſet, verita ne qua vis ei eſſet allata, exanimis concidit, fœtúmque vtero conceptum abortiuo partu eiecit. Talis fuit & *Porcia Catonis* filia, vxor *Bruti*. Sic *Hypſicratea* Regina, effuſis charitatis habenis, *Mithridatem* virum

Amor Reginæ erga Regem maritum.

Amoris & charitatis coniugalis memorabilia exempla

Digitized by Google

ſuum amauit, quæ victum etiam à *Pompeio*, & per efferatas gentes fugiẽtem infatigabilis ſecuta eſt. Id fuit marito rerum difficilium & aſperarum ſuauiſſimum lenimentum: cum domo enim & peñatibus vagari ſe credidit, vxore ſimul exulante. *Antonia* quoque fœmina his laudibus virilem familiæ ſuæ claritatem ſupergreſſa, amorem mariti ſui egregiâ fide pẽſauit, quæ poſt eius exceſſum, cubiculum ſocrus pro coniugio habuit, in eodemq́ue toro alterius adoleſcentiæ vigor extinctus eſt, alterius viduitatis experientia conſenuit.

Ergo amore, fide & obſequio erga maritum, ad illuſtriſſima matronarum & Reginarum exempla, ipſis multo illuſtrior Regina Britanniæ &c. appropinquat.

Regis amor mutuus, & reflexus in Reginam vxorem.

Quapropter & Dominus ipſius eam conſimili affectu proſequitur, qualis fuit *T. Gracchi* pudicus animus in *Corneliã* ſponſam, & *M. Plantij* in *Horiſtillam.*

riſtillam. Ergo reciproco motu, maritalis & caſtus ardor, ad amantiſſimam coniugem reflectitur, & retrocomeat.

Denique quicquid erat decorum, nitidumq; in *Tanaquile*, *Sophonisba* Numidiæ Regina, *Lucretia*, in *Nitocri* Chaldęa, *Roxane Alexandri* matre, *Coriolani* matre, aut *Lauinia*, id omne in vna hac ſpectatiſſima & honoratiſſima Heroina ac matre aceruatim compactum & accumulatum reperitur.

Cuius imago Deæ, facie cui lucet in vna
Temperie mixta, Iuno, Minerua, Venus,
Eſt dea: quid dubitem? cui ſic conſpirat amicè
Maſcula vis, hilaris gratia, celſus honos.
Aut dea ſi non eſt, diua eſt quæ præſidet Arcto,
Ingenio, vultu, moribus æqua Deis.

Ergo Regis Reginæq; thorum genialem & thalamum magis magiſq; fœcundet Dominus, & talibus ſagittis pharetram ipſis impleat, lectum inquam fœcundet, ipſoſq; ſecundet & fulciat, ac penates tueatur ac protegat hîc & in ſupremâ aulâ degẽtes, in ęui-

terna & nunquam terminanda ſæcula, id Britanni precum thure, victimis, & ſuffitu haud ſegniter vrgent, orant, & vt iam exorauerint, orare non deſinunt.

Deo gloria, Regi ſalus, Regnis pax, hoſtibus pauor, amicis exultatio.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google